

Світлана Логачевська
Тетяна Логачевська
Ольга Комар

МАТЕМАТИКА

2
клас

Підручник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
Літера ЛТД
2019

УДК [51:37.016](075.2)
Л68

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.03.2019 № 407)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

**Відповідно до Типової освітньої програми колективу авторів
під керівництвом Р. Б. Шияна**

Логачевська С. П.

Л68 Математика: підручник для 2 класу закладів загальної
середньої освіти / С. П. Логачевська, Т. А. Логачевська,
О. А. Комар. — Київ : Літера ЛТД, 2019. — 128 с.
ISBN 978-966-945-070-8

УДК [51:37.016](075.2)

ISBN 978-966-945-070-8

© Логачевська С. П.,
Логачевська Т. А.,
Комар О. А., 2019
© «Літера ЛТД», 2019

Навчальне видання
Логачевська Світлана Панасівна
Логачевська Тетяна Аркадіївна
Комар Ольга Анатоліївна

МАТЕМАТИКА
Підручник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Відповідно до Типової освітньої програми колективу авторів під керівництвом Р. Б. Шияна

Ілюстративний матеріал підручника використано відповідно до умов стандартної ліцензії shutterstock.com: 927 Creation, Adrian Niederhaeuser, Alena Nv, Alena Razumova, Alexandr III, Altagracia Art, Anatolir, Andrii Symonenko, Anton Malina, Antonio Guillem, avian, Beresnev, BlueRingMedia, Cernecka Natalja, Creative Mood, Depiano, E.Druzhinina, EgudinKa, faitotoro, Fat Jackey, Giraffarte, Golden Sikorka, Great Vector Elements, Gurza, Hampi, Hannamariah, iana kauri, Inspiring, is am are, JaynaKubat, jera_art, July Pluto, Kamilon, KanKhem, karnoff, Kimazo, Kit8.net, krasivo, Kulyk Tetiana, LanaMay, Lucia Fox, LynxVector, Lyudmyla Kharlamova, Macrovector, Makyz, mallinka, Marina Akinina, Mascha Tace, Minur, My Portfolio, Nadya Art, Nadzin, Nikiparonak, Olga Bolbot, Olga1818, ONYXprj, Oxy_gen, Panda Vector, pikepicture, Pretty Vectors, Qvasimodo, ratselmeister, romawka, Rvector, Sam iSam Miller, Sapunkel, Sarawut St, Satenik Guzhanina, Semiletava Hanna, Sentavio, Sergey Korkin, SofiaV, solmariart, Spreadthesign, StockSmartStart, tandaV, Tartila, Tetiana Maltseva, Titov Nikolai, tynyuk, Vectorpocket, Virinaflora, WhiteBarbie, Yurchenko Yulia.

Відповідальна за видання *Олена Бородіна*
Провідний редактор *Оксана Ларіна*

Підп. до друку 03.05.2019. Формат 84×108/16. Ум. друк. арк. 13,44. Обл.-вид. арк. 8,90. Наклад 24 076 пр. Зам. 3729.

Видавництво «Літера ЛТД». Україна, 03057, м. Київ, вул. Нестерова, 3, оф. 508.

Тел. для довідок: (044) 456-40-21. Свідоцтво про реєстрацію ДК № 923 від 22.05.2002 р.

Віддруковано у ТОВ «Фактор-Друк».

61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51, тел. (057) 717-51-85.

Свідоцтво про реєстрацію ХК № 120 від 21.10.2004 р.

Повторення вивченого в 1 класі

Утворення круглих чисел.	8	Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через десяток.	10
Властивості дії додавання.	9	Додавання і віднімання чисел виду $46 + 20$; $46 + 2$; $46 - 20$; $46 - 2$	12

Розділ 1. Додавання і віднімання чисел у межах 20 з переходом через десяток

Додавання чисел частинами до числа 9. Обернені задачі	13	Віднімання чисел частинами від чисел 15, 16, 17, 18	33
Віднімання чисел частинами від числа 11 . . .	14	Вправи з одиницями вимірювання	35
Вирази з дужками	16	Хвилина — одиниця вимірювання часу. Календар	37
Додавання чисел частинами до числа 8 . . .	17	Вимірювання температури	39
Віднімання чисел частинами від числа 12	19	Букви латинського алфавіту	41
Задачі з двома запитаннями	21	Вирази зі змінною	42
Додавання чисел частинами до числа 7 . . .	22	Прямі і непрямі кути	44
Віднімання чисел частинами від числа 13 . . .	24	Чотирикутники	45
Додавання чисел частинами до числа 6 . . .	25	Периметр многокутника	47
Віднімання чисел частинами від числа 14	27	Коло	49
Складені задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць . . .	29	Складені задачі на додавання суми до числа	50
Додавання чисел частинами до числа 5 . . .	30	Складені задачі на віднімання суми від числа	51
Додавання чисел частинами до чисел 4, 3, 2 з переходом через десяток	32	Складені задачі на додавання числа до суми і віднімання числа від суми . . .	53

Розділ 2. Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел у межах 100

Складання задач на різницеве порівняння.	54	Перевірка дій додавання і віднімання	61
Складені задачі на знаходження третього доданка	55	Віднімання чисел виду $70 - 4$	63
Додавання чисел виду $67 + 3$; $27 + 43$	57	Віднімання двоцифрових чисел виду $50 - 37$	64
Спосіб округлення одного з доданків. Вирази виду $36 + 9$	58	Додавання і віднімання іменованих чисел . .	66
Додавання двоцифрових чисел виду $67 + 25$	60	Спосіб округлення від'ємника. Вирази виду $47 - 9$	67
		Віднімання двоцифрових чисел виду $75 - 28$	68

Розділ 3. Арифметичні дії множення і ділення

Дія множення	70	Задачі на зменшення числа на кілька одиниць і в кілька разів	100
Компоненти і результат дії множення	71	Таблиця ділення на 4 (закріплення)	102
Таблиця множення числа 2	73	Таблиця множення числа 5	103
Таблиця множення числа 2 (закріплення)	74	Кратне порівняння чисел	105
Переставний закон множення	76	Таблиця ділення на 5	107
Особливості множення на 1 і 0	77	Таблиця множення числа 5. Таблиця ділення на 5 (закріплення)	108
Дія ділення	78	Множення числа 10. Ділення на 10	110
Компоненти і результат дії ділення	80	Таблиця множення числа 6 (ознайомлення)	111
Зв'язок дій множення і ділення. Знаходження невідомого множника	81	Таблиця ділення на 6 (ознайомлення)	113
Таблиця ділення на 2	82	Складені задачі на різницеве і кратне порівняння	114
Таблиця ділення на 2 (закріплення)	84	Годинник. Задачі на обчислення часу в межах доби	116
Прості задачі на ділення	85	Таблиця множення числа 7 (ознайомлення)	118
Таблиця множення числа 3	87	Робота з календарем	119
Таблиця множення числа 3 (закріплення)	88	Таблиця ділення на 7 (ознайомлення)	120
Порядок виконання дій у виразах	90	Знаходження невідомого діленого і дільника	122
Таблиця ділення на 3	91	Таблиці множення числа 8 і ділення на 8 (ознайомлення)	123
Таблиця ділення на 3 (закріплення)	92	Перетворення іменованих чисел	124
Ділення на 1. Ділення рівних чисел. Ділення нуля на число. Неможливість ділення на 0	94	Таблиці множення числа 9 і ділення на 9 (ознайомлення)	125
Таблиця множення числа 4	96	Повторення вивченого	127
Задачі на збільшення числа на кілька одиниць і збільшення числа в кілька разів	98		
Таблиця ділення на 4	99		

Дорогий другокласнику! Дорога другокласнице!

На уроках математики ви будете обчислювати вирази, складати і розв'язувати задачі різними способами. А також будувати геометричні фігури та працювати з даними. Щоб правильно виконати такі завдання, треба бути уважними, терплячими і наполегливими.

Ви навчитеся мислити і загартуєте волю. Ці якості потрібні в житті кожному. Тож вивчайте математику із задоволенням.

Успіхів вам і наснаги!

Автори вашого підручника з математики

Як користуватися підручником

Пригадай те, що знадобиться тобі для вивчення нової теми.

Спробуй виконати завдання з нової теми.

Після того, як виконаєш математичний диктант або інші вправи, учитель запропонує тобі виконати один із варіантів наступних завдань.

Завдання I варіанта:

Основне

Творче

Обери цей варіант, якщо тобі вдалося правильно і швидко виконати всі попередні завдання.

Усі етапи перевіряй і коментуй разом з однокласниками. Багаторазове пояснення допоможе тобі добре засвоїти новий матеріал.

Назва теми

Назва розділу

Розділ 2. УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100

Складання задач на різницеве порівняння

1 Порівняй числа за зразком.

$56 > 34$ на 22
 $56 - 34 = 22$

$39 > 14$ на
 $39 - 14 =$

$88 > 73$ на
 $88 - 73 =$

2 Прочитай задачі і постав запитання до них. Розв'яжи.

У годівниці сиділо 7 горобців. 4 горобці полетіли. Скільки ... ?

В одній вазі було 9 троянд, а в другій — 7. Скільки ... ?

3 Розв'яжи задачу із двома запитаннями.

У журналі було 48 сторінок. Оля прочитала 35 сторінок. Скільки сторінок залишилося Олі прочитати? На скільки більше сторінок Оля прочитала, ніж їй залишилося прочитати?

Було — 48 с.
Прочитала — 35 с. $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

4

Було — 80 грн
Витратили — 50 грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

Було — 90 грн
Витратили — 60 грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

1) $90 - \square = \square$ (с.);
2) $60 - \square = \square$ (с.).

Доповни і розв'яжи.

Було — грн
Витратили — грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

Було — 70 сторінок.
Прочитали — 40 с. $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

54

Завдання II варіанта:

З мірою допомоги

Основне

Цей варіант для тих, хто потребує допомоги. Виконуй завдання спочатку усно разом з учителем, а потім — самостійно в зошиті.

Виконуй ці завдання,
щоб закріпити новий матеріал.

5 Постав два запитання до умови задачі та розв'яжи її.
На початку року в Олега було 36 зошитів. До кінця року він використав 25 зошитів. Скільки ... ? На скільки ... ?

6 Обчисли.

$79 - 40 = \square$	$45 - 20 = \square$	$86 - 30 = \square$
$79 - 4 = \square$	$45 - 2 = \square$	$86 - 3 = \square$

7 Допоможи Олегові побудувати геометричну фігуру.
Обчисли її периметр.

Я уявляю фігуру, яка має 4 вершини,
4 прямі кути, дві сторони по 5 см,
а інші дві — меншої довжини.

8 Усно прочитай умову й усно зроби припущення, вживаючи слова **о, зрідка, ніколи**.

У коробці лежить 9 і 2 . Ганна дістає наосліп з коробки цеглинки конструктора. Як часто вона може витягти такі цеглинки:

— ?

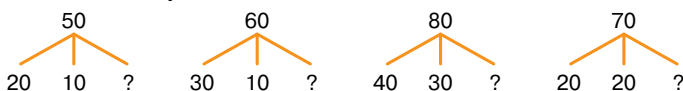
— ?

— ?

Складені задачі на знаходження третього доданка

1 Яке число має бути замість знака питання?

2 Розв'яжи прості задачі.

У Маринки 8 червоних кульок і 5 зелених. Скільки всього кульок у Маринки?

За ложку і виделку заплатили 24 грн. Ложка коштує 14 грн. Яка ціна виделки?

55

Завдання для виконання вдома — після рамок. Його запропонує тобі вчитель.

Такі завдання допоможуть тобі повторити вивчене раніше, з інших тем.

Зверни увагу!

Це підказки.

За ними «приховані»:

 числа або знаки арифметичних дій;

 знаки нерівності або рівності

Вписувати числа або знаки НЕ МОЖНА!

Електронна підтримка підручника на e-litera.com.ua

Логічне завдання

Завдання з «колючками» — цікаве та незвичайне. Спробуй виконати його протягом уроку, коли вивільнятиметься час від виконання основних завдань. Наприкінці уроку обговоріть разом з однокласниками розв'язання і результат. Поділіться враженнями.

Утворення круглих чисел

1 Доповни до десятка.

		$3 + \square = 10$
		$5 + \square = 10$
		$4 + \square = 10$
		$6 + \square = 10$

2 Запиши круглі числа від 10 до 100; від 100 до 10.

3 Напиши попередні числа для поданих:
20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.

4 Поясни утворення круглих чисел. Обчисли.

$$\overset{\curvearrowright}{29} + 1 = 20 + 10 = \square$$

$$79 + 1 = 70 + \square = \square$$

5 Утвори круглі числа.

$$39 + 1 = \square$$

$$49 + 1 = \square$$

$$89 + 1 = \square$$

$$99 + 1 = \square$$

$$\overset{\curvearrowright}{39} + 1 = 30 + \square = 40$$

$$59 + 1 = 50 + \square = \square$$

Запиши наступні числа для
десятків першої сотні.

$$29 + 1 = \square$$

$$19 + 1 = \square$$

$$69 + 1 = \square$$

$$79 + 1 = \square$$

6 Знайди значення виразів (усно).

$$18 - 1 - 1$$

$$36 + 1 + 1$$

$$63 - 1 - 1$$

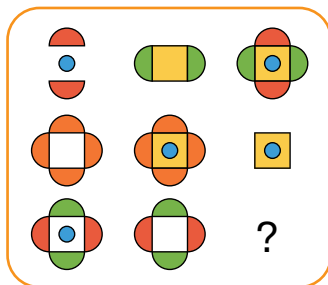
$$18 + 1 + 1$$

$$36 - 1 - 1$$

$$63 + 1 + 1$$

7 У цистерні було 50 л води. Для виготовлення газованих напоїв використали 20 л води. Скільки літрів води залишилося в цистерні?

- 8 Подумай, який малюнок має бути замість знака питання. Назви номер малюнка.

1

2

3

4

5

6

Властивості дії додавання

- 1 Обчисли зручним для себе способом.

$$10 + 60 = \square$$

$$30 + 70 = \square$$

$$20 + 60 = \square$$

$$20 + 70 = \square$$

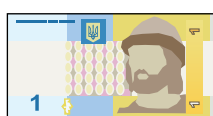
$$10 + 40 = \square$$

$$20 + 50 = \square$$

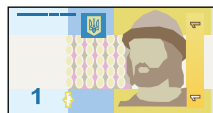
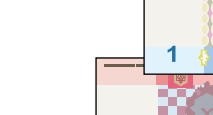
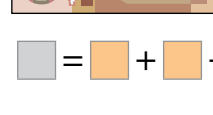
- 2 Склади рівності за малюнками. Обчисли.

$$15 = \square + \square$$

$$\square = \square + \square + \square + \square + \square + \square$$

$$\square = \square + \square + \square + \square$$

Числа можна додавати в будь-якій послідовності.
Зручніше додавати до більшого числа менше.

- 3 Обчисли зручним способом.

$$2 + 3 + 8 = \square + \square = \square$$

$$1 + 5 + 9 = \square$$

$$8 + 4 + 2 = \square$$

$$6 + 2 + 4 = \square + \square = \square$$

$$3 + 6 + 7 = \square$$

$$5 + 4 + 5 = \square$$

4

$7 + 10 + 3 = \square$

$8 + 5 + 2 = \square$

$4 + 7 + 6 = \square$

$1 + 3 + 9 = \square$

$2 + 7 + 8 = \square$

$3 + 5 + 7 = \square$

$6 + 5 + \square = 15$

$7 + 2 + \square = 12$

$8 + 6 + \square = 16$

$2 + 9 + 8 = \square$

$6 + 8 + 4 = \square$

$9 + 4 + 1 = \square$

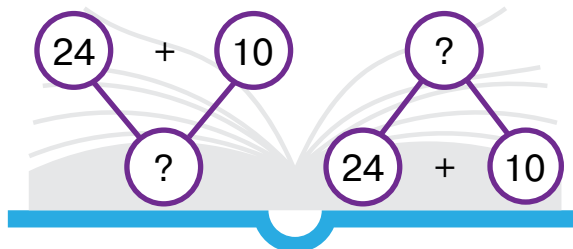
5

Поясни короткий запис задачі та схеми до неї. Розв'яжи задачу.
Учора Ірина прочитала 24 сторінки книжки, а сьогодні — 10 сторінок. Скільки сторінок книжки прочитала дівчинка за два дні?

Учора — 24 с.
Сьогодні — 10 с. } ?

Схема 1

Схема 2

6

Порівняй вирази, не обчислюючи їх. Поясни.

$10 + 5 \bigcirc 5 + 10$

$8 + 2 \bigcirc 2 + 8$

$10 + 2 \bigcirc 2 + 10$

$6 + 10 \bigcirc 10 + 6$

$7 + 2 \bigcirc 2 + 7$

$10 + 7 \bigcirc 7 + 10$

7

Пасажир поїзда визирнув у вікно вагона і побачив, що попереду — 10 вагонів, а позаду — ще 3. Скільки всього вагонів було в складі поїзда?

*Додавання і віднімання двоцифрових чисел
без переходу через десяток*

1

Розклади числа на розрядні доданки.

$34 = \square + \square$

$72 = \square + \square$

$81 = \square + \square$

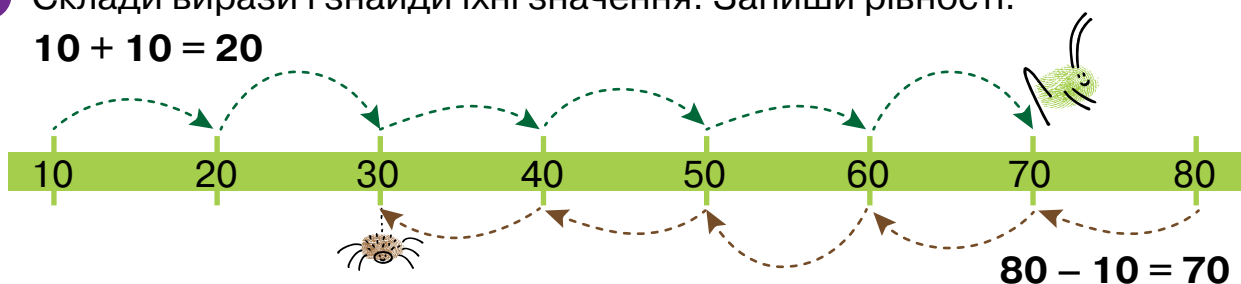
$52 = \square + \square$

$64 = \square + \square$

$28 = \square + \square$

- 2 Склади вирази і знайди їхні значення. Запиши рівності.

$$10 + 10 = 20$$

- 3 Збільш на 2 числа: 7, 3, 5, 6. Зменш на 3 числа: 8, 9, 6, 5.

- 4 Поясни способи додавання і віднімання чисел. Обчисли.

$$46 + 23 = 60 + 9 = \square$$

$$46 - 23 = 20 + 3 = \square$$

5

$27 + 31 = \square$	$43 + 24 = \square$
$52 - 41 = \square$	$86 - 53 = \square$
$38 + 21 = \square$	$67 - 12 = \square$

$24 + 23 = \square + \square = \square$
$57 - 32 = \square - \square = \square$

Добери числа.

$72 + \square = 83$	$68 + \square = 79$
$57 - \square = 46$	$59 - \square = 48$

$86 + 12 = \square$	$27 + 31 = \square$
$74 - 32 = \square$	$96 - 54 = \square$
$69 - 27 = \square$	$58 - 25 = \square$

- 6 Розглянь інші способи додавання і віднімання чисел. Обчисли.

$$46 + 23 = 66 + 3 = \square$$
$$64 + 32 = \square$$

$$46 - 23 = 26 - 3 = \square$$
$$64 - 32 = \square$$

- 7 Запиши вирази й обчисли їхні значення.

56 плюс 22.

84 мінус 53.

До 42 додати 36.

Від 49 відняти 26.

25 збільшити на 32.

76 зменшити на 24.

- 8 У серпні було 23 сонячні дні, а у вересні — на 12 днів менше. Скільки сонячних днів було у вересні?

- 9 У сім'ї 7 братів, у кожного з них по одній сестрі. Скільки дітей у сім'ї?

Додавання і віднімання чисел виду $46 + 20$; $46 + 2$; $46 - 20$; $46 - 2$

1 Розклади числа на розрядні доданки.

$45 = \square + \square$

$36 = \square + \square$

$65 = \square + \square$

$93 = \square + \square$

2 Знайди суми, а потім різниці чисел.

$30 + 10$

$30 - 10$

$60 + 20$

$60 - 20$

$50 + 30$

$50 - 30$

3 Поясни способи додавання і віднімання чисел. Заверши обчислення.

$47 + 20 = 60 + 7 = \square$

$47 - 20 = 20 + 7 = \square$

$47 + 2 = 40 + 9 = \square$

$47 - 2 = 40 + 5 = \square$

4

$74 + 20$	$74 - 20$
$74 + 2$	$74 - 2$

$56 + 30 = \square$	$56 - 30 = \square$
$56 + 3 = \square$	$56 - 3 = \square$

Доповни рівності.

$56 + \square = 66$

$45 - \square = 15$

$56 + \square = 57$

$45 - \square = 42$

$46 + 30$

$46 - 30$

$46 + 3$

$46 - 3$

5 Склади і розв'яжи задачі за малюнками й опорними записами.

23 грн

?, на 20 грн
дорожче

$23 + \square = \square$

23 грн

?, на 2 грн
дорожче

$23 + \square = \square$

6 Ціна пачки корму для котів — 24 грн, а пачки корму для собак — на 40 грн більше. Яка ціна пачки корму для собак?

*Додавання чисел частинами до числа 9. Обернені задачі***1** Добери числа, щоб рівності стали істинними.

$16 = \square + 6$

$17 = \square + 7$

$19 = \square + 9$

$13 = 10 + \square$

2 Поясни спосіб додавання чисел. Заверши обчислення.

$$9 + 7 = 9 + 1 + 6 = 10 + 6 = \square$$

$$9 + 8 = \square$$

$$9 + 9 = \square$$

3

$9 + 8$

$9 + 9$

$9 + 7$

$9 + 6$

$$9 + 6 = 10 + 5 = \square$$

Знайди помилку. Запиши правильно.

$9 + 4 = 13$

$9 + 5 = 15$

$9 + 4$

$9 + 5$

$9 + 2$

$9 + 3$

Як додавати числа частинами

- 1 Замінюємо другий доданок сумою зручних доданків.
- 2 Доповнюємо перший доданок до десятка.
- 3 Додаємо інший зручний доданок.
- 4 Обчислюємо значення виразу.

4 З кожної рівності на додавання склади по 2 рівності на віднімання.

$9 + 7 = \square$

$\square - 9 = \square$

$\square - 7 = \square$

$9 + 8 = \square$

$\square - 8 = \square$

$\square - 9 = \square$

$9 + 6 = \square$

$\square - 9 = \square$

$\square - 6 = \square$

- 5** Склади задачу про висаджування дерев у ґрунт. Розглянь короткі записи обернених задач до поданої. Розв'яжи всі задачі.

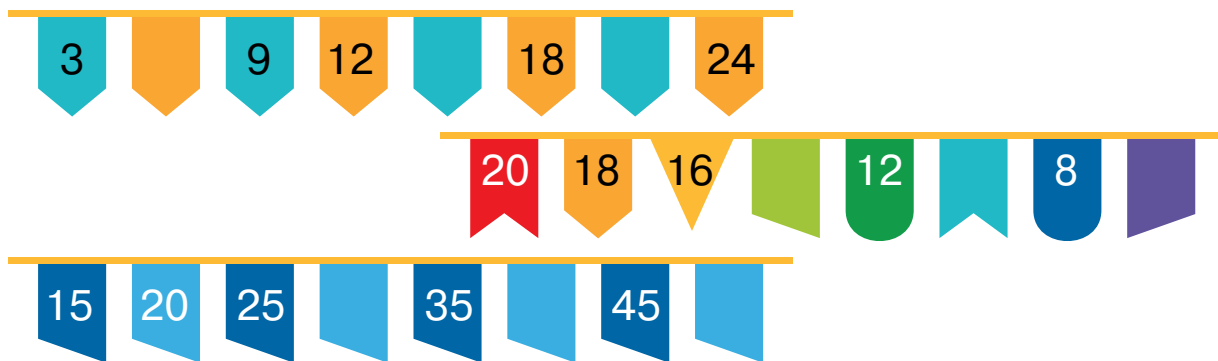
Росло — 5 д.
Висадили — 4 д.
Стало — ?

Росло — ?
Висадили — 4 д.
Стало — 9 д.

Росло — 5 д.
Висадили — ?
Стало — 9 д.

Обернені задачі — це задачі, в яких відоме стає невідомим. Обернених задач стільки, скільки даних в умові задачі.

- 6** Які числа пропущено на прапорцях? Запиши ряди цих чисел у зошиті.

- 7** Виміряй відрізки. Обчисли, на скільки один відрізок довший за інший.

 - = (CM)

- 8** У Павла 13 грн. Чи достатньо в нього грошей на покупку кексу за 7 грн і пакетика соку за 3 грн?

Віднімання чисел частинами від числа 11

- ### 1 Знайди значення виразів.

12 - 2

14-4

15 - 5

13 - 3

11 - 1

16 - 6

17-7

18 - 8

19 – 9

- 2 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання чисел від числа 11. Обчисли.

$$11 - 2 = 11 - 1 - 1 = \square$$

$$11 - 2 = 10 - 2 + 1 = \square$$

Як віднімати числа частинами

- 1 Замінюємо від'ємник сумою зручних доданків.
- 2 Віднімаємо отримані доданки від зменшуваного у зручній послідовності.

або

- 1 Замінюємо зменшуване розрядними доданками.
- 2 Віднімаємо від десятків від'ємник і додаємо до результату одиниці.

3

$$11 - 8 = \square$$

$$11 - 5 = \square$$

$$11 - 8 = \square$$

$$11 - 5 = \square$$

$$11 - 4 = 11 - 1 - \square = \square$$

$$11 - 3 = 10 - 3 + \square = \square$$

Відшукай помилки. Запиши правильно.

$$11 - 8 = 4$$

$$11 - 3 = 8$$

$$11 - 6 = \square$$

$$11 - 7 = \square$$

$$11 - 6 = \square$$

$$11 - 7 = \square$$

4

$$10 - 6 + 1$$

$$10 - 7 + 1$$

$$10 - 5 + 1$$

$$10 - 4 + 1$$

$$10 - 3 + 1$$

$$10 - 2 + 1$$

Виконуй дії в такому порядку, в якому вони записані.

5

Склади задачу за малюнком. Розв'яжи.

?, на 3 грн
дешевше

6

Від найбільшого двоцифрового числа відними найменше число третього десятка. Запиши результат.

Вирази з дужками

1 Знайди суми чисел і різниці.

$9 + 2$

$9 + 3$

$11 - 9$

$11 - 7$

$9 + 6$

$9 + 7$

$11 - 6$

$11 - 8$

2 Розглянь зразок запису рівності і за опорними схемами склади вирази та обчисли їх.

До суми чисел 9 і 4 додати 1.

$$(9 + 4) + 1 = 14$$

Від суми чисел 10 і 5 відняти 3.

$$(\text{■} + \text{■}) - \text{■} = \text{■}$$

До числа 7 додати різницю чисел 10 і 8.

$$\text{■} + (\text{■} - \text{■}) = \text{■}$$

Щоб додати (відняти) суму (різницю),
треба подати її у дужках.
Спершу виконують дії в дужках.

$$11 - (5 + 3)$$

$$11 + (6 - 4)$$

3 До числа 5 додай суму чисел 2 і 2.

Від числа 6 відними суму чисел 2 і 1.

До числа 2 додай різницю чисел 8 і 4.

До числа 5 додай різницю чисел 7 і 5.

$$5 + (\text{■} - \text{■}) = \text{■} + \text{■} = \text{■}$$

Від суми чисел 8 і 2 відними число 3.

$$(\text{■} + \text{■}) - 3 = \text{■} - \text{■} = \text{■}$$

До різниці чисел 8 і 6 додай число 4.

$$(8 - 6) + \text{■} = \text{■} + \text{■} = \text{■}$$

Добери числа. Запиши.

- Від числа 9 відняли суму чисел ■ і ■ , одержали ■ .
- До різниці чисел ■ і ■ додали число 2, одержали число ■ .

Від числа 7 відними суму чисел 4 і 2.

До числа 5 додай різницю чисел 5 і 4.

До суми чисел 2 і 4 додай число 3.

- 4 А. Прочитай задачу і пояснення її розв'язання.

До їдальні привезли 9 кг моркви. Першого дня витратили 3 кг моркви. Другого — 4 кг. Скільки кілограмів моркви залишилось у їдальні?

Міркуємо разом. Спочатку обчислимо, скільки кілограмів моркви витратили разом за два дні. А потім від загальної маси моркви віднімемо те, що витратили за два дні.

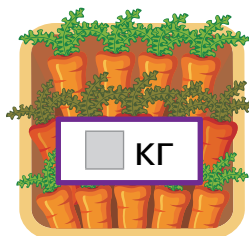
Складемо вираз і знайдемо його значення: $9 - (3 + 4) = 9 - 7 = 2$ (кг)

Б. Заміни числові дані цієї задачі. Склади вираз із дужками і знайди його значення.

Було — .

Витратили — і .

Залишилося — ?

- 5 Знайди значення виразів із дужками.

$$\overset{2}{6} + (\overset{1}{9} - 7) = 8$$

$$(5 + 3) - 2$$

$$8 + (10 - 8)$$

$$7 - (2 + 4)$$

$$(4 + 2) - 3$$

- 6 Із семи однакових паличок склади три однакові трикутники.

Додавання чисел частинами до числа 8

- 1 Зменш на 2 числа: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

- 2 Запиши склад чисел у зошиті.

9 — це 2 і .

8 — це 2 і .

7 — це 2 і .

- 3 Розглянь зразок і поясни. Заверши обчислення.

$$\begin{array}{c} 2 \quad 1 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 8 + 3 = (8 + 2) + 1 = 10 + 1 = \end{array}$$

десяток

$$\begin{array}{c} 2 \quad 3 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 8 + 5 = \end{array}$$

4

$$\begin{array}{c} 2 \quad 5 \\ \swarrow \searrow \\ 8 + 7 = (8 + \square) + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 2 \quad 7 \\ \swarrow \searrow \\ 8 + 9 = (8 + \square) + \square = \square \end{array}$$

2 4

$$8 + 6 = (8 + 2) + 4 = \square$$

2 6

$$8 + 8 = (8 + 2) + 6 = \square$$

Добери числа.

$8 + \square = 14$

$8 + \square = 13$

$8 + \square = 16$

$8 + \square = 12$

2 1

$$8 + 3 = (8 + \square) + \square = \square$$

2 2

$$8 + 4 = (8 + \square) + \square = \square$$

5

Знайди помилки в результатах обчислень. Запиши правильно.

$8 + 3 = 11$

$8 + 6 = 16$

$8 + 7 = 15$

$8 + 4 = 12$

$8 + 5 = 13$

$8 + 8 = 15$

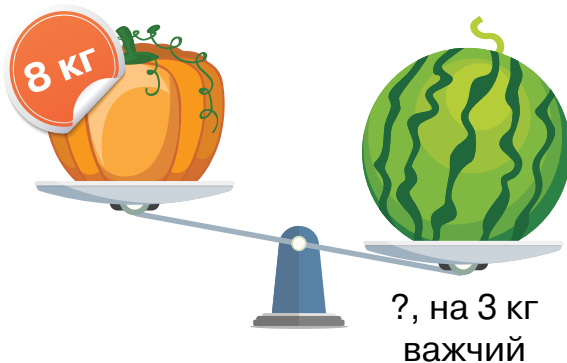
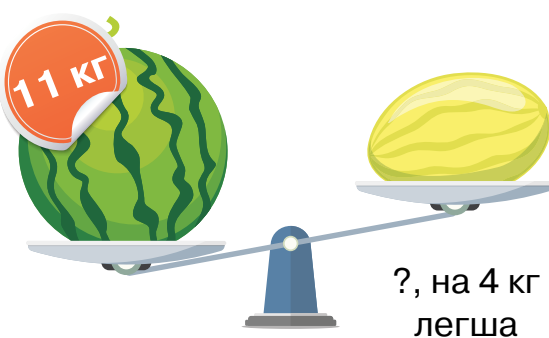
6

Прочитай задачу. Постав запитання і розв'яжи її.

У хорі було 8 хлопчиків, а дівчаток — на 5 більше. Скільки ... ?

7

Склади задачі за малюнками і розв'яжи їх.

8

Знайди значення виразів.

$46 - 6$

$46 - 40$

$35 - 5$

$35 - 30$

$72 - 2$

$72 - 70$

$65 - 5$

$65 - 60$

9

На яблуні росло 45 яблук, а на березі — на 5 менше. Скільки яблук росло на березі?

Віднімання чисел частинами від числа 12

1 Добери знаки арифметичних дій, щоб рівності стали істинними.

$4 \square 2 = 2$

$6 \square 2 = 4$

$7 \square 2 = 9$

$5 \square 2 = 7$

$5 \square 2 = 3$

$7 \square 2 = 5$

$8 \square 2 = 10$

$4 \square 2 = 6$

2 $12 - 2 - 3$

$12 - 2 - 5$

$12 - 2 - 6$

$12 - 2 - 4$

3 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання чисел від числа 12. Обчисли.

$$\begin{array}{r} 2 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 3 = 12 - 2 - 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 3 = 10 - 3 + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 5 = 12 - \square - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 5 = 10 - \square + \square = \square \end{array}$$

4 $12 - 8 = \square$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 6 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 7 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 9 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 9 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 4 = 12 - 2 - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 4 = 10 - 4 + 2 = \square \end{array}$$

Відшукай помилку. Запиши правильно.

$12 - 4 = 7$

$12 - 9 = 3$

$12 - 5 = 7$

$12 - 6 = 6$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 4 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 5 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 12 - 7 = \square \end{array}$$

5 Прочитай вирази. Обчисли.

$12 - (6 + 2)$

$(45 + 32) - 70$

$20 + (40 - 20)$

$(3 + 10) - 3$

$85 - (30 + 50)$

$70 - (80 - 40)$

- 6** Прочитай задачу. За короткими записами склади і розв'яжи обернені задачі.

Для аплікацій учні засушили 30 кленових листків і 20 дубових.
Скільки всього листків засушили учні?

Кленові — 30 л.
Дубові — 20 л. } ? л.

Кленові — ? л.
Дубові — 20 л. } 50 л.

Кленові — 30 л.
Дубові — ? л. } 50 л.

- 7** А. Розглянь результати опитування учнів 2–Б класу «Моя улюблена творча справа» (1 учень/учениця може обрати тільки 1 справу).

Малювання												
Ліплення												
Витинання												
Моделювання												
Кількість учнів	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

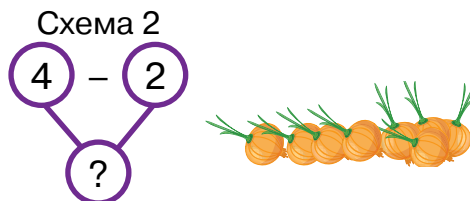
Б. Дай відповіді на запитання. Запиши рівності.

- Скільки всього учнів люблять ліпити, витинати і моделювати? (обчисли зручним способом).
- На скільки більше учнів, що люблять малювати, ніж учнів, які люблять ліпити?
- На скільки менше учнів, які люблять витинати, ніж тих, які люблять моделювати?
- Скільки всього учнів взяли участь в опитуванні?

Задачі з двома запитаннями

1 Розв'яжи задачу за схемами.

Господиня закупила 8 кг картоплі та 4 кг цибулі. Вона вже витратила 5 кг картоплі і 2 кг цибулі. Скільки кілограмів картоплі залишилось? Скільки кілограмів цибулі залишилось?

2 Розв'яжи задачі за короткими записами.

		
Було	7	10
З'їли	4	8
Залишилось	?	?

		
Було	9	6
Продали	4	5
Залишилось	?	?

$9 - \square = \square$
 $6 - \square = \square$

Добери числові дані.

		
Було		
Полетіло		
Залишилось	?	?

		
Було	8	10
З'їли	4	3
Залишилось	?	?

3 Прочитай задачу. Постав до неї два запитання і розв'яжи.

Грибник зібрав 11 кг білих грибів і 8 кг маслюків. Він продав 5 кг білих грибів і 3 кг маслюків.

Скільки...?

Скільки...?

4 Склади задачі за даними таблиці.

Було	Витратили	Залишилось
 1 л 1 л 1 л 1 л	2 л	?
 1 л 1 л 1 л 1 л 1 л 1 л	3 л	?

5 Із семи однакових паличок склади два квадрати.

Додавання чисел частинами до числа 7

1 Зменш на 3 числа: 4, 5, 6, 7, 8, 9.

2 Запиши склад чисел у зошиті.

4 — це 3 і ; 7 — це 3 і ; 8 — це 3 і ; 9 — це 3 і .

3 Поясни спосіб додавання чисел. Заверши обчислення.

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 1 \\
 \swarrow \searrow \\
 \text{десяток} \\
 7 + 4 = (7 + 3) + 1 = 10 + 1 = 11
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 2 \\
 \swarrow \searrow \\
 7 + 5 = (7 + 3) + 2 = \square
 \end{array}$$

4

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 5 \\
 \swarrow \searrow \\
 7 + 8 = (7 + \square) + \square = \square
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 6 \\
 \swarrow \searrow \\
 7 + 9 = (\square + \square) + \square = \square
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 3 \\
 \swarrow \searrow \\
 7 + 6 = (7 + 3) + 3 = \square
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 3 \quad 4 \\
 \swarrow \searrow \\
 7 + 7 = (7 + 3) + 4 = \square
 \end{array}$$

Добери числа.

$7 + \square = 11$

$7 + \square = 13$

$7 + \square = 14$

$7 + \square = 15$

$$\begin{array}{r} 3 \quad 6 \\ \swarrow \searrow \\ 7 + 9 = (7 + \square) + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 7 + 4 = (7 + \square) + \square = \square \end{array}$$

5 Знайди помилки і виправ їх усно.

$7 + 4 = 11$

$7 + 7 = 16$

$7 + 9 = 16$

$7 + 5 = 12$

$7 + 8 = 15$

$7 + 6 = 12$

6 Запиши вирази і знайди їхні значення.

До суми чисел 7 і 4 додати 10.

До числа 7 додати різницю чисел 20 і 10.

До числа 10 додати суму чисел 20 і 30.

Від суми чисел 10 і 5 відняти 7.

7 Прочитай задачу. Склади вираз і знайди його значення зручним для себе способом.

У пеналі учениці лежало 5 фломастерів, 7 олівців і 3 ручки. Скільки всього предметів лежало в пеналі учениці?

8 $3 + 9 - 7$

$15 + 5 - 10$

$7 + 7 - 4$

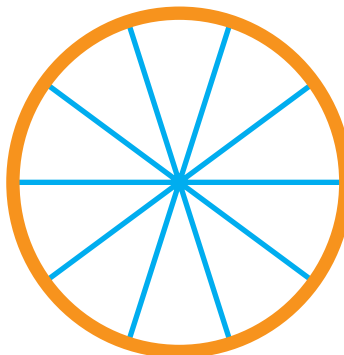
$12 - 9 + 8$

$11 - 9 + 6$

$8 - 8 + 5$

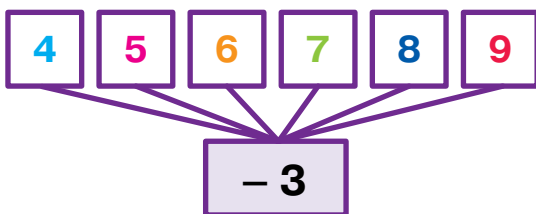
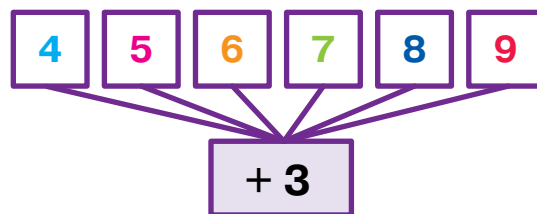
9 Накресли ламану: перша ланка — 4 см, друга — на 2 см довша за першу, а третя — на 3 см коротша від другої. Знайди довжину цієї ламаної.

10 Колесо має 10 спиць.
Скільки проміжків між ними?

Віднімання чисел частинами від числа 13

1 Склади вирази та знайди їхні значення.

2 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання чисел. Обчисли.

$$13 - 4 = 13 - 3 - 1 = \square$$

$$13 - 4 = 10 - 4 + 3 = \square$$

$$13 - 5 = 13 - 3 - 2 = \square$$

$$13 - 5 = 10 - 5 + 3 = \square$$

3

$$13 - 7 = \square$$

$$13 - 8 = \square$$

$$13 - 7 = \square$$

$$13 - 8 = \square$$

$$13 - 6 = 13 - 3 - 3 = \square$$

$$13 - 6 = 10 - 6 + 3 = \square$$

Добери числа.

$13 - \square = 8$
 $13 - \square = 9$
 $13 - \square = 7$
 $13 - \square = 6$

$$13 - 4 = \square$$

$$13 - 9 = \square$$

$$13 - 4 = \square$$

$$13 - 9 = \square$$

4 Прочитай вирази. Знайди їхні значення.

$13 - (9 - 5)$

$13 - (5 + 2)$

$13 - (10 - 3)$

$50 + (60 - 40)$

$70 - (30 + 20)$

$(40 + 10) - 20$

- 5 Порівняй умови задач і поясни вибір арифметичних дій. Розв'яжи.

Щоб скласти вежу, Іванка використала 6 , а — на 4 менше. Скільки червоних цеглинок конструктора використала Іванка?

Вежа складалася із 6 . 4 Іванка зняла з вежі. Скільки цеглинок конструктора залишилось?

- 6 А. Склади задачу за малюнком і запитанням.

На скільки більше жолудів, ніж листочків?

Б. Склади подібну задачу про гриби у двох кошиках. Розв'яжи її.

- 7 Постав між числами знаки «+» і «-» так, щоб рівність стала істинною. Напиши в зошиті.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 = 1

Додавання чисел частинами до числа 6

- 1 Зменш на 4 числа: 5, 6, 7, 8, 9.

- 2 Запиши склад чисел у зошиті.

5 — це 4 і

6 — це 4 і

7 — це 4 і

9 — це 4 і

- 3 Поясни спосіб додавання чисел.

$$\begin{array}{r} 4 \quad 1 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 6 + 5 = (6 + 4) + 1 = 10 + 1 = 11 \end{array}$$

десяток

4

$$\begin{array}{c} 4 \quad 4 \\ \swarrow \searrow \\ 6 + 8 = (6 + \square) + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 4 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 6 + 7 = (6 + \square) + \square = \square \end{array}$$

4 3

$$6 + 7 = (6 + 4) + 3 = 10 + 3 = \square$$

4 1

$$6 + 5 = (6 + \square) + 1 = \square$$

Добери числа.

$6 + \square = 11$

$6 + \square = 12$

$6 + \square = 15$

$6 + \square = 14$

4 5

$$6 + 9 = (6 + \square) + \square = \square$$

4 2

$$6 + 6 = (6 + \square) + \square = \square$$

5

Знайди помилку і виправ її усно.

$6 + 6 = 12$

$6 + 8 = 14$

$6 + 9 = 18$

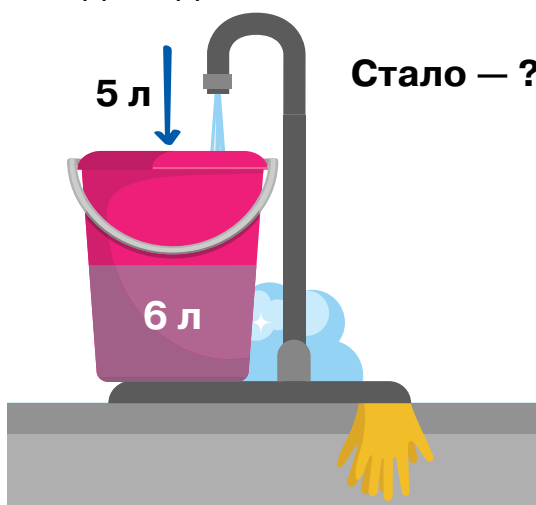
$6 + 4 = 10$

$6 + 7 = 15$

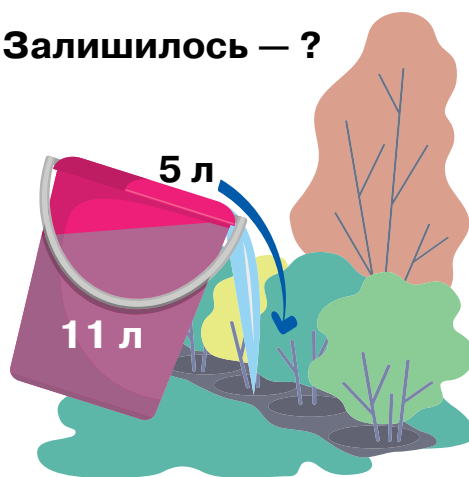
$6 + 5 = 11$

6

Склади задачі за малюнками. Розв'яжи їх у зошиті.

Залишилось — ?

7

Запиши вирази і знайди їхні значення.

До суми чисел 6 і 8 додати 10.

До числа 6 додати суму чисел 6 і 4.

Від числа 12 відняти суму чисел 7 і 3.

Від суми чисел 10 і 3 відняти 1.

8 $6 + 5 + 9$

$6 + 8 + 5$

$52 - 2$

$52 - 20$

$43 + 3$

$43 + 30$

9 За поданою інформацією та сторінкою календаря дай відповіді на запитання.

Максим гостював у бабусі два тижні і три дні.

А. Скільки всього днів гостював Максим у бабусі?

Б. Які це дні тижня за календарем:

11 серпня — приїзд Максима до бабусі?

28 серпня — від'їзд Максима?

серпня — святкування Дня Незалежності України?

В. Яких днів тижня у серпні по 4? по 5?

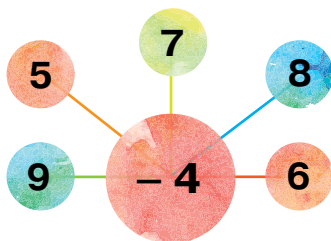
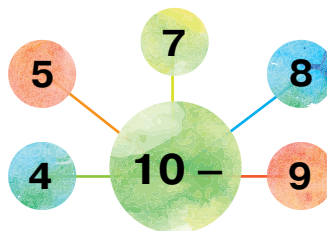
Г. З першого по вісімнадцяте серпня Максим щодня, окрім п'ятниць, ходив купатися на озеро. Які це були числа місяця?

Серпень

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Віднімання чисел частинами від числа 14

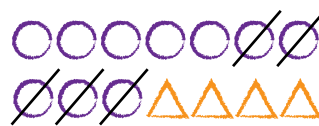
1 Склади вирази і знайди їхні значення.

2 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання чисел від числа 14.

$$\begin{array}{r} 4 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 5 = (14 - 4) - 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \quad 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 5 = (10 - 5) + 4 = \square \end{array}$$

3

$$\begin{array}{r} 4 \ 3 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \ 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 8 = \square \end{array}$$

4 2

$$\begin{array}{r} 4 \ 2 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 6 = (14 - 4) - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 6 = (10 - 6) + 4 = \square \end{array}$$

Добери числа.

$14 - \square = 7$

$14 - \square = 9$

$14 - \square = 8$

$14 - \square = 6$

4 5

$$\begin{array}{r} 4 \ 5 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 9 = (14 - 4) - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 4 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - 9 = (10 - 9) + \square = \square \end{array}$$

4

Прочитай вирази і знайди їхні значення.

$14 - (9 - 4)$

$20 + (11 - 3)$

$11 - (5 + 2)$

$30 - (11 - 2)$

$11 - (5 + 4)$

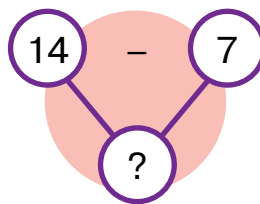
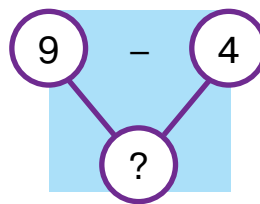
$40 + (15 - 5)$

5

Розв'яжи задачу із двома запитаннями. Зверни увагу на короткий запис і схеми.

Ілля намалював 14 кружечків і 9 квадратів. Він уже зафарбував 7 кружечків і 4 квадрати. Скільки кружечків залишилось зафарбувати? А квадратів?

		
Намалював	14	9
Зафарбував	7	4
Залишилось	?	?

6

Випиши вираз зі значенням 10.

$70 + 5$

$40 + 5$

$72 - 70$

$90 - 80$

$73 - 3$

$64 - 4$

$84 - 4$

$20 + 60$

7

Побудуй у зошиті три геометричні фігури, однакові за формою, але різні за розміром і кольором.

Складені задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1 Збільш на 10 числа: 6, 7, 8, 4, 5, 3. Зменш на 5 числа: 10, 8, 9, 6, 7.

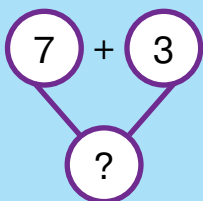
2 Прочитай задачу і пояснення до неї.

У парку посадили 7 лип, а беріз — на 3 більше. Скільки посадили беріз? Скільки всього дерев посадили в парку?

Це **складена задача**. До неї входять дві прості задачі. Щоб її розв'язати, треба виконати дві арифметичні дії.

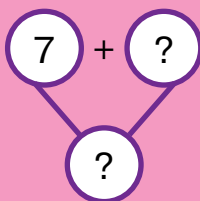
Розглянь опорні схеми.

Перша проста задача

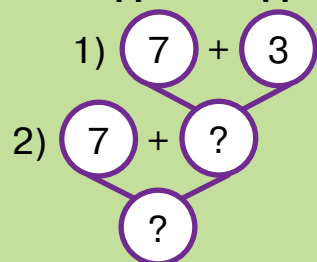
Скільки посадили беріз?

Друга проста задача

Скільки всього дерев посадили?

Складена задача

Скільки всього дерев посадили?

Зверни увагу, як коротко записали задачу. Перепиши її в зошит.
Розв'яжи задачу за підказкою.

Лип — 7 д.

Беріз — ?, на 3 д. більше } ?

Розв'язання.

1) $7 + 3 = \square$ (д.) — посадили беріз.

2) $7 + \square = \square$ (д.)

Відповідь: усього в парку посадили $\square$ дерев.

3 Розв'яжи прості задачі.

Купили 3 кг бананів, а яблук — на 2 кг більше. Скільки кілограмів яблук купили?

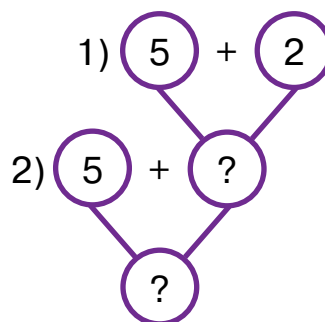
Купили 3 кг бананів і 5 кг яблук.
Яка маса куплених фруктів?

- 4 А. Розв'яжи складену задачу за коротким записом і схемою.

Купили 5 зошитів у клітинку, а в лінійку — на 2 більше. Скільки всього зошитів купили?

У кліт. — 5 зош.

У лін. — ?, на 2 зош. більше }

Б. Заміни в умові задачі слово «більше» на слово «менше» і розв'яжи її.

5 $36 - 24$
 $27 + 11$
 $22 + 22$

$84 - 61$
 $35 + 24$
 $33 + 33$

$76 - 43$
 $52 + 36$
 $66 - 33$

$87 - 45$
 $62 + 33$
 $77 - 44$

- 6 Яка цифра замінена буквою В? Запиши.

$4В + 5В = 96$

Додавання чисел частинами до числа 5

- 1 Зменш на 5 числа: 6, 7, 8, 9.

- 2 Запиши склад чисел у зошиті.

6 — це 5 і $\square$; 7 — це 5 і $\square$; 8 — це 5 і $\square$; 9 — це 5 і $\square$.

- 3 Розглянь і поясни спосіб додавання чисел. Заверши обчислення.

$\begin{array}{c} 5 \quad 1 \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{десяток} \end{array}$
 $5 + 6 = (5 + 5) + 1 = 10 + 1 = \square$

4 $\begin{array}{c} 5 \quad 4 \\ \diagdown \quad \diagup \end{array}$
 $5 + 9 = (\square + \square) + \square = \square$
 $\begin{array}{c} 5 \quad 2 \\ \diagdown \quad \diagup \end{array}$
 $5 + 7 = (\square + \square) + \square = \square$

$\begin{array}{c} 5 \quad 2 \\ \diagdown \quad \diagup \end{array}$
 $5 + 7 = (5 + 5) + 2 = \square$
 $\begin{array}{c} 4 \quad 3 \\ \diagdown \quad \diagup \end{array}$
 $6 + 7 = (6 + 4) + 3 = \square$

Добери числа.

$5 + \square = 11$

$6 + \square = 11$

$5 + \square = 12$

$7 + \square = 12$

$$\begin{array}{c} 5 \quad 3 \\ \searrow \quad \swarrow \\ 5 + 8 = (\square + \square) + \square = \square \end{array}$$
$$\begin{array}{c} 5 \quad 4 \\ \searrow \quad \swarrow \\ 5 + 9 = (\square + \square) + \square = \square \end{array}$$

5 Поясни, чому вирази $5 + 6$ і $6 + 5$ мають однакове значення. Склади подібні пари виразів.

6 Запиши вирази і знайди їхні значення.

До 5 додати різницю чисел 28 і 23.

До 5 додати суму чисел 12 і 10.

Від 20 відняти різницю чисел 40 і 30.

Від 50 відняти суму чисел 30 і 10.

7 Обчисли зручним для себе способом.

$7 + 2 + 3$

$6 + 5 + 4$

$8 + 3 + 2$

$4 + 2 + 6$

$1 + 6 + 9$

$3 + 6 + 7$

8 Розв'яжи задачу. Доповни короткі записи обернених до неї задач.

Віктор прочитав 20 сторінок журналу. До кінця журналу йому залишилось прочитати 12 сторінок. Скільки сторінок у журналі?

Було — ?

Прочитав — 20 с.

Залишилось — 12 с.

Було — $\square$ с.

Прочитав — $\square$ с.

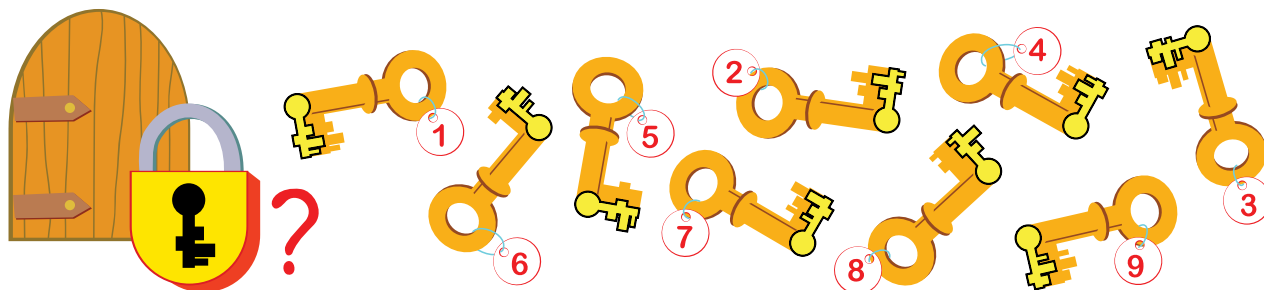
Залишилось — ?

Було — $\square$ с.

Прочитав — ?

Залишилось — 12 с.

9 Під яким номером ключ від замка?

Додавання чисел частинами до чисел 4, 3, 2 з переходом через десяток

1 Зменш на 3 числа: 4, 5, 6, 7, 8, 9. Зменш на 4 числа: 7, 8, 9, 6, 5.

2 Запиши склад чисел у зошиті.

7 — це 4 і

9 — це 5 і

9 — це 3 і

8 — це 4 і

8 — це 3 і

9 — це 2 і

3 Поясни спосіб додавання чисел. Заверши обчислення.

$$\begin{array}{r} 6 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 4 + 7 = (4 + 6) + 1 = 10 + 1 = \square \end{array}$$

десяток

$$\begin{array}{r} 7 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 3 + 8 = (3 + 7) + 1 = \square \end{array}$$

4

$$\begin{array}{r} 6 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 4 + 8 = (4 + \square) + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 3 + 9 = (3 + \square) + \square = \square \end{array}$$

5

$$\begin{array}{r} 5 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 5 + 7 = (5 + 5) + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 6 + 7 = (6 + 4) + 3 = \square \end{array}$$

Добери числа.

$$4 + \square = 12$$

$$4 + \square = 13$$

$$3 + \square = 11$$

$$3 + \square = 12$$

6

$$\begin{array}{r} 6 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 4 + 9 = (4 + \square) + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 2 + 9 = (2 + \square) + \square = \square \end{array}$$

5 Доведи, що від переставляння доданків сума не змінюється.

$$\begin{array}{r} 4 + 7 = 7 + 4 \\ \uparrow \\ 11 = 11 \end{array}$$

$$4 + 8 \bigcirc 8 + 4$$

$$3 + 8 \bigcirc 8 + 3$$

$$4 + 9 \bigcirc 9 + 4$$

6 Знайди помилки. Виправ їх усно.

$$3 + 9 = 12$$

$$3 + 8 = 12$$

$$4 + 7 = 11$$

$$4 + 8 = 13$$

$$4 + 9 = 13$$

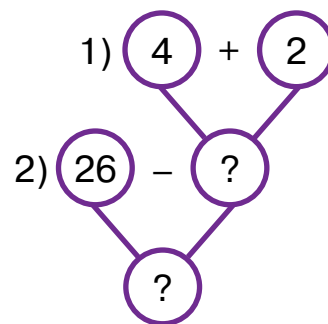
$$2 + 9 = 11$$

- 7 У пачці було 26 аркушів картону. Артем використав 4 аркуші, а Максим — 2. Скільки аркушів картону залишилось у пачці?

Було — 26 арк.

Витратили — 4 арк. і 2 арк.

Залишилось — ?

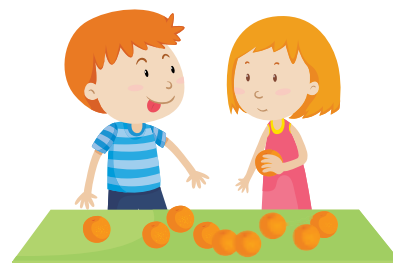

8 $4 + (10 - 2)$
 $2 + (4 + 4)$

$3 + (4 + 5)$
 $10 - (3 + 6)$

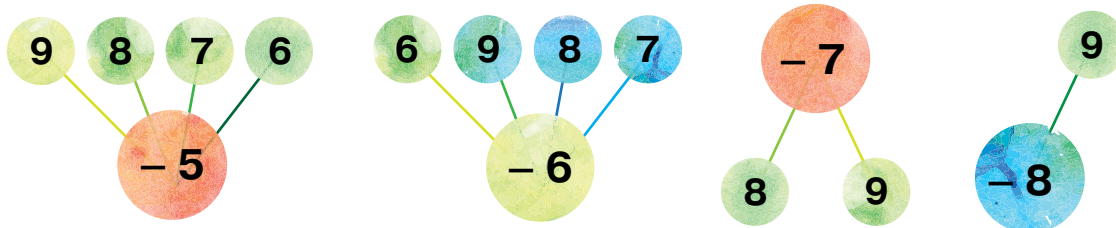
$7 - (5 + 2)$
 $9 - (4 + 3)$

- 9 В Оленки було 7 мандаринок. Одну з них дівчинка віддала братові, і в них обох стало мандаринок порівну. Скільки мандаринок було у брата Оленки спочатку?

Віднімання чисел частинами від чисел 15, 16, 17, 18

- 1 Склади вирази та знайди їхні значення.

- 2 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання. Обчисли.

$16 - 8 = (16 - 6) - 2 = 10 - 2 = \square$

$16 - 8 = (10 - 8) + 6 = 2 + 6 = \square$

3

$$\begin{array}{r} 5 \ 1 \\ \swarrow \searrow \\ 15 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \ 3 \\ \swarrow \searrow \\ 16 - 9 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 5 \\ \swarrow \searrow \\ 15 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 6 \\ \swarrow \searrow \\ 16 - 9 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 2 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$15 - 7 = (15 - 5) - 2 = \square$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 5 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$15 - 7 = (10 - 7) + 5 = \square$$

$$17 - \square = 9$$

$$\square - 9 = 7$$

$$18 - \square = 9$$

$$\square - 8 = 9$$

$$15 - \square = 8$$

$$\square - 8 = 7$$

$$15 - \square = 9$$

$$\square - 9 = 8$$

$$\begin{array}{r} 7 \ 1 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$17 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{r} 5 \ 3 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$15 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 7 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$17 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{r} 10 \ 5 \\ \swarrow \searrow \end{array}$$

$$15 - 8 = \square$$

4

$$15 - (3 + 3) \\ (15 - 7) + 2$$

$$18 - (4 + 5) \\ (16 - 9) + 3$$

$$17 - (5 + 3) \\ (16 - 8) + 8$$

5

Запиши в зошиті рівності, розставляючи дужки так, щоб вони стали істинними.

$$16 - 2 + 7 = 7$$

$$15 - 3 + 2 = 10$$

$$18 - 6 + 3 = 9$$

6

Прочитай задачу. Розв'яжи її всіма запропонованими способами.

Першого дня до магазину привезли 20 смартфонів, другого — ще 30. Продали 10 смартфонів. Скільки смартфонів залишилося продати магазину?

I спосіб

$$1) 20 + 30 = \square$$

$$2) \square - 10 = \square$$

II спосіб

$$1) 20 - 10 = \square$$

$$2) 30 + \square = \square$$

III спосіб

$$1) 30 - 10 = \square$$

$$2) 20 + \square = \square$$

7

Накресли два відрізки однакової довжини.

8

$$\text{train} + \text{train} + \text{train} = 27$$

$$\text{balloon} + \text{train} + \text{balloon} + \text{train} = 26$$

$$\text{car} + \text{car} + \text{car} + \text{balloon} = 25$$

$$\text{train} + \text{balloon} + \text{car} = ?$$

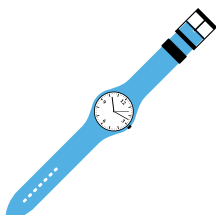
Вправи з одиницями вимірювання

1 Що чим вимірюють? Назви ці предмети.

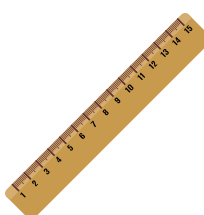
Довжина

Маса

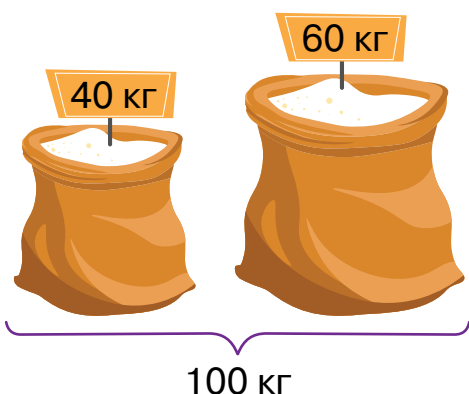
Місткість

Час

2 Роздивися малюнок. Прочитай рівність. Доповни інші рівності.

$$100 \text{ кг} = 1 \text{ ц}$$

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$$

$$(1 \text{ ц} = 40 \text{ кг} + 60 \text{ кг})$$

$$1 \text{ ц} = 50 \text{ кг} + \text{■} \text{ кг}$$

$$1 \text{ ц} = 80 \text{ кг} + \text{■} \text{ кг}$$

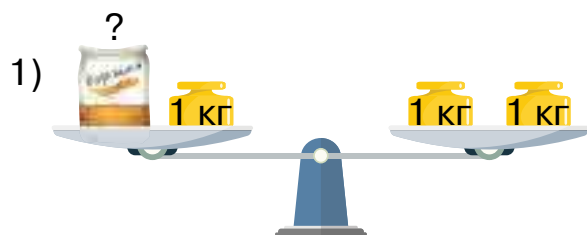
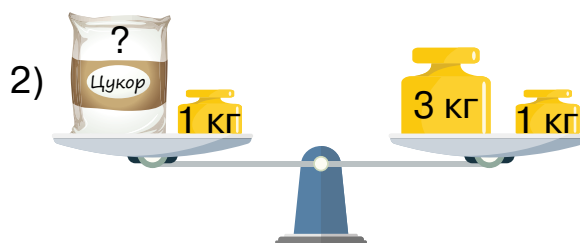
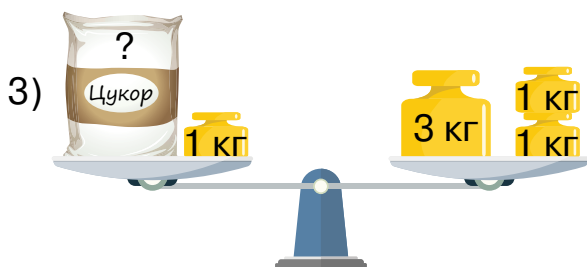
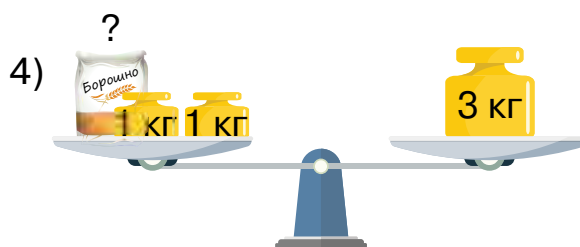
$$1 \text{ ц} = 30 \text{ кг} + \text{■} \text{ кг}$$

$$1 \text{ ц} = 20 \text{ кг} + \text{■} \text{ кг}$$

$$1 \text{ ц} = 10 \text{ кг} + \text{■} \text{ кг}$$

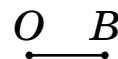
3 Запиши скорочено одиниці вимірювання: **метр, дециметр, сантиметр, кілограм, центнер, літр, година, хвилина.**

4 Знайди масу цукру і масу борошна.

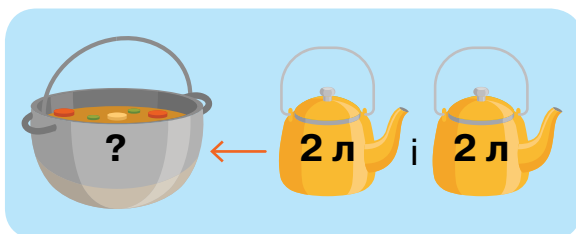
5 Виміряй відрізки і запиши їхні довжини за зразком.

$$AC = 10 \text{ см}$$

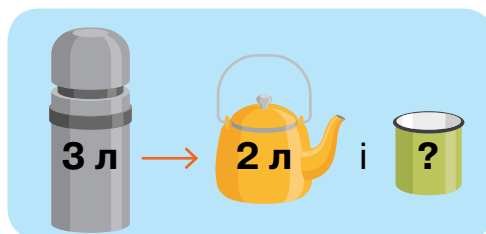

6 Знайди місткість посудин.

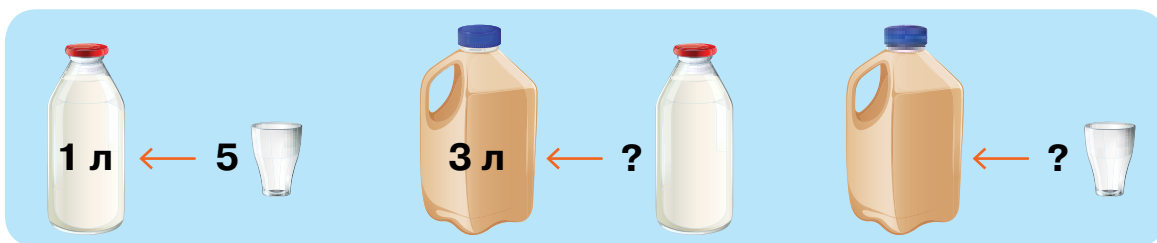
А.

Б.

В.

7 Побудуй відрізки заданої довжини.

Перший — 4 см.
Другий — на 3 см коротший.

Перший — 4 см.
Другий — на 1 см довший. (+)

Перший — 5 см. Він на 2 см довший за другий.

Перший — 4 см.
Другий — на 2 см коротший.

8 Запиши в поданих одиницях вимірювання.

$$1 \text{ дм} = \square \text{ см}$$

$$10 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

$$1 \text{ м} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ год} = \square \text{ хв}$$

$$1 \text{ грн} = \square \text{ к.}$$

$$100 \text{ кг} = \square \text{ ц}$$

9 Доповни до однієї гривні.

$$1 \text{ грн} = 10 \text{ к.} + \square \text{ к.} + 25 \text{ к.} + \square \text{ к.} + 10 \text{ к.}$$

Хвилина — одиниця вимірювання часу. Календар

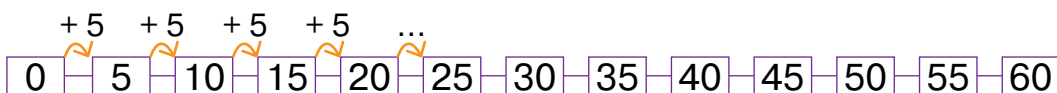
Пригадай!

Ніч, ранок, день, вечір — це частини доби.
У добі **24** години. У годині **60** хвилин.

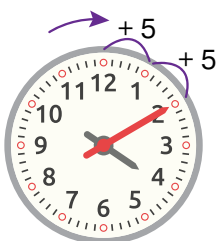
- 1** Прочитай, як вимірюють час у годинах і хвилинах.

Пам'ятай! Годинна стрілка здійснює повний оберт за **12** годин, а хвилинна — за **1** годину. Тоді як відстань між двома сусідніми числами на циферблаті годинна стрілка долає за **1** годину, а хвилинна — за **5** хвилин.

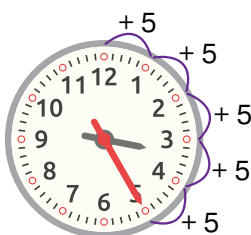
- А. Полічи п'ятірками від 0 до 60.

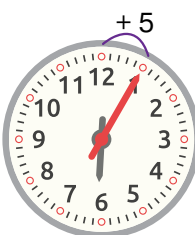
- Б. Час лічать від півночі (0 годин 0 хвилин). Обидві стрілки тоді показують на 12. Полічи хвилини п'ятірками на циферблаті годинника, почавши з 12.

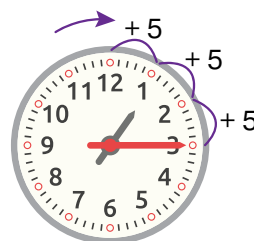
4 год 10 хв

3 год 25 хв

6 год 5 хв

13 год 15 хв

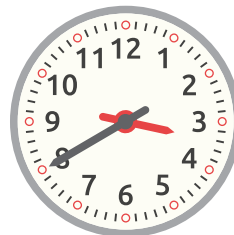
- 2** Запиши час, який показують годинники.

11 год хв

14 год хв

год хв

- 3** Скільки діб у тижні? Назви порядковий номер днів тижня: перший — понеділок, другий — ... , третій — ... і т. д.

В одному місяці **30** або **31** доба (у лютому **28** або **29** діб).
Рік складається з **12** місяців і поділяється на **4** пори року.

4 Прочитай і запам'ятай назви місяців року: січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень.

5 Назви місяці кожної пори року за зразком.

Зима: грудень, січень, Весна: ... , ... ,

Літо: ... , ... , Осінь: ... , ... ,

6 За календарем поточного року з'ясуй, скільки повних і неповних тижнів у поданих місяцях. Випиши числа вихідних днів.

У березні, квітні, травні:

повних тижнів — ?

неповних — ?

вихідних днів — , , , ... ?

У січні, лютому:

повних тижнів — ?

неповних — ?

вихідних (субота і неділя) — , , , ... ?

За календарем з'ясуй, скільки вихідних і святкових днів разом у вересні, жовтні і листопаді.

У червні, липні, серпні:

повних тижнів — ?

неповних — ?

вихідних днів — , , , ... ?

7 Вибери таке число, щоб твердження стало істинне. Запиши твердження в зошиті.

В одному році 13 14 12 місяців.

В одному місяці може бути 27 28 29 30 31 32 дні (днів).

В одному тижні 6 7 8 днів.

В одній добі 22 24 26 години (годин).

В одній годині 60 70 100 хвилин.

Півгодини — це 20 15 30 хвилин.

8 Прочитай умову і таблицю. Оціни дії учня.

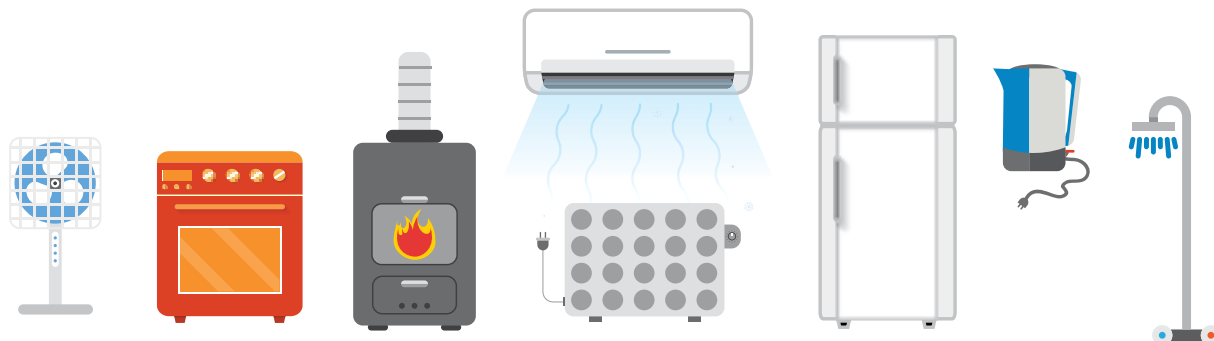
Уроки в школі розпочинаються о 08.30.

Дія учня	Час	вчасно
Прокинувся	09.00	зарано
Прийшов до школи	07.00	запізно
Зайшов до класу	08.20	

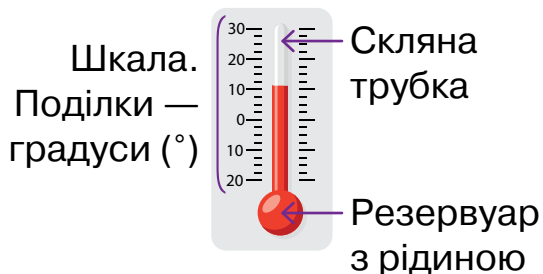

Вимірювання температури

- 1 Розкажи про свої відчуття і дії, коли тобі холодно або спекотно. За допомогою яких приладів людина може уникнути переохолодження організму або перегрівання? Назви ці предмети.

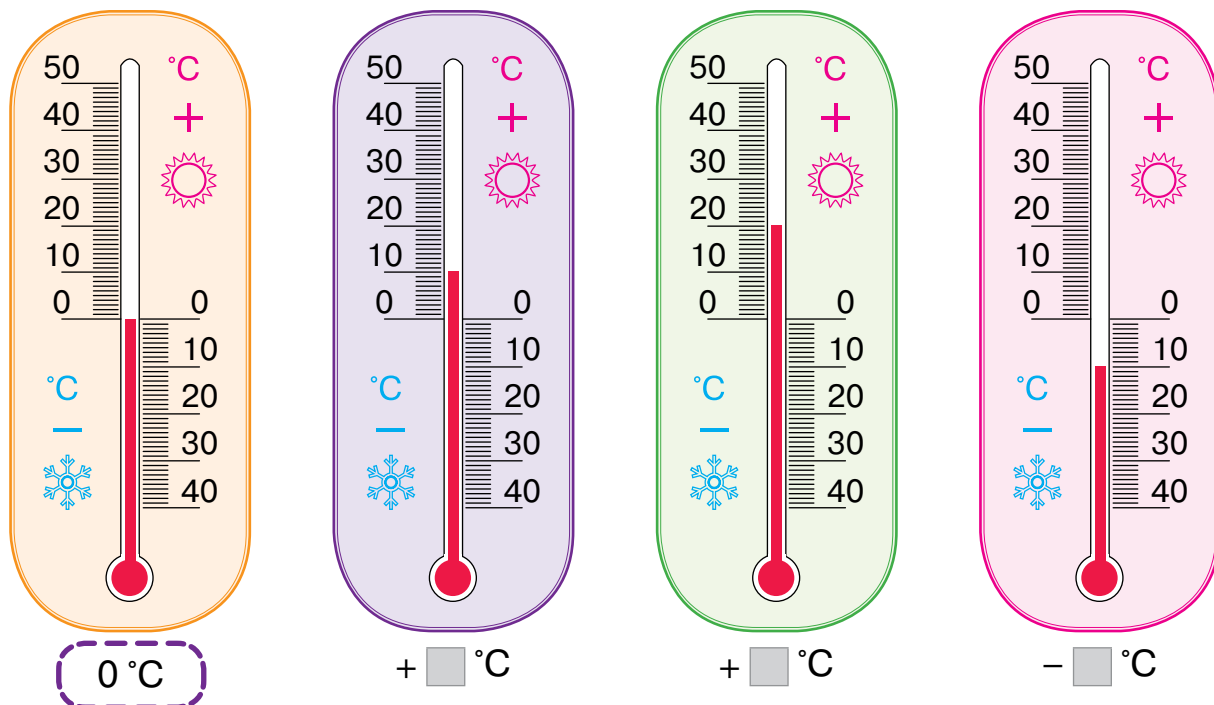

- 2 Розглянь будову вуличного рідинного термометра.

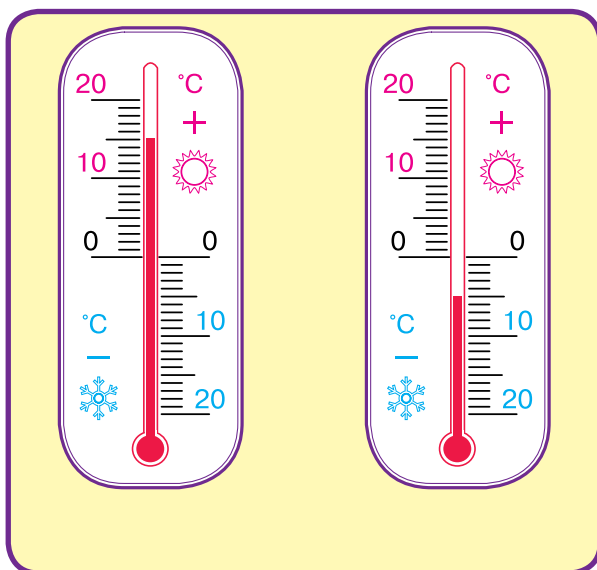
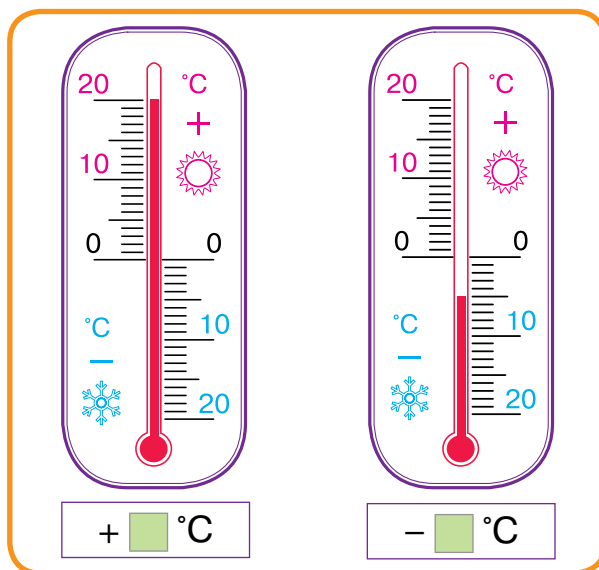

Рівень рідини у трубці може бути різним стосовно нуля градусів (0°C). 5 градусів вище від нуля (5 градусів тепла) записують так: $+5^{\circ}\text{C}$; 5 градусів нижче від нуля (5 градусів морозу) записують так: -5°C .

- 3 Запиши покази термометрів за зразком.

4 Запиши покази термометрів.

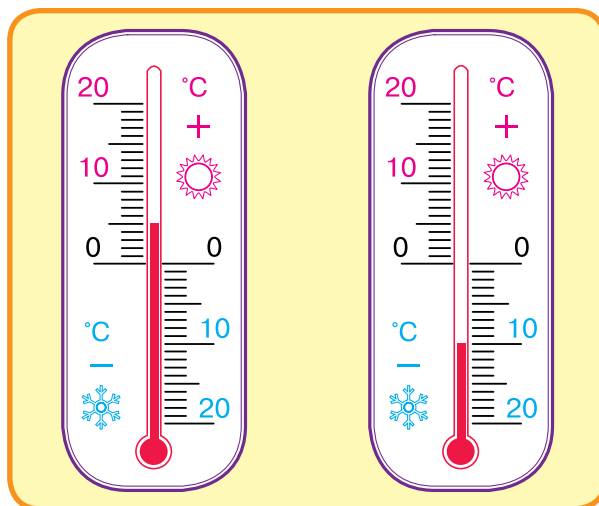
Запиши можливі покази вуличного термометра в різні пори року в Україні.

Узимку — °C.

Навесні — °C.

Влітку — °C.

Восени — °C.

5 Відшукай помилки в записах спостережень за температурою повітря в Україні. Чому так не може бути?

Зима: -7°C ; -15°C ; $+20^{\circ}\text{C}$; $+35^{\circ}\text{C}$; -10°C .

Літо: $+15^{\circ}\text{C}$; $+23^{\circ}\text{C}$; -15°C ; $+30^{\circ}\text{C}$; -25°C .

6 Порівняй вирази і число. Чи легко вдалося тобі поставити знак нерівності? Поясни чому.

$$20 + 30 \bigcirc 20$$

$$26 - 6 \bigcirc 6$$

$$70 + 30 \bigcirc 30$$

$$17 + 3 \bigcirc 3$$

$$35 - 5 \bigcirc 5$$

$$40 + 50 \bigcirc 50$$

7 Якою має бути температура повітря, щоб на озері утворився товстий шар льоду і можна було кататися на ковзанах?

Букви латинського алфавіту

1 Який з поданих квадратів найбільший? найменший?

Як повідомити про вибрані квадрати? Для цього треба назвати їхні вершини великими буквами латинського алфавіту. Прочитай назви букв, що використовуються найчастіше. Запам'ятай їхнє написання.

Друкована буква	Писана буква	Назва букви
<i>A a</i>	<i>A a</i>	а
<i>B b</i>	<i>B b</i>	бе
<i>C c</i>	<i>C c</i>	це
<i>D d</i>	<i>D d</i>	де
<i>E e</i>	<i>E e</i>	е
<i>F f</i>	<i>F f</i>	еф
<i>K k</i>	<i>K k</i>	ка
<i>L l</i>	<i>L l</i>	ель
<i>M m</i>	<i>M m</i>	ем

Друкована буква	Писана буква	Назва букви
<i>N n</i>	<i>N n</i>	ен
<i>O o</i>	<i>O o</i>	о
<i>P p</i>	<i>P p</i>	пе
<i>Q q</i>	<i>Q q</i>	ку
<i>S s</i>	<i>S s</i>	ес
<i>T t</i>	<i>T t</i>	те
<i>X x</i>	<i>X x</i>	ікс
<i>Y y</i>	<i>Y y</i>	ігрек
<i>Z z</i>	<i>Z z</i>	зет

2 Робота в парі.

- 1) По черзі прочитайте букви латинського алфавіту.
- 2) Гра «**Знайди букву**». Один учень/учениця називає букву, інший/інша відшукує її в таблиці. Потім поміняйтеся «ролями».

Геометричні фігури позначають великими буквами латинського алфавіту, числа — малими буквами.

$$\overbrace{A \quad \quad \quad K} \quad 12 + a \quad (a + b) - c$$

3 Потренуйся в написанні великих і малих букв латинського алфавіту.

4 Напиши в зошиті.
N n; O o; B b; D d.

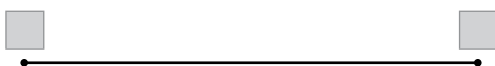
Допиши в зошиті букви.
F f (F), *Q q (Q)*,
L l (L), *X x (X)*.

Знайди помилки. Запиши правильно.

B b (B d), *E e (E e)*,
O o (O o), *P p (F p)*.

Напиши в зошиті.
C c; K k; A a; T t.

5 Побудуй у зошиті такі самі відрізки та назви їх буквами латинського алфавіту.

Вирази зі змінною

1 Склади рівності на додавання і віднімання чисел 7; 8.

2 А. Склади за таблицею вирази й обчисли їхні значення.

Перший доданок	4	5	6	7	8
Другий доданок	3	3	3	3	3
Сума	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Який доданок змінювався, а який — ні? Чи змінювалася сума і як? Позначимо доданок, що змінювався, малою буквою латинського алфавіту, наприклад *a*. Отримаємо **вираз зі змінною** $a + 3$. При різних значеннях букви вираз $a + 3$ матиме різні значення.

Б. Знайди значення виразу $a + 7$,
якщо $a = 4$; $a = 5$; $a = 6$; $a = 8$.

(Якщо $a = 4$, то $a + 7 = 4 + 7 = \square$.)

- 3 А. Склади за таблицею вирази й обчисли їхні значення.

Зменшуване	10	10	10	10
Від'ємник	3	4	6	8
Різниця	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Який із компонентів дії віднімання змінювався, а який — ні? Як змінювалася різниця? Позначимо компонент, що змінювався, буквою c . Отримаємо вираз $10 - c$.

Б. Знайди значення виразу $8 - c$, якщо $c = 3$; $c = 4$; $c = 6$; $c = 8$.

(Якщо $c = 3$, то $8 - c = 8 - 3 = \square$.)

- 4 Знайди значення виразу $a + 8$, якщо $a = 9$; $a = 8$.
Знайди значення виразу $c - 6$, якщо $c = 10$; $c = 12$.

- Знайди значення виразу $a + 5$, якщо $a = 6$. $\rightarrow 6 + 5 = \square$.
Знайди значення виразу $a - 4$, якщо $a = 7$. $\rightarrow 7 - 4 = \square$.

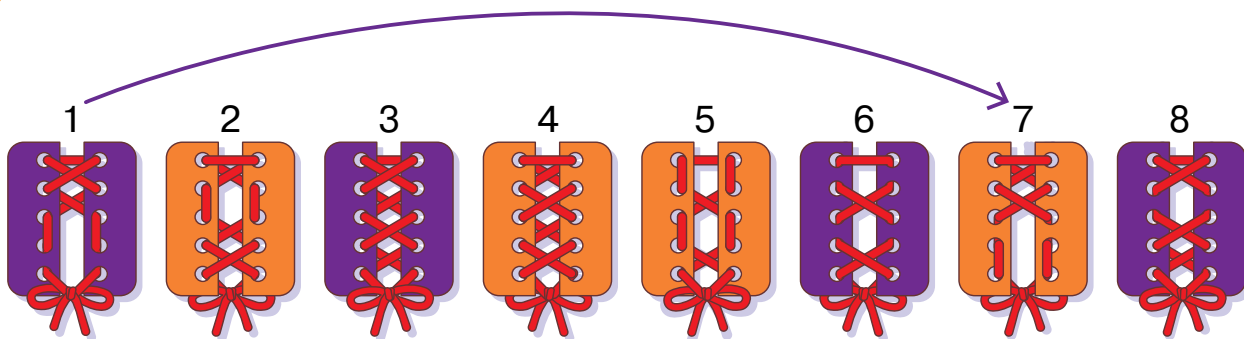
Добери такі значення букви, щоб значення виразу $a + 2$ дорівнювало числу 8; 10; 15.

- Знайди значення виразу $6 + c$, якщо $c = 7$; $c = 9$.
Знайди значення виразу $10 - a$, якщо $a = 7$; $a = 8$.

- 5 Запиши вирази та обчисли їх при заданих значеннях букви.

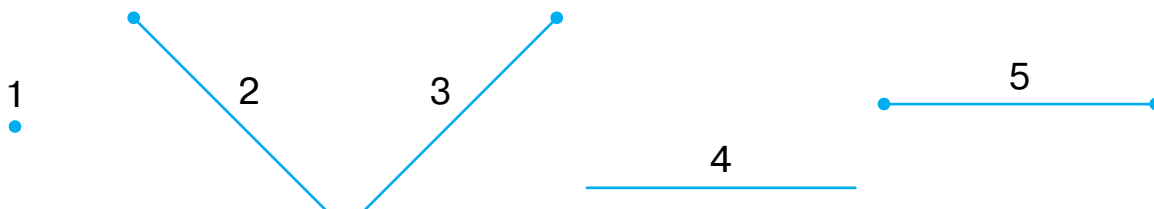
a	5	6	8	4	9	7	2	1	3
$a + 5$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- 6 Для кожного лицьового боку шнурівки знайди зворотний бік (1–7, ...).

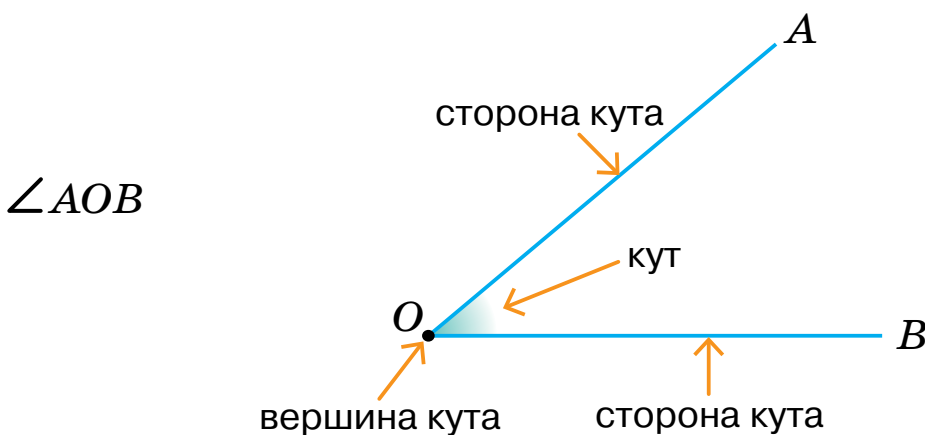
Прямі і непрямі кути

- 1 Назви номери променів.

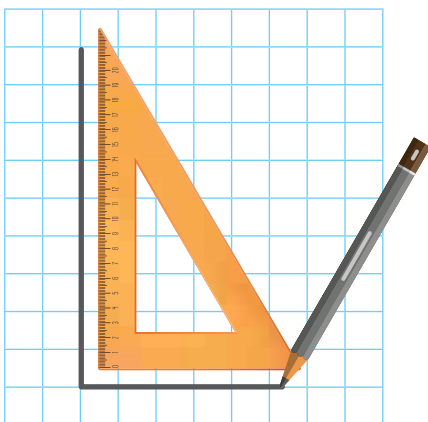
- 2 Побудуй два промені, що виходять з однієї точки. Яка фігура утворилася?

- 3 Розглянь будову кута. Прочитай пояснення.

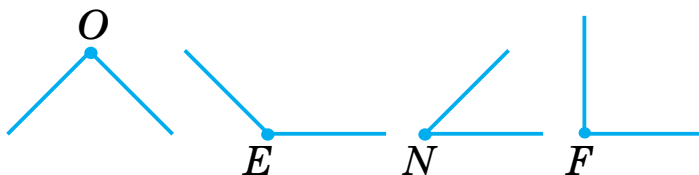
Кут може позначатися однією або трьома буквами латинського алфавіту. У кута AOB точка O — **вершина**. Промені OA і OB — **сторони кута**. Замість слова «кут» пишуть знак $\angle$.

- 4 Розглянь кут, який утворили за допомогою косінця. Прочитай запис.

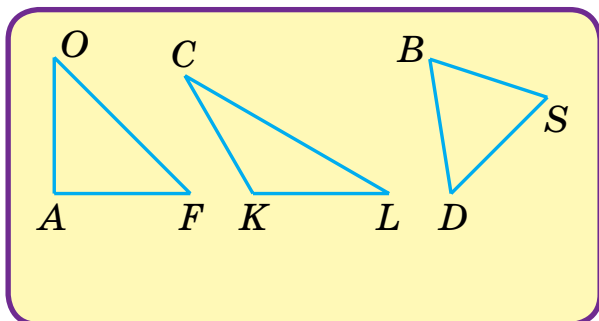
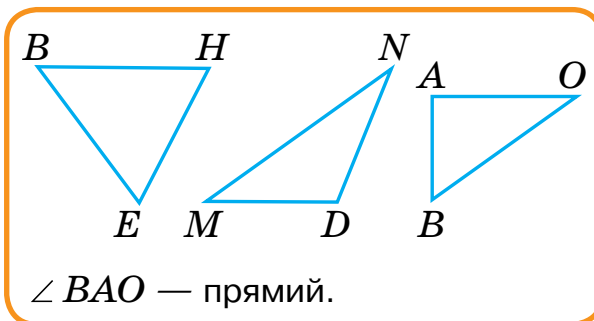
Кути бувають різних видів. Зразком прямого кута є кут твого підручника чи зошита. Визначити, чи кут **прямий**, можна за допомогою косінця.

- 5 За допомогою косинця відшукай прямі кути. Назви їхні вершини.

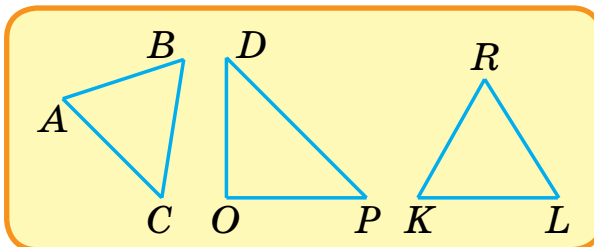

Кути менші або більші за прямий кут називають **непрямими**.

- 6 Знайди трикутник із прямим кутом. Запиши його назву.

Побудуй прямий кут і назви його вершину буквою латинського алфавіту.

- 7 Виконай дію віднімання двома способами.

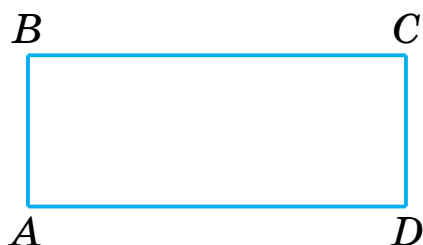
$\begin{array}{r} 3 \quad 4 \\ 13 - 7 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \quad 1 \\ 18 - 9 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \quad 3 \\ 15 - 8 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \quad 2 \\ 17 - 9 = \square \end{array}$
$\begin{array}{r} 10 \quad 3 \\ 13 - 7 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \quad 8 \\ 18 - 9 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \quad 5 \\ 15 - 8 = \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \quad 7 \\ 17 - 9 = \square \end{array}$

Чотирикутники

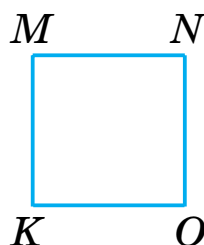
- 1 Назви номери чотирикутників.

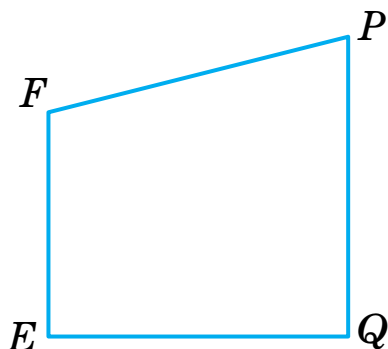
- 2** Порівняй чотирикутники. За допомогою косинця перевір, чи всі кути прямі. Вимірай і запиши довжини сторін чотирикутників.

$AB = \square$ см
 $BC = \square$ см
 $CD = \square$ см
 $DA = \square$ см

$KL = \square$ см
 $LM = \square$ см
 $NO = \square$ см
 $OK = \square$ см

Чотирикутник, у якого всі кути прямі, — це **прямокутник**. У прямокутника протилежні сторони рівні.

Прямокутник, у якого всі сторони рівні, називається **квадрат**.

- 3** Побудуй у зошиті прямокутник $ABCD$ зі сторонами 4 см і 2 см і квадрат $KPLM$ зі стороною 3 см.

- 4** Побудуй прямокутники.

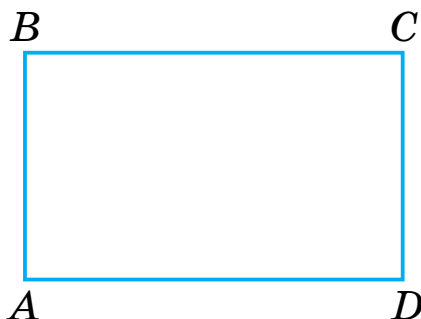
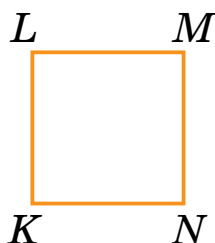
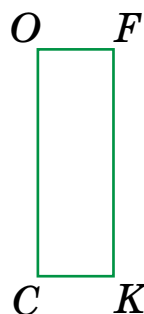
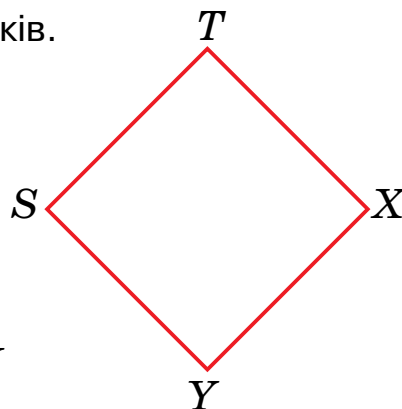
$CPDA$ зі сторонами 3 см і 2 см.

$ABCD$ зі стороною 2 см (квадрат).

$AKOP$ зі сторонами:
перша — 4 см,
друга — на 2 см коротша.

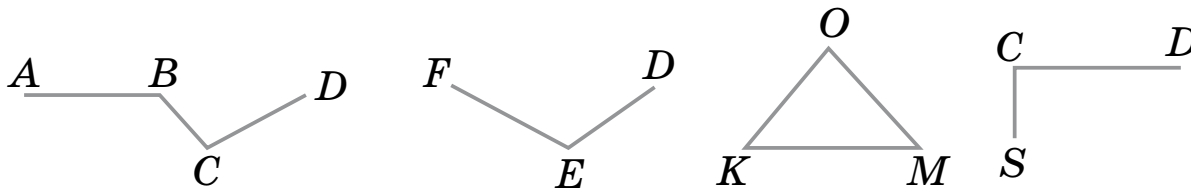
$BCAO$ зі сторонами 4 см і 2 см.

- 5** Вимірай і запиши довжини сторін прямокутників.

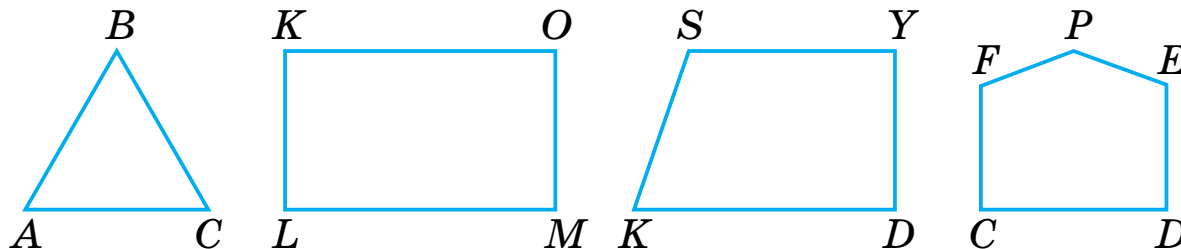

Периметр многокутника

- 1 Випиши назву замкненої ламаної. Яку фігуру вона утворила?

- 2 Замкнені ламані лінії утворюють многокутники. Прочитай їхні назви.

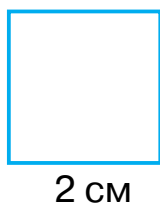
- 3 Прочитай задачу і пояснення її розв'язання.

Для огороження дитячого майданчика квадратної форми треба встановити паркан. Довжина однієї сторони майданчика — 10 м. Скільки метрів паркану потрібно, щоб огородити майданчик?

Міркуємо так: щоб визначити довжину паркану, нам треба дізнатися довжину всіх сторін майданчика. Оскільки майданчик квадратної форми, то всі його сторони рівні між собою. Отже, додаємо довжини всіх сторін: $10 + 10 + 10 + 10 = 40$ (м).

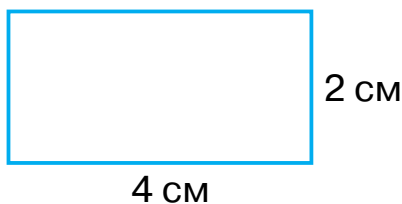
Периметр (P) многокутника — це сума довжин його сторін.

- 4 Назви зображені многокутники. Обчисли їхній периметр.

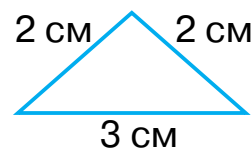
$$P = 2 + 2 + \dots$$

$$P = \square \text{ (cm)}$$

$$P = 4 + 2 + \dots$$

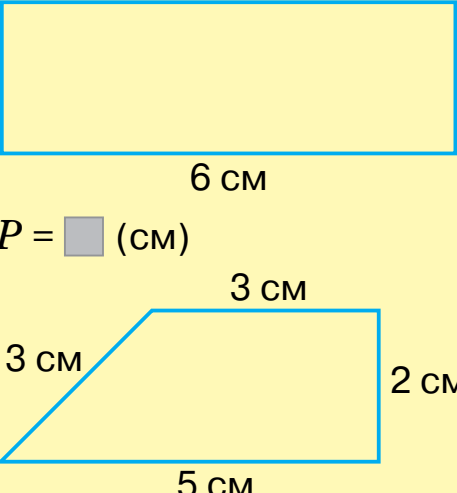
$$P = \square \text{ (cm)}$$

$$P = 2 + \square + \dots$$

$$P = \square \text{ (cm)}$$

5 Обчисли периметр фігур.

6 см
2 см

$P = \square$ (см)

3 см
3 см
2 см
5 см

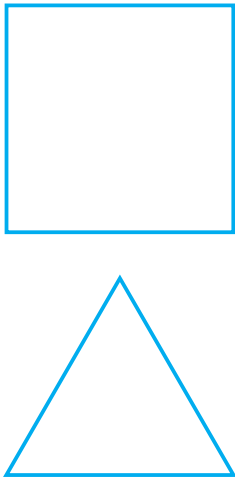
$P = \square$ (см)

4 см

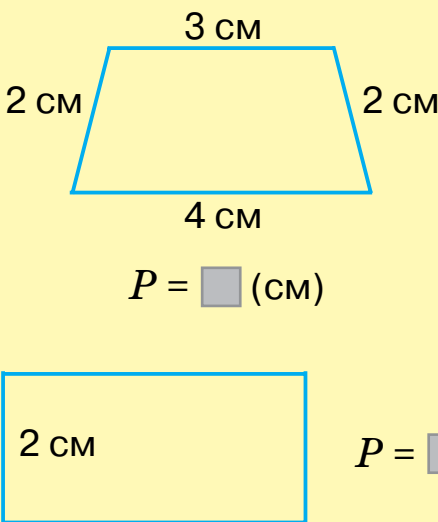
$P = 4 + 4 + 4 + \square$
 $P = \square$ (см)

Виміряй лінійкою сторони фігур. Обчисли їх периметр.

$P = \square$ (см)

$P = \square$ (см)

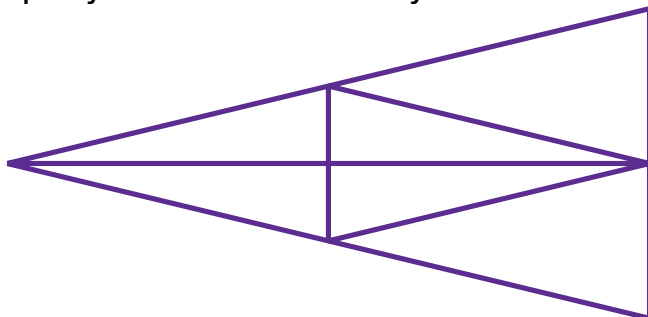
3 см
2 см
2 см
4 см

$P = \square$ (см)

2 см
4 см

$P = \square$ (см)

6 Скільки трикутників на малюнку?

Коло

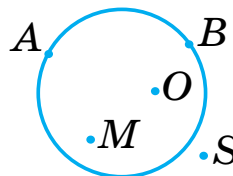
1 Змодельюй коло за допомогою предметів круглої форми: обведи блюдце, кришку від пляшки, монету тощо.

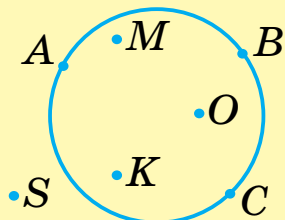
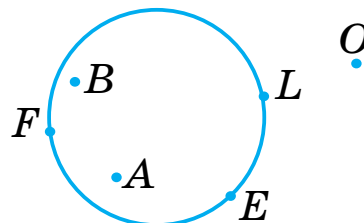
2 Роздивися на малюнку коло і прочитай назви точок.

Точки A і B належать колу.

Точки M , O , S не належать колу.

3 Запиши точки, що належать колу і що не належать колу.

Належать колу:

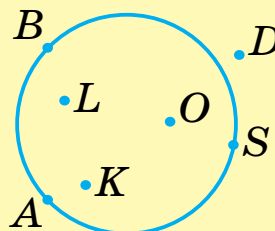

Не належать колу:

Змодельюй у зошиті коло і постав 2 точки, що належать йому, і 2 точки, що не належать колу.

Запиши точки, що належать колу; що не належать колу.

4 Запиши в зошиті великі букви латинського алфавіту за їхньою назвою: бе, де, еф, ель, ен, ес, пе, ікс, це.

5 Знайди значення виразів.

$$3 + 8$$

$$2 + 9$$

$$4 + 8$$

$$5 + 7$$

$$8 + 3$$

$$9 + 2$$

$$8 + 4$$

$$7 + 5$$

6 Запиши найбільші двоцифрові числа кожного десятка.

Складені задачі на додавання суми до числа

- 1 Розглянь записи і поясни різні способи додавання суми до числа.

$$6 + (5 + 4) = 6 + 9 = \square$$

$$6 + (5 + 4) = (6 + 5) + 4 = \square$$

$$6 + (5 + 4) = (6 + 4) + 5 = \square$$

- 2 Постав запитання до простих задач і розв'яжи їх.

На першій зупинці в автобус зайшло 7 пасажирів, а на другій — ще 2 пасажири. Скільки ... ?

В автобусі їхало 20 пасажирів. На зупинці в автобус зайшло 9 пасажирів. Скільки ... ?

- 3 Розв'яжи задачу з двома запитаннями.

В автобусі їхало 10 пасажирів. На першій зупинці в автобус зайшло 8 пасажирів, а на другій — 2 пасажири.

Скільки всього пасажирів зайшло в автобус на зупинках?

Скільки всього пасажирів стало в автобусі?

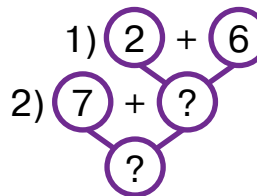
- 4 Розв'яжи задачу за коротким записом зручним для себе способом.

Було — 7 д.

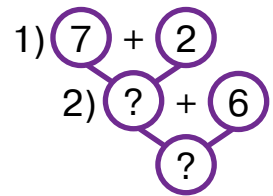
Посадили — 2 сл. і 6 в.

Стало — ?

I спосіб

II спосіб

5

		
Було	5	—
Прилетіло	7	3
Стало	?	

		
Сиділо	4	—
Прилетіло	8	2
Стало	?	
1) $\square + \square = \square$ (пт.) — прилетіло;		
2) $\square + \square = \square$ (пт.) — стало.		

Доповни даними. Розв'яжи задачу.

		
Було	$\square$	—
Купили	$\square$	$\square$
Стало	?	

		
Було	6	—
Купили	2	3
Стало	?	

- 6 Обчисли різними способами. Який для тебе найзручніший?

$$8 + (3 + 2) = (8 + \square) + \square = \square$$

$$4 + (2 + 6) = (4 + \square) + \square = \square$$

$$8 + (3 + 2) = (8 + \square) + \square = \square$$

$$4 + (2 + 6) = (4 + \square) + \square = \square$$

- 7 Добери числа і запиши нерівності в зошит.

$$4 > \square$$

$$8 > \square$$

$$3 < \square$$

$$20 > \square$$

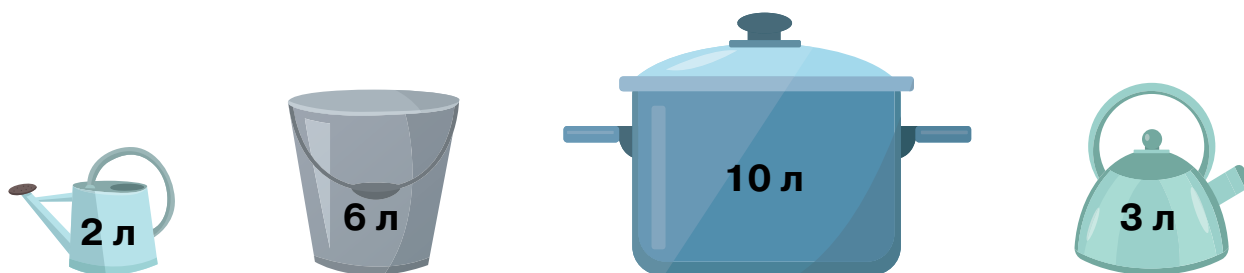
$$\square > 2$$

$$\square > 6$$

$$\square > 7$$

$$8 < \square$$

- 8 За малюнками склади нерівності та запиши їх.

Складені задачі на віднімання суми від числа

- 1 Розглянь записи і поясни різні способи віднімання суми від числа. Який із них для тебе найзручніший?

$$12 - (7 + 2) = 12 - 9 = \square$$

$$12 - (7 + 2) = (12 - 7) - 2 = 5 - 2 = \square$$

$$12 - (7 + 2) = (12 - 2) - 7 = 10 - 7 = \square$$

- 2 Постав запитання до простих задач. Розв'яжи їх.

Першого дня посадили
6 кленів, а другого — 10.
Скільки ... ?

У парку треба було посадити
20 кленів. Уже посадили 10.
Скільки ... ?

- 3 Розв'яжи задачу із двома запитаннями.

У парку треба було посадити 20 кленів. Першого дня посадили 3 клени, а другого — 7. Скільки всього кленів посадили? Скільки кленів ще залишилося посадити?

4 Розв'яжи задачу різними способами.

У швачки було 40 м тканини. Вона використала 20 м і 10 м тканини. Скільки метрів тканини залишилося у швачки?

I спосіб

$$1) 20 + 10 = \square$$

$$2) 40 - \square = \square$$

II спосіб

$$1) 40 - 20 = \square$$

$$2) \square - 10 = \square$$

III спосіб

$$1) 40 - 10 = \square$$

$$2) \square - 20 = \square$$

5

		
Було	12 кг	
Витратили	8 кг	2 кг
Залишилося	?	

		
Гралось	12	
Пішло	8	2
Залишилося	?	

1) $\square + \square = \square$

2) $\square - \square = \square$

Добери числові дані.
Розв'яжи задачу.

		
Було	$\square$	
Продали	$\square$	$\square$
Залишилося	?	

		
Було	14 кг	
Витратили	7 кг	3 кг
Залишилося	?	

6 Обчисли. Поясни порядок виконання дій.

$$(60 + 10) - 20 = \square$$

$$80 - (50 + 20) = \square$$

$$20 + (70 - 40) = \square$$

$$60 + 10 - 20 = \square$$

$$80 - 50 + 20 = \square$$

$$20 + 70 - 40 = \square$$

7 Перепиши рівності, розставляючи дужки так, щоб рівності стали істинними.

$$7 - 3 + 3 = 1$$

$$8 - 6 + 2 = 0$$

$$8 + 3 + 4 = 15$$

$$8 + 6 + 2 = 16$$

$$10 - 7 + 2 = 1$$

$$15 - 3 + 2 = 10$$

8 Братові 6 років, а сестрі — 4. Скільки років буде братові, коли сестрі виповниться 10 років?

Складені задачі на додавання числа до суми і віднімання числа від суми

1 Розв'яжи задачу різними способами.

На гілці сиділо 3 синиці і 7 горобців. До них прилетіли ще 2 синиці.
Скільки птахів стало сидіти на гілці?

I спосіб

1) $3 + 7 = \square$

2) $\square + 2 = \square$

II спосіб

1) $3 + 2 = \square$

2) $\square + 7 = \square$

III спосіб

1) $7 + 2 = \square$

2) $\square + 3 = \square$

2 Розв'яжи задачу двома способами.

На тарілці лежало 7 груш і 5 яблук.
З'їли 3 яблука. Скільки фруктів
залишилося на тарілці?

I спосіб

1) $7 + 5 = \square$

2) $\square - 3 = \square$

II спосіб

1) $5 - 3 = \square$

2) $\square + 7 = \square$

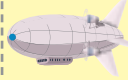
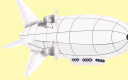
3

		
Було	4	5
Припливло	10	—
Стало	?	

		
Було	4	3
Привезли	10	—
Стало	?	
	$(\square + \square) + \square$	

Добери числові дані.
Розв'яжи зручним способом.

		
Було	$\square$	$\square$
Поїхало	—	$\square$
Стало	?	

		
Було	3	2
Прилетіло	—	4
Стало	?	

4 Прочитай умову і постав запитання. Розв'яжи задачу різними способами.

На майданчику гралося 5 дівчаток і 7 хлопчиків. Пішло троє дітей.
Скільки ... ?

5

Суму чисел 50 і 10
зменш на 20.

Різницю чисел 80 і 20
зменш на 30.

6 Іванові зараз 7 років, і він у 2-му класі. Скільки років буде хлопчикові у такий самий час, коли він ходитиме до 9-го класу?

Складання задач на різницеве порівняння

1 Порівняй числа за зразком.

$$56 > 34 \text{ на } 22$$

$$56 - 34 = 22$$

$$39 > 14 \text{ на } \square$$

$$39 - 14 = \square$$

$$88 > 73 \text{ на } \square$$

$$88 - 73 = \square$$

2 Прочитай задачі і постав запитання до них. Розв'яжи.

У годівниці сиділо 7 горобців.
4 горобці полетіли. Скільки ... ?

В одній вазі було 9 троянд, а в
другій — 7. Скільки ... ?

3 Розв'яжи задачу із двома запитаннями.

У журналі було 48 сторінок. Оля прочитала 35 сторінок.
Скільки сторінок залишилося Олі прочитати?
На скільки більше сторінок Оля прочитала,
ніж їй залишилось прочитати?

Було — 48 с.

Прочитала — 35 с. $\curvearrowright$ на ?
Залишилося — ? $\curvearrowright$ на ?

4
Було — 80 грн
Витратили — 50 грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилось — ? $\curvearrowright$ на ?

Було — 90 грн
Витратили — 60 грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилось — ? $\curvearrowright$ на ?

1) $90 - \square = \square$ (с.);

2) $60 - \square = \square$ (с.).

Доповни і розв'яжи.

Було — $\square$ грн
Витратили — $\square$ грн $\curvearrowright$ на ?
Залишилось — ? $\curvearrowright$ на ?

Було — 70 сторінок.

Прочитали — 40 с. $\curvearrowright$ на ?
Залишилось — ? $\curvearrowright$ на ?

- 5 Постав два запитання до умови задачі та розв'яжи її.
На початку року в Олега було 36 зошитів. До кінця року він використав 25 зошитів. Скільки ... ? На скільки ... ?

- 6 Обчисли.

$79 - 40 = \square$

$45 - 20 = \square$

$86 - 30 = \square$

$79 - 4 = \square$

$45 - 2 = \square$

$86 - 3 = \square$

- 7 Допоможи Олегові побудувати геометричну фігуру.
Обчисли її периметр.

Я уявляю фігуру, яка має 4 вершини,
4 прямі кути, дві сторони по 5 см,
а інші дві — меншої довжини.

- 8 Уважно прочитай умову й усно зроби припущення, вживаючи слова **часто, зрідка, ніколи**.

У коробці лежить 9 і 2 . Ганна дістає наосліп з коробки цеглинки конструктора. Як часто вона може витягти такі цеглинки:

— ?

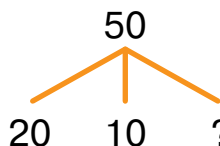
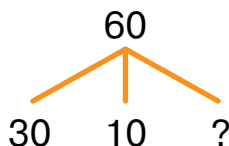
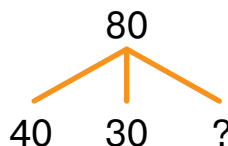
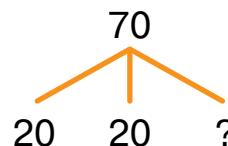
— ?

— ?

Складені задачі на знаходження третього доданка

- 1 Яке число має бути замість знака питання?

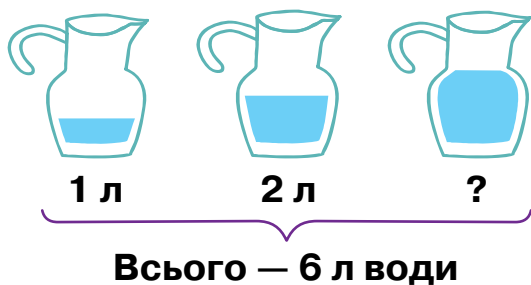

- 2 Розв'яжи прості задачі.

У Маринки 8 червоних кульок і 5 зелених. Скільки всього кульок у Маринки?

За ложку і виделку заплатили 24 грн. Ложка коштує 14 грн. Яка ціна виделки?

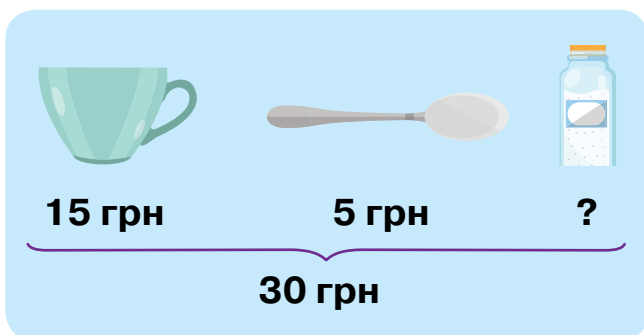
- 3 Склади задачу за малюнком і за двома запитаннями. Розв'яжи її.

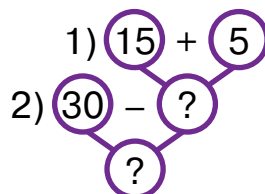
Скільки літрів води у перших двох глечиках?

Скільки літрів води у третьому глечикі?

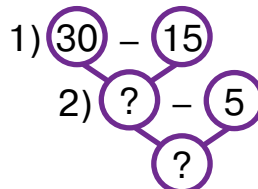
- 4 Склади задачу про покупку чашки, ложки і сілнички за малюнком. Розв'яжи її різними способами.

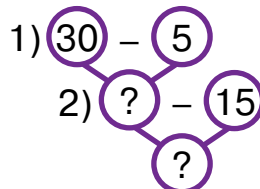
I спосіб

II спосіб

III спосіб

- 5 Склади задачі про читання книжки. Розв'яжи зручним для себе способом. За схемами запиши рівності.

I д. — 50 с.
 II д. — 30 с.
 III д. — ?

90 с.

$\square - (\square + \square) = \square$

I д. — 20 с.
 II д. — 40 с.
 III д. — ?

80 с.

$80 - (\square + 40) = \square$

I д. — $\square$ с.
 II д. — $\square$ с.
 III д. — ?

90 с.

$\square - (\square + \square) = \square$

I д. — 10 с.
 II д. — 40 с.
 III д. — ?

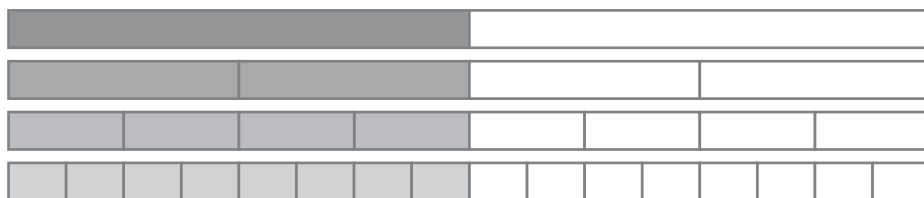
80 с.

$\square - (\square + \square) = \square$

- 6 Розв'яжи задачу зручним для себе способом.

Дитяча бібліотека отримала 70 книжок. Серед них 10 енциклопедій і 20 словників. Решта книжок — збірки казок. Скільки збірок казок отримала дитяча бібліотека?

- 7** Одна смужка — це ціле. Зі скількох частин складається кожне ціле? Скільки частин замальовано?

одна з двох

...

...

...

Який висновок про частини цілого можна зробити, дивлячись на замальовані частини всіх смужок?

Додавання чисел виду $67 + 3$; $27 + 43$

- 1** Розклади числа на розрядні доданки.

$$68 = \text{■} + \text{■}$$

$$72 = \text{■} + \text{■}$$

$$95 = \text{■} + \text{■}$$

$$46 = \text{■} + \text{■}$$

$$84 = \text{■} + \text{■}$$

$$57 = \text{■} + \text{■}$$

- 2** Обчисли усно. Випиши вираз зі значенням 70.

$$50 + 40$$

$$30 + 50$$

$$30 + 40$$

$$20 + 20$$

$$60 + 20$$

$$20 + 30$$

$$70 + 20$$

$$40 + 40$$

- 3** Поясни способи додавання чисел. Заверши обчислення.

$$\overset{10}{\curvearrowright} 67 + 3 = 60 + 10 = \text{■}$$

$$\overset{10}{\curvearrowright} 27 + 43 = 60 + 10 = \text{■}$$

60

$$54 + 6 = 50 + 10 = \text{■}$$

$$54 + 26 = 70 + 10 = \text{■}$$

4

$$58 + 2 = \text{■}$$

$$42 + 8 = \text{■}$$

$$58 + 42 = \text{■}$$

$$42 + 18 = \text{■}$$

$$\overset{10}{\curvearrowright} 32 + 8 = \text{■}$$

$$\overset{10}{\curvearrowright} 43 + 27 = \text{■}$$

$$38 + \text{■} = 40$$

$$41 + \text{■} = 50$$

$$67 + \text{■} = 70$$

$$36 + \text{■} = 40$$

$$57 + 3 = \text{■}$$

$$21 + 9 = \text{■}$$

$$57 + 23 = \text{■}$$

$$21 + 19 = \text{■}$$

- 5 Склади задачі за малюнками. Розв'яжи їх різними способами.

Було —

Витратили —

Залишилось — ?

Було —

Витратили —

Залишилось — ?

- 6 Знайди значення виразу $a + 7$, якщо $a = 13$; $a = 40$; $a = 22$; $a = 9$.

(Якщо $a = 3$, то $a + 7 = 3 + 7 = \square$)

- 7 Запиши вирази й обчисли їхні значення.

	До числа 7 додати суму чисел 20 і 3.
	Від числа 40 відняти суму чисел 18 і 2.
	До суми чисел 38 і 12 додати число 9.
	Від суми чисел 21 і 9 відняти число 10.

- 8 Назви, який день тижня сьогодні, якщо позавчора був сьомий день тижня.

Спосіб округлення одного з доданків. Вирази виду $36 + 9$

- 1 Поясни спосіб додавання. Заверши обчислення.

$$\begin{array}{r} 4 \quad 1 \\ \vee \\ 6 + 5 = (6 + 4) + 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \quad 2 \\ \vee \\ 7 + 5 = (7 + 3) + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \quad 5 \\ \vee \\ 7 + 8 = (7 + 3) + 5 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1 \quad 3 \\ \vee \\ 9 + 4 = (9 + 1) + 3 = \square \end{array}$$

- 2 Запам'ятай різні способи додавання чисел. Заверши обчислення.

$$24 + 8 = 20 + 12 = \square$$

6 2

$$24 + 8 = (24 + 6) + 2 = \square$$

$$36 + 7 = 30 + 13 = \square$$

4 3

$$36 + 7 = (36 + 4) + 3 = \square$$

- 3 Розглянь обчислення виразу за допомогою способу округлення одного з доданків. Обчисли.

$$28 + 8 = (28 + 10) - 2 = 36$$

$$39 + 7 = (40 + 7) - 1 = \square$$

$$76 + 9 = (76 + 10) - 1 = \square$$

$$28 + 4 = (30 + 4) - 2 = \square$$

Пам'ятай!

При округленні одного з доданків треба від суми відняти стільки одиниць, скільки їх додали для утворення найближчого круглого числа.

- 4 Обчисли, застосовуючи спосіб округлення числа.

$$46 + 7 = (\square + \square) - \square = \square$$

$$47 + 8 = (\square + \square) - \square = \square$$

$$57 + 8 = (\square + \square) - \square = \square$$

$$28 + 9 = (\square + \square) - \square = \square$$

$$\begin{array}{ll} 24 + 9 = \square & 38 + 7 = \square \\ 37 + 8 = \square & 49 + 4 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 36 + 7 = (36 + 10) - \square = \square \\ 29 + 4 = (30 + \square) - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 28 + \square = 35 & 38 + \square = 47 \\ 46 + \square = 54 & 45 + \square = 52 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 47 + 8 = \square & 39 + 6 = \square \\ 56 + 7 = \square & 19 + 8 = \square \end{array}$$

- 6 Склади задачі за малюнками. Розв'яжи їх.

38 грн

?, на 9 грн дорожче

27 грн

?, на 8 грн дорожче

- 7** Прочитай задачу. Постав запитання так, щоб задача розв'язувалася двома діями.

Книжка про тварин коштує 40 грн. Книжка з казками — на 10 грн дешевше. Скільки ... ?

- 8** На яку частину цілого вказано на малюнках?

Чверть піци

?

?

?

Додавання двоцифрових чисел виду $67 + 25$

- 1** Поясни способи додавання. Заверши обчислення.

A. $67 + 8 = \square$

$35 + 6 = \square$

$48 + 9 = \square$

$24 + 8 = \square$

Б. $38 + 20 = (30 + 8) + 20 = \square$

$46 + 30 = (40 + 6) + 30 = \square$

- 2** Розглянь і поясни додавання чисел різними способами.

$67 + 25 = (60 + 20) + (7 + 5) = 80 + 12 = \square$

$67 + 25 = (67 + 20) + 5 = 87 + 5 = \square$

- 3** Знайди значення виразів зручним для себе способом.

$28 + 34$
 $15 + 26$

$56 + 27$
 $34 + 29$

$67 + 24 = (60 + 20) + (7 + 4) = \square$
 $35 + 26 = (35 + 20) + 6 = \square$

Добери числа.

$24 + \square = 36$

$64 + \square = 86$

$36 + \square = 48$

$53 + \square = 75$

$29 + 43$

$25 + 27$

$37 + 25$

$54 + 17$

4 Збільш на 7 числа: 5, 6, 7, 8, 9. Збільш на 8 числа: 3, 4, 5, 6, 7, 8.

5 Знайди значення виразу $c + 27$, якщо $c = 24$; $c = 35$; $c = 44$; $c = 19$.
Скористайся зразком.

Якщо $c = 24$, то $c + 27 = 24 + 27 = \square$

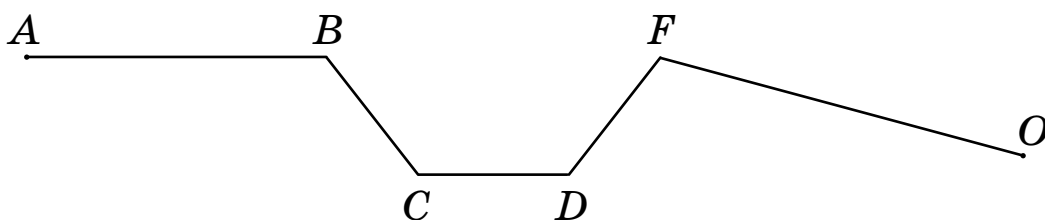
6 Для прикрашання зали до свята купили 16 зелених повітряних кульок, а червоних — на 2 кульки більше. Скільки всього повітряних кульок купили?

Розглянь короткий запис оберненої задачі. Розв'яжи її.

Червоних — 23 к.

Зелених — ?, на 2 к. менше } ?

7 Знайди довжину ламаної: склади вираз і знайди його значення.

8 Сума двох чисел 66. Якщо до меншого числа дописати нуль справа, то ці числа стануть рівними між собою. Що це за числа?

Перевірка дій додавання і віднімання

1 Розглянь таблицю. Виконай перевірку дії додавання в зошиті.

Рівності	Перестановка доданків	Віднімання одного з доданків	
$15 + 24 = 39$	$24 + 15 = \square$	$39 - 24 = \square$	$39 - 15 = \square$
$34 + 23 = \square$	$23 + \square = \square$	$\square - 34 = \square$	$\square - 23 = \square$

- 2 Знайди різниці, виконай перевірку дією додавання за зразком.

$$\begin{array}{r} 76 - 24 = 52 \\ 52 + 24 = 76 \end{array}$$

$$28 - 15 = \square$$

$$\square + 15 = 28$$

$$78 - 32 = \square$$

$$\square + 32 = 78$$

Дію додавання можна перевірити відніманням.
А дію віднімання — додаванням.

- 3 Обчисли і виконай перевірку зручним для себе способом.

$$36 - 16 = \square \longrightarrow \dots$$

$$78 - 35 = \square \longrightarrow \dots$$

$$20 + 14 = \square \longrightarrow \dots$$

$$59 - 26 = 33 \longrightarrow 33 + \square = \square$$

$$17 + 20 = 37 \longrightarrow 37 - \square = \square$$

$$21 + 43 = 64 \longrightarrow 64 - \square = \square$$

$$87 - \square = 17 \longrightarrow \dots$$

$$58 - \square = 16 \longrightarrow \dots$$

$$42 + \square = 76 \longrightarrow \dots$$

$$42 - 12 = \square \longrightarrow \dots$$

$$85 - 22 = \square \longrightarrow \dots$$

$$57 + 20 = \square \longrightarrow \dots$$

- 4 Розв'яжи задачу і виконай перевірку.

На клумбі посадили 21 червоний тюльпан і 37 білих. Скільки всього тюльпанів посадили на клумбі?

- 5 Прочитай задачу. Постав до неї два запитання і розв'яжи.

Навколо школи посадили 10 каштанів, а кленів — на 5 більше. Скільки ... ? Скільки ... ?

- 6 Знайди вартість будь-яких двох книжок. Запиши рівності.

9 грн

10 грн

20 грн

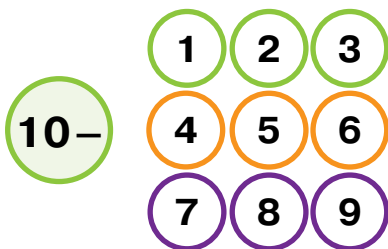
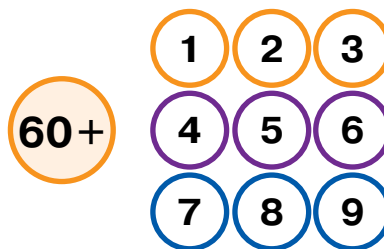

25 грн

- 7 Скільки хвилин в одній годині? Скільки годин в одній добі? Скільки годин у трьох добах?

Віднімання чисел виду 70 - 4

- 1 Склади і запиши рівності, вибравши по одному числу з кожного ряду.

- 2 Розклади числа за зразком.

$$(40 = 30 + 10)$$

$$80 = 70 + \square$$

$$50 = \square + \square$$

$$30 = \square + \square$$

- 3 Поясни спосіб віднімання чисел. Заверши обчислення.

50 10

$$60 - 4 = 50 + (10 - 4) = 50 + 6 = \square$$

$$70 - 3 = 60 + (\square - 3) = \square + \square = \square$$

- 4 Обчисли з поясненням.

60 10

$$70 - 5 = \square$$

60 10

$$70 - 4 = \square$$

40 10

$$50 - 7 = \square$$

50 10

$$60 - 8 = \square$$

- 5
$70 - 6$	$80 - 4$	$30 \ 10$

$40 - 3 = 30 + (10 - 3) = 30 + 7 = \square$ |
| $50 - 3$ | $60 - 9$ | |

$70 - \square = 64$	$60 - \square = 55$
$80 - \square = 76$	$80 - \square = 74$

$30 - 5$	$20 - 6$
$30 - 7$	$40 - 8$

- 6 Укажи порядок дій і виконай обчислення.

$$(40 - 5) + (40 - 6) = \square + \square = \square$$

$$70 - (26 - 20) = \square$$

$$50 + (30 - 4) - 70 = \square$$

$$80 - 5 + 10 - 40 = \square$$

- 7 Склади задачу за коротким записом. Розв'яжи задачу — почни міркувати від запитання.

 — 50 грн
 — ?, на 6 грн дешевше

}

?

- 8 Довжина ламаної $ABCD$ становить 9 см. Скільки в неї ланок? Добери числові дані і запиши в зошиті довжини цих ланок. Побудуй ламану $ABCD$ відповідно до дібраних даних.

9 см = см + см + ...

AB = см, ...

Віднімання двоцифрових чисел виду $50 - 37$

- 1 Усно склади вирази та знайди їхні значення.

7

40 -

5

6

7

60 -

8

9

7

50 -

8

6

- 2 Поясни спосіб віднімання чисел. Заверши обчислення.

$50 - 37 = 50 - (30 + 7) = (50 - 30) - 7 = \square$

$40 - 26 = \square$

$80 - 13 = \square$

$70 - 34 = \square$

$90 - 56 = \square$

$60 - 52 = \square$

$50 - 23 = \square$

- 3
$70 - 43$	$60 - 28$
$30 - 16$	$80 - 37$

40
5

$\swarrow$

$80 - 45 = (80 - 40) - 5 = \square$

$50 - 24 = (\square - \square) - \square = \square$

Віднови рівності.

$$50 - \square = 36$$

$$70 - \square = 45$$

$$50 - \square = 25$$

$$60 - \square = 23$$

$$50 - 38$$

$$40 - 23$$

$$60 - 42$$

$$80 - 16$$

4 Знайди невідомі компоненти дії віднімання.

$$\begin{array}{l} \square - 25 = 5 \\ 50 - \square = 5 \end{array}$$

$$\square - 15 = 20$$

$$30 - \square = 5$$

$$70 - \square = 34$$

$$60 - \square = 5$$

5 Порівняй.

1 м ○ 1 см

2 дм ○ 2 см

1 дм ○ 1 см

1 м ○ 3 дм

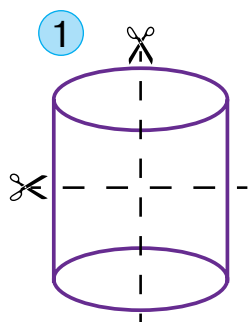
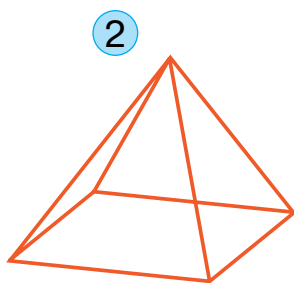
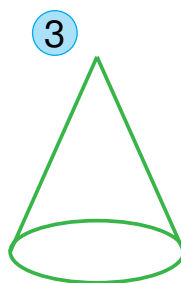
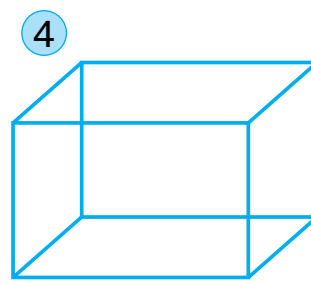
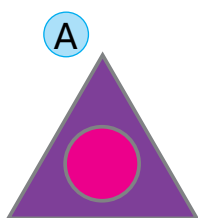
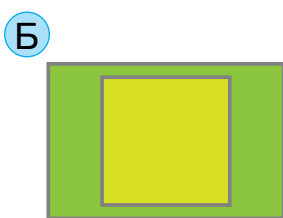
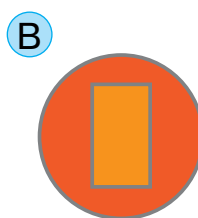
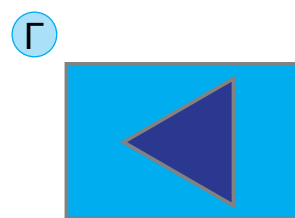
1 см ○ 1 м

1 дм ○ 10 см

6 Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

7 Добери до кожної об'ємної фігури пару площинних фігур (наприклад, 1—В).

Додавання і віднімання іменованих чисел

Пригадай!

1 м = 10 дм

1 м = 100 см

1 дм = 10 см

1 год = 60 хв

1 грн = 100 к.

1 ц = 100 кг

1

(10 см)

$$1 \text{ дм} + 2 \text{ см} = 10 \text{ см} + 2 \text{ см} = 12 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} + 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} + 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ дм} + 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} + 5 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

(10 см)

$$1 \text{ дм} - 2 \text{ см} = 10 \text{ см} - 2 \text{ см} = 8 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} - 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} - 3 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

$$1 \text{ дм} - 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} - 5 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

2

$$2 \text{ дм } 4 \text{ см} + 3 \text{ дм } 5 \text{ см} = 5 \text{ дм } 9 \text{ см} = 59 \text{ см}$$

$$5 \text{ дм } 6 \text{ см} + 4 \text{ дм } 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$3 \text{ дм } 2 \text{ см} + 1 \text{ дм } 5 \text{ см} = \square \text{ см}$$

3

(60 хв)

$$1 \text{ год} + 10 \text{ хв} = 60 \text{ хв} + 10 \text{ хв} = 70 \text{ хв}$$

$$20 \text{ хв} + 30 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

$$1 \text{ год} - 30 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

$$60 \text{ хв} - 10 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

4

(100 к.)

$$1 \text{ грн} - 20 \text{ к.}$$

$$2 \text{ кг} + 4 \text{ кг} + 3 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$1 \text{ грн} - 30 \text{ к.} = \square \text{ к.}$$

$$3 \text{ л} + 10 \text{ л} + 8 \text{ л} = \square \text{ л}$$

$$70 \text{ кг} - 40 \text{ кг} = \square \text{ кг}$$

$$20 \text{ кг} + \square \text{ кг} = 1 \text{ ц}$$

$$1 \text{ ц} - \square \text{ кг} = 30 \text{ кг}$$

5

Обчисли вирази.

$$2 \text{ дм} - 2 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} - 5 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} - 9 \text{ дм}$$

$$2 \text{ дм} + 7 \text{ см}$$

$$6 \text{ дм} - 5 \text{ дм}$$

$$20 \text{ л} - 15 \text{ л}$$

(10 дм)

$$1 \text{ м} + 6 \text{ дм} = \square \text{ дм}$$

(60 хв)

$$1 \text{ год} - 40 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

Склади 4 рівності на додавання і віднімання іменованих чисел.

$$3 \text{ дм} - 3 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} - 7 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} - 2 \text{ дм}$$

$$1 \text{ дм} + 5 \text{ см}$$

$$9 \text{ дм} - 4 \text{ дм}$$

$$10 \text{ л} - 3 \text{ л}$$

6

Від стрічки завдовжки 1 м майстриня відрізала 60 см. Скільки дециметрів стрічки залишилось?

- 7** А. Розглянь записи. Визнач, коли спливає строк придатності солодошів. (Назвй дату і час).

Виготовл. о 10:00
01 грудня 2018 року
Строк прид. **48 год**

Виготовл. об 11:00
01 грудня 2018 року
Строк прид. **24 год**

Виготовл. о 16:00
01 грудня 2018 року
Строк прид. **72 год**

Б. Поміркуй: чи добре, що ці продукти мають короткі строки придатності?

Спосіб округлення від'ємника. Вирази виду $47 - 9$

- 1** Заверши обчислення за зразком.

$$\begin{array}{r} 50 \quad 10 \\ \swarrow \searrow \\ 60 - 5 = 50 + (10 - 5) = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \quad 10 \\ \swarrow \searrow \\ 40 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \quad 10 \\ \swarrow \searrow \\ 70 - 4 = 60 + (10 - \square) = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 40 \quad 10 \\ \swarrow \searrow \\ 50 - 6 = \square \end{array}$$

- 2** Поясни спосіб віднімання чисел. Заверши обчислення.

$$\begin{array}{r} 7 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 47 - 9 = (47 - 7) - 2 = 40 - 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \quad 2 \\ \swarrow \searrow \\ 56 - 8 = (56 - 6) - \square = \square \end{array}$$

- 3** Заверши обчислення, застосовуючи спосіб округлення від'ємника.

$$\begin{array}{r} +1 \\ 47 - 9 = (47 - 10) + 1 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +2 \\ 56 - 8 = (56 - 10) + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +2 \\ 36 - 8 = (36 - 10) + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +3 \\ 65 - 7 = (65 - 10) + 3 = \square \end{array}$$

Пам'ятай!

При округленні від'ємника треба до різниці додати стільки одиниць, скільки їх додали для утворення найближчого круглого числа.

4 Обчисли різними способами.

$24 - 9 = \square$

$65 - 8 = \square$

$37 - 8 = \square$

$56 - 9 = \square$

3 6

$63 - 9 = (63 - 3) - 6 = \square$

$63 - 9 = (63 - 10) + 1 = \square$

Відшукай помилку. Запиши правильно.

$23 - 5 = 18$

$42 - 9 = 34$

$71 - 9 = 62$

$57 - 8 = 49$

$84 - 6 = \square$

$72 - 5 = \square$

$65 - 9 = \square$

$54 - 8 = \square$

5 Тато купив на 100 грн печиво, тістечко та льодяники. Скільки заплатив тато за льодяники?

— 30 грн

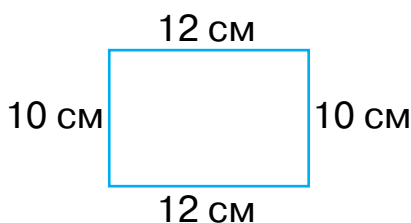
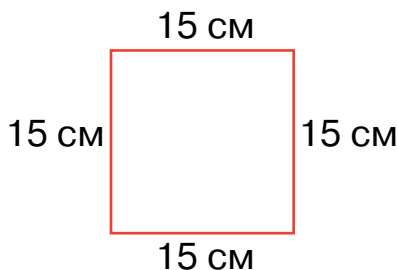
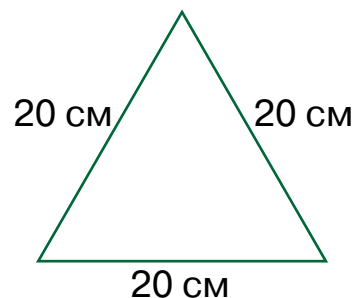

— 20 грн

— ?

6 Знайди периметр многокутників. Які з них мають однаковий периметр?

Віднімання двоцифрових чисел виду $75 - 28$

1 Обчисли за зразком і підказками.

$(75 - 20 = (70 - 20) + 5 = \square)$

$67 - 40 = (\square - \square) + \square = \square$

$74 - 30 = (\square - \square) + \square = \square$

2 Заверши обчислення. Скористайся підказками.

$$\begin{array}{r} 4 \quad 3 \\ \swarrow \searrow \\ 54 - 7 = (54 - \square) - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \quad 1 \\ \swarrow \searrow \\ 67 - 8 = (67 - \square) - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 6 \\ \swarrow \searrow \\ 72 - 8 = (72 - \square) - \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \quad 5 \\ \swarrow \searrow \\ 82 - 7 = (82 - \square) - \square = \square \end{array}$$

3 Поясни способи віднімання двоцифрових чисел. Обчисли.

$$75 - 28 = (75 - 20) - 8 = 55 - 8 = (55 - 5) - 3 = \square$$

$$75 - 28 = (75 - 30) + 2 = \square$$

4 Обчисли.

$$64 - 37 = (64 - 30) - 7 = \square$$

$$73 - 25 = \square$$

$$52 - 34 = (52 - \square) - \square = \square$$

$$84 - 38 = \square$$

$$74 - 56$$

$$87 - 28$$

$$57 - 28$$

$$84 - 35$$

$$81 - 25 = (81 - 20) - 5 = \square$$

$$73 - 24 = (73 - \square) - \square = \square$$

$$72 - \square = 26$$

$$\square - 28 = 20$$

$$94 - \square = 56$$

$$\square - 26 = 19$$

$$72 - 34$$

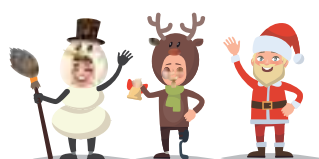
$$64 - 35$$

$$56 - 29$$

$$58 - 39$$

6 Знайди значення виразу $64 - a$, якщо $a = 37$; $a = 29$; $a = 49$.

7 У театральному гуртку 24 хлопчики, а дівчаток — на 9 менше. Скільки всього дітей у театральному гуртку?

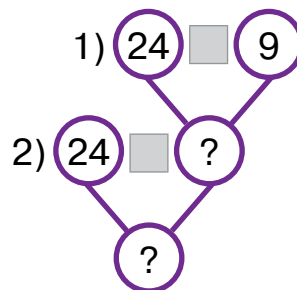

24

?, на 9 менше

?

8 Подай у більших одиницях вимірювання.

$$12 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$60 \text{ хв} = \square \text{ год}$$

$$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$30 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

$$24 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$24 \text{ год} = \square \text{ доба}$$

9 У двох класах 60 учнів. В одному класі на 2 учні менше, ніж в іншому. Скільки учнів у кожному класі?

Дія множення

- 1 Знайди суму однакових доданків.

$$2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$2 + 2 + 2 = \square$$

- 2 Склади до задачі рівність на додавання.

Маринка купила 5 зошитів по 6 грн кожний. Скільки гривень заплатила Маринка?

- 3 Розглянь, як можна по-іншому записати суму однакових доданків.

$$3 + 3 + 3 + 3 = 12$$

знак множення

одинковий доданок

кількість однакових доданків

$$3 \cdot 4 = 12$$

Додавання однакових доданків називають **множенням**. Помножити число 3 на 4 означає знайти суму чотирьох доданків, кожний з яких дорівнює трьом.

- 4 Заміни додавання множенням. Обчисли.

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$$

$$3 \cdot 5 = 15$$

$$7 + 7 + 7 + 7 = \square$$

$$10 + 10 + 10 + 10 + 10 = \square$$

- 5 Заміни множення додаванням. Обчисли.

$$2 \cdot 4 = 2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

$$6 \cdot 5 = \square$$

$$4 \cdot 5 = \square$$

$$7 \cdot 3 = \square$$

$$3 \cdot 4 = \square$$

6 Прочитай по-різному рівності на множення.

$$3 \cdot 4 = 12$$

По три взяти чотири рази одержимо 12.
Три помножити на чотири дорівнює 12.

7 Заміни дію множення додаванням однакових доданків. Обчисли.

$$3 \cdot 4 = \square$$

$$4 \cdot 5 = \square$$

$$4 \cdot 3 = \square$$

$$5 \cdot 4 = \square$$

$$6 \cdot 2 = 6 + 6 = \square$$

$$3 \cdot 2 = 3 + \square = \square$$

$$5 \cdot 3 = 5 + \square + \square = \square$$

Добери кількість доданків.

$$5 \cdot \square = 10$$

$$2 \cdot \square = 10$$

$$3 \cdot \square = 18$$

$$2 \cdot \square = 8$$

$$6 \cdot 5 = \square$$

$$4 \cdot 2 = \square$$

$$5 \cdot 2 = \square$$

$$2 \cdot 4 = \square$$

8 Доповни рівності за зразком і підказками.

$$\boxed{3 + 3 + 3 + 3 + 6 = 3 \cdot 4 + 6 = 18}$$

$$6 + 6 + 6 + 10 = \square$$

$$7 + 7 + 7 + 11 = \square$$

$$2 + 2 + 2 + 10 = \square$$

$$8 + 8 + 8 + 4 = \square$$

9 Периметр квадрата становить 20 см. Яка сторона квадрата? Склади рівності на додавання і множення.

Компоненти і результат дії множення

1 Прочитай по-різному рівності на множення.

$\square$ помножити на $\square$ дорівнює $\square$.

По $\square$ взяти $\square$ рази буде $\square$.

$$6 \cdot 4 = 24$$

$$5 \cdot 3 = 15$$

2 Перевір, чи правильно підкреслили число, яке взяли за однаковий доданок. На що вказує інше число?

$$\underline{3} \cdot 4$$

$$\underline{6} \cdot 2$$

$$\underline{7} \cdot 3$$

$$\underline{8} \cdot 2$$

Заміни множення додаванням. Обчисли.

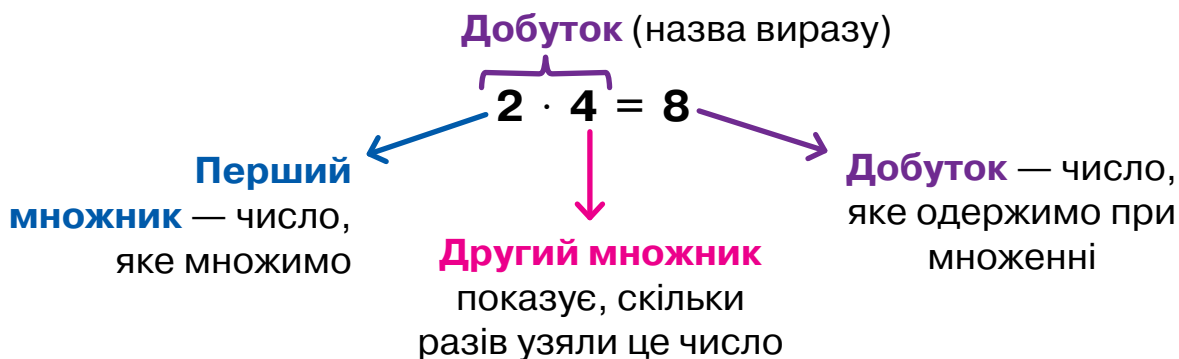
$$3 \cdot 4 = \square$$

$$6 \cdot 2 = \square$$

$$7 \cdot 3 = \square$$

$$8 \cdot 2 = \square$$

- 3 Запам'ятай назви компонентів і результату дії множення.

- 4 Називай компоненти і результат дії множення.

Перший множник	Другий множник	Добуток
3	2	6
4	3	12

Перший множник	Другий множник	Добуток
2	2	4
5	2	10

- 5 Заміни додавання множенням. Назви компоненти і результат дії множення. Обчисли.

$$12 + 12 + 12 = \square \cdot \square = \square$$
$$27 + 27 = \square \cdot \square = \square$$
$$11 + 11 + 11 = \square \cdot \square = \square$$
$$10 + 10 + 10 = \square \cdot \square = \square$$

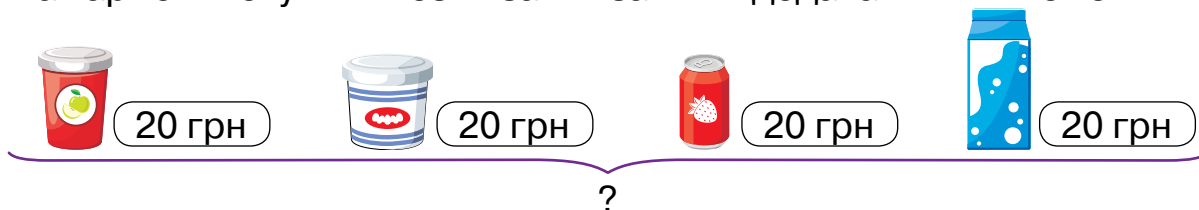
$$3 + 3 + 3 = 3 \cdot \square = 9$$
$$4 + 4 + 4 + 4 = 4 \cdot \square = 16$$
$$2 + 2 + 2 = 2 \cdot \square = \square$$

Знайди помилку. Запиши правильно.

$$10 + 10 = 10 \cdot 3$$
$$7 + 7 + 7 = 7 \cdot 3$$
$$14 + 14 = 14 \cdot 2$$

$$11 + 11 + 11 + 11 + 11 = \square$$
$$10 + 10 + 10 = \square$$
$$39 + 39 = \square$$
$$21 + 21 + 21 + 21 = \square$$

- 6 Яка вартість покупки? Розв'язання запиши додаванням і множенням.

- 7 Скільки разів треба взяти число 4, щоб одержати число 24? Склади вираз на додавання однакових доданків. Обчисли.

Таблиця множення числа 2

1 Скільки всього жолудів? Склади рівності на додавання і множення.

$$2 + \square + \square + \square + \square = \square$$

$$2 \cdot \square = \square$$

Розглянь рівність на множення.

- Що означає перший множник?
- Що означає другий множник?
- Як називають результат дії множення?

2 Прочитай і поясни, як склали таблицю множення числа 2.

$2 + 2$ 	по 2 взяти 2 рази одержимо 4	$2 \cdot 2 = 4$
$2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 3 рази одержимо 6	$2 \cdot 3 = 6$
$2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 4 рази одержимо 8	$2 \cdot 4 = 8$
$2 + 2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 5 разів одержимо 10	$2 \cdot 5 = 10$
$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 6 разів одержимо 12	$2 \cdot 6 = 12$
$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 7 разів одержимо 14	$2 \cdot 7 = 14$
$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 8 разів одержимо 16	$2 \cdot 8 = 16$
$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$ 	по 2 взяти 9 разів одержимо 18	$2 \cdot 9 = 18$

3 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 2.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 2.
4, 10, 12, 14, 8, 16, 18, 6.

Доповни ряд добутків, отриманих при множенні числа 2.
2, $\square$, 6, $\square$, 10, $\square$, 14, $\square$, 18.
18, $\square$, $\square$, 12, $\square$, $\square$, 6, $\square$.

Заверши ряд добутків.

2, 4, 6, ...

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 2.

2, 6, 4, 12, 10, 16, 14, 18.

- 4 Порівняй, не обчислюючи. (Зверни увагу на другий множник).

$2 \cdot 5 \bigcirc 2 \cdot 6$

$2 \cdot 9 \bigcirc 2 \cdot 8$

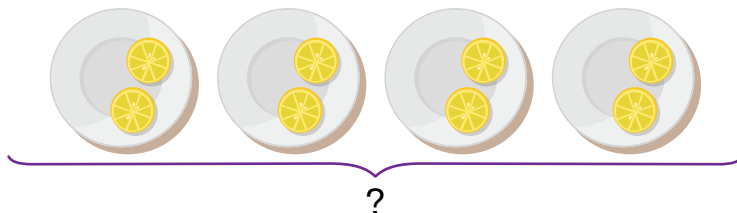
$2 \cdot 4 \bigcirc 2 \cdot 5$

$2 \cdot 7 \bigcirc 2 \cdot 6$

$2 \cdot 3 \bigcirc 2 \cdot 3$

$2 \cdot 7 \bigcirc 2 \cdot 8$

- 5 За малюнком склади задачу. Розв'яжи її дією множення.

- 6 Добери такі знаки дій і числа, щоб рівності стали істинними.

$2 \square 4 \square 10 = 18$

$2 \square 7 - \square = 10$

$2 \square 9 - \square = 0$

Таблиця множення числа 2 (закріплення)

- 1 Полічи двійками від 2 до 20.

- 2 Обчисли. Спочатку у виразах виконуй дію множення.

$2 \cdot 5 + 30$

$2 \cdot 5 + 5$

$2 \cdot 6 + 30$

$2 \cdot 3 + 15$

$2 \cdot 7 + 8$

$2 \cdot 8 + 10$

$2 \cdot 2 + 50$

$2 \cdot 9 - 10$

$2 \cdot 7 - 10$

- 3 Поясни, як можна з попереднього виразу одержати значення наступного.

$2 \cdot 2 = 4$

$2 \cdot 3 = 4 + 2 = 6$

$2 \cdot 4 = 6 + 2 = 8$

$2 \cdot 5 = 8 + 2 = \square$

$2 \cdot 6 = 12$

$2 \cdot 7 = 12 + 2 = 14$

$2 \cdot 8 = 14 + 2 = 16$

$2 \cdot 9 = 16 + 2 = \square$

4 Порівняй.

$2 \cdot 8 \bigcirc 15$

$12 \bigcirc 2 \cdot 4$

$2 \cdot 6 \bigcirc 16$

$18 \bigcirc 2 \cdot 9$

$2 \cdot 4 \bigcirc 9$

$8 \bigcirc 9$

$12 \bigcirc 2 \cdot 7$

$12 \bigcirc 14$

$2 \cdot 6 \bigcirc 2 \cdot 5 + 2$

$2 \cdot 5 \bigcirc 2 \cdot 4 + 2$

$2 \cdot 6 \bigcirc 18$

$2 \cdot 5 \bigcirc 11$

$9 \bigcirc 2 \cdot 3$

$16 \bigcirc 2 \cdot 8$

5 Порівняй вирази. При якій дії з однаковими числами одержуємо більше значення?

$2 \cdot 7 \bigcirc 2 + 7$

$14 > 9$

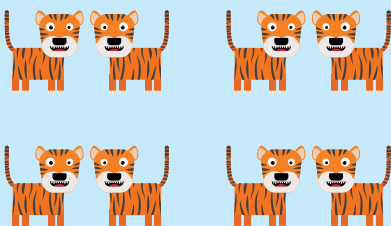
$2 \cdot 3 \bigcirc 2 + 3$

$\square \bigcirc \square$

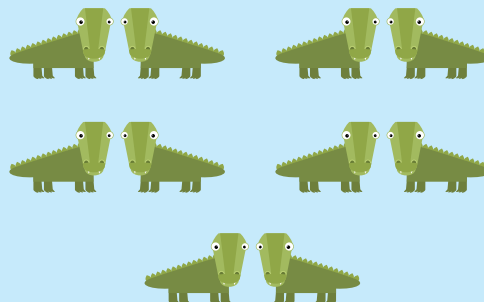
$2 \cdot 6 \bigcirc 2 + 6$

$\square \bigcirc \square$

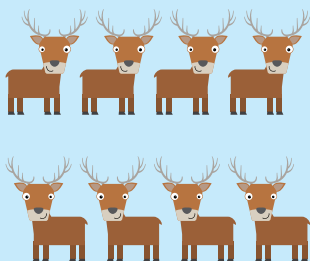
6 За малюнками склади рівності на множення.

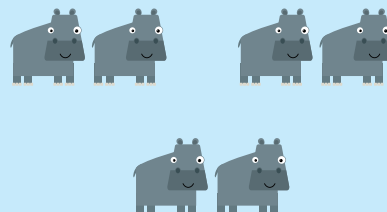
$\square \cdot \square = \square$

$\square \cdot \square = \square$

$\square \cdot \square = \square$

$\square \cdot \square = \square$

$24 + 24 + 24 = \square$

$32 + 32 + 32 = \square$

$91 - 21 - 21 = \square$

$65 - 15 - 15 = \square$

$14 + 14 + 14 = \square$

$80 - 20 - 20 = \square$

8 Сьогодні 20 січня. За два тижні в Аліні день народження. Використай календар і скажи, якого числа в Аліні день народження.

Переставний закон множення

1 Обчисли і поясни, чому суми не змінювалися в кожній парі виразів.

$26 + 32 = \square$

$46 + 9 = \square$

$54 + 6 = \square$

$34 + 16 = \square$

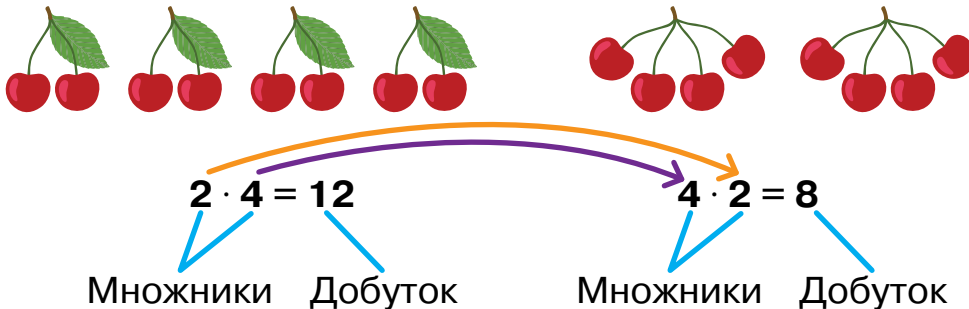
$32 + 26 = \square$

$9 + 46 = \square$

$6 + 54 = \square$

$16 + 34 = \square$

2 Розглянь малюнки. Прочитай записи.

- Що змінилося в обчисленні виразів?
- Чи змінилися добутки?

Від переставляння множників значення добутку **не змінюється**.

3 Доведи істинність переставного закону множення.

$$\begin{array}{ccc} 3 \cdot 2 & \text{○} & 2 \cdot 3 \\ \uparrow & & \\ 3 + 3 & = & 2 + 2 + 2 \\ 6 & = & 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} 4 \cdot 2 & \text{○} & 2 \cdot 4 \\ \uparrow & & \\ 4 + 4 & = & 2 + 2 + 2 + 2 \\ \square & = & \square \end{array}$$

4 Перестав множники. Обчисли вирази додаванням.

$4 \cdot 3$

$5 \cdot 4$

$2 \cdot 8$

$3 \cdot 6$

$3 \cdot 5 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = \square$

$5 \cdot 3 = 5 + 5 + 5 = \square$

Знайди помилку. Запиши правильно.

$6 \cdot 2 = 6 + 6 = 12$

$2 \cdot 6 = 2 + 2 + 2 + 2 = 12$

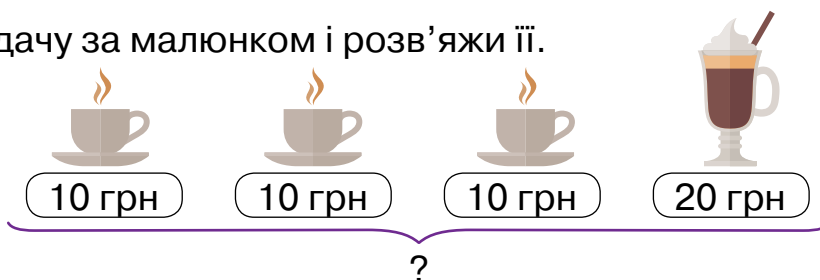
$7 \cdot 2$

$2 \cdot 6$

$3 \cdot 5$

$2 \cdot 4$

- 6 Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

Розв'яжи спочатку додаванням (I спосіб), а потім — множенням (II спосіб).

I спосіб

$$\square + \square + \square + \square = \square$$

II спосіб

$$\square \cdot \square + \square = \square$$

- 7 Запиши в зошиті числа від 1 до 40. Скільки разів у записах зустрічається цифра 4? Підкресли.

Особливості множення на 1 і 0

- 1 Знайди значення виразів за зразком.

$$1 \cdot 5 = 1 + 1 + 1 + 1 + 1$$

$$1 \cdot 5 = 5$$

$$1 \cdot 3$$

$$1 \cdot 2$$

$$0 \cdot 4 = 0 + 0 + 0 + 0$$

$$0 \cdot 4 = 0$$

$$0 \cdot 2$$

$$0 \cdot 3$$

Що одержуємо в добутку при множенні одиниці на будь-яке число?
При множенні нуля на будь-яке число?

- 2 Обчисли за опорними записами. Який закон множення використано?

$$1 \cdot a = a$$

$$1 \cdot 7 = 7$$

$$1 \cdot 9 = \square$$

$$1 \cdot 12 = \square$$

$$a \cdot 1 = a$$

$$7 \cdot 1 = 7$$

$$9 \cdot 1 = \square$$

$$12 \cdot 1 = \square$$

$$0 \cdot a = 0$$

$$0 \cdot 7 = 0$$

$$0 \cdot 9 = \square$$

$$0 \cdot 12 = \square$$

$$a \cdot 0 = 0$$

$$7 \cdot 0 = 0$$

$$9 \cdot 0 = \square$$

$$12 \cdot 0 = \square$$

- 3 Знайди значення виразів.

$$1 \cdot 15 = \square$$

$$15 \cdot 1 = \square$$

$$1 \cdot 14 = \square$$

$$14 \cdot 1 = \square$$

$$0 \cdot 19 = \square$$

$$19 \cdot 0 = \square$$

$$0 \cdot 21 = \square$$

$$21 \cdot 0 = \square$$

$$1 \cdot 4 = 4$$

$$4 \cdot 1 = 4$$

$$1 \cdot 5 = \square$$

$$5 \cdot 1 = \square$$

$$0 \cdot 8 = 0$$

$$8 \cdot 0 = 0$$

$$2 \cdot 0 = \square$$

$$0 \cdot 2 = \square$$

Добери числа.

$1 \cdot \square = \square$

$0 \cdot \square = 0$

$\square \cdot 1 = \square$

$\square \cdot 0 = 0$

$1 \cdot 10 = \square$

$10 \cdot 1 = \square$

$1 \cdot 3 = \square$

$3 \cdot 1 = \square$

$0 \cdot 11 = \square$

$11 \cdot 0 = \square$

$0 \cdot 3 = \square$

$3 \cdot 0 = \square$

4 Порівняй вирази, не обчислюючи. Зроби висновок.

$1 + 7 \bigcirc 1 \cdot 7$

$0 \cdot 7 \bigcirc 0 + 7$

$1 + 15 \bigcirc 1 \cdot 15$

$1 \cdot 6 \bigcirc 1 + 6$

$7 \cdot 0 \bigcirc 7 + 0$

$17 + 1 \bigcirc 17 \cdot 1$

5 Склади задачу за малюнком і розв'яжи її.

6 Установи закономірність у кожному ряду. Яке число треба дописати? Запиши в зошит і покажи цю закономірність.

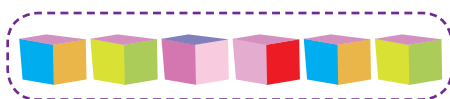
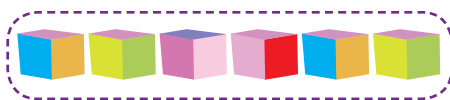
3, 5, 7, 9, ...

21, 19, 17, 15, ...

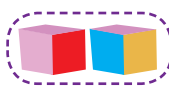
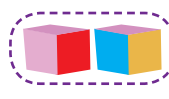
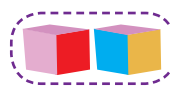
44, 42, 40, 38, ...

Дія ділення

1 Розглянь і поясни, як можна розділити 12 кубиків на рівні частини.

$12 : 2 = \square$

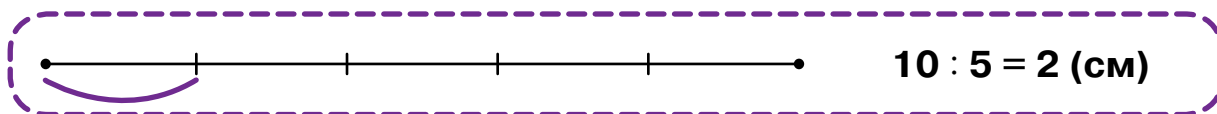
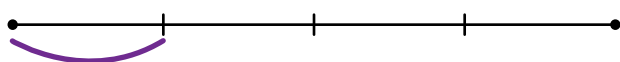

$12 : 6 = \square$

Дві крапки (:) — знак ділення.

2 15 троянд поставили у 3 вази, порівну в кожную. Скільки троянд в одній вазі?

3 Вимірй довжину відрізків. Визнач, на скільки частин поділено відрізок. Вимірй одну частину і склади рівність за зразком.

$\square : \square = \square \text{ (см)}$

$\square : \square = \square \text{ (см)}$

4 Розв'яжи задачу на ділення.

10 кг борошна розсипали в пакети по 2 кг кожний. Скільки пакетів використали?

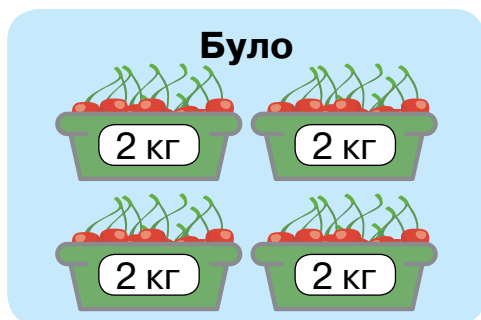
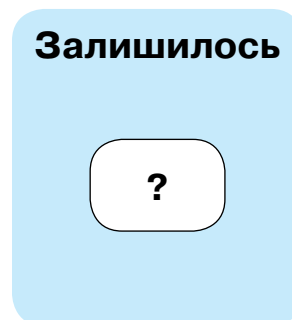
6 цукерок розділили порівну між 3 дітьми. Скільки цукерок дісталось кожній дитині?

$6 : \square = \square \text{ (ц.)}$

Склади задачу до виразу $20 : 5$.

8 пиріжків розклали на тарілки по 2 на кожную. Скільки знадобилося тарілок?

5 Склади і розв'яжи задачу за коротким записом і малюнками.

6 Утвори пари чисел, які зручно додавати, і обчисли вираз.

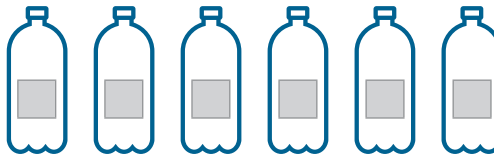
$13 + 12 + 14 + 16 + 17 + 18$

Компоненти і результат дії ділення

- 1 Склади задачу за малюнком і запитанням.

Розлили порівну

Скільки літрів води в кожній пляшці?

- 2 Прочитай рівності за зразком.

8 поділити на 2 одержимо 4

$$16 : 2 = 8$$

$$16 : 8 = 2$$

$$10 : 2 = 5$$

$$14 : 2 = 7$$

$$6 : 2 = 3$$

$$12 : 6 = 2$$

- 3 Прочитай назви компонентів і результату дії ділення.

- 4 Називай компоненти і результат арифметичних дій за зразком.

$$10 : 2 = 5$$

Ділене десять, дільник два, частка п'ять.

$$6 : 2 = 3$$

$$18 : 2 = 9$$

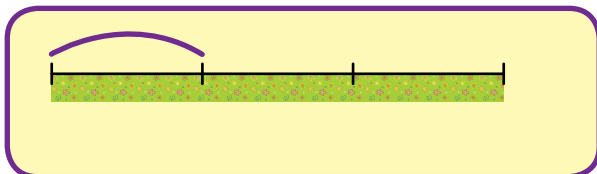
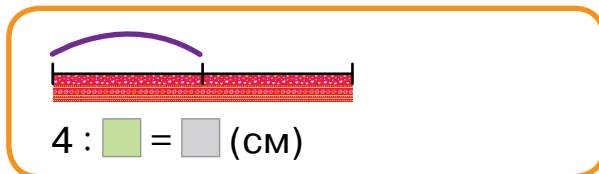
$$2 \cdot 5 = 10$$

Перший множник два, другий п'ять, добуток десять.

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$2 \cdot 9 = 18$$

- 5 Виміряй довжину стрічки. Склади рівність на ділення.

$$4 : \square = \square \text{ (см)}$$

Побудуй відрізок довжиною 12 см. Поділи його на 2 рівні частини. Запиши рівність.

- 6 Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її дією ділення.

- 7 Обчисли.

$$2 + 2 + 2 + 30$$

$$5 + 5 + 5 - 6$$

$$6 + 6 + 6 - 10$$

$$2 \cdot 3 + 30$$

$$5 \cdot 3 - 6$$

$$7 + 7 + 7 + 20$$

- 8 Половина Оленчиних грошей становить 30 грн. Скільки всього грошей у Оленки?

Зв'язок дій множення і ділення. Знаходження невідомого множника

- 1 Розглянь, як з рівності на додавання склали по дві рівності на віднімання. Обчисли.

$$23 + 7 = \square$$

$$42 + 28 = \square$$

$$67 + 4 = \square$$

$$\square - 7 = 23$$

$$\square - 42 = 28$$

$$\square - 67 = 4$$

$$\square - 23 = 7$$

$$\square - 28 = 42$$

$$\square - 4 = 67$$

- 2 Розглянь, як з рівності на множення склали по дві рівності на ділення.

$$6 \cdot 2 = 12$$

$$12 : 6 = \square$$

$$12 : 2 = \square$$

Дія ділення **обернена** до множення. З рівності на множення можна скласти дві рівності на ділення.

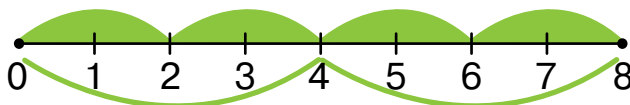
Отже, у першому виразі добуток ділимо на перший множник 6, а в другому — на другий множник 2, і одержимо невідомий множник.

- 3 Розглянь, як скласти дві рівності на ділення з рівності на множення.

$$2 \cdot 4 = 8$$

$$8 : 2 = 4$$

$$8 : 4 = 2$$

- 4 Склади дві рівності на ділення з рівності на множення.

$$2 \cdot 6 = 12$$

$$2 \cdot 9 = 18$$

$$2 \cdot 7 = 14$$

$$2 \cdot 3 = 6$$

$$\square : 2 = \square$$

$$\square : 3 = \square$$

$$\square : 7 = \square$$

$$\square : 2 = \square$$

$$2 \cdot \square = 14$$

$$2 \cdot \square = 18$$

$$8 : \square = 2$$

$$18 : \square = 9$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

$$2 \cdot 8 = 16$$

- 5 Порівняй.

$$2 + 2 + 2 \bigcirc 2 \cdot 4$$

$$2 \cdot 5 \bigcirc 2 + 2 + 2 + 2$$

$$2 \cdot 3 \bigcirc 3 + 3 + 3$$

- 6 Побудуй відрізок завдовжки 10 см. Розділи його на 5 рівних частин. Яка довжина кожної частини? Перевір обчислення за допомогою лінійки.

Таблиця ділення на 2

- 1 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 2.

4, 6, 2, 10, 8, 14, 16, 18, 12.

- 2 З виразу на множення склади два вирази на ділення.

$$2 \cdot 4 = \square$$

$$2 \cdot 7 = \square$$

$$2 \cdot 9 = \square$$

$$2 \cdot 6 = \square$$

$$\square : 4 = 2$$

$$\square : 7 = 2$$

$$\square : 2 = 9$$

$$\square : 2 = 6$$

$$\square : 2 = 4$$

$$\square : 2 = 7$$

$$\square : 9 = 2$$

$$\square : 6 = 2$$

- 3 Знайди невідомий доданок за зразком. Виконай перевірку.

$$\square + 2 = 6$$

$$6 - 2 = 4$$

$$4 + 2 = 6$$

$$\square + 5 = 10$$

$$10 - \square = \square$$

$$\square + 5 = 10$$

$$\square + 8 = 18$$

$$18 - \square = \square$$

$$\square + 8 = 18$$

$$\square + 2 = 13$$

$$13 - \square = \square$$

$$\square + 2 = 13$$

- 4 Поясни, як склали таблицю ділення на 2. Пригадай правило знаходження невідомого множника.

Перший множник Другий множник Добуток

$$2 \cdot \square = 6 \longrightarrow 6 : 2 = 3$$

$2 \cdot 2 = 4$

$4 : 2 = 2$

$2 \cdot 4 = 8$

$8 : 2 = 4$

$2 \cdot 5 = 10$

$10 : 2 = 5$

$2 \cdot 6 = 12$

$12 : 2 = 6$

$2 \cdot 7 = 14$

$14 : 2 = 7$

$2 \cdot 8 = 16$

$16 : 2 = 8$

$2 \cdot 9 = 18$

$18 : 2 = 9$

- 5 Обчисли за допомогою таблиці ділення на 2.

$16 : 2 = \square$

$8 : 2 = \square$

$2 \cdot 4 = 8 \longrightarrow 8 : 2 = \square$

$10 : 2 = \square$

$6 : 2 = \square$

$2 \cdot 6 = 12 \longrightarrow 12 : 2 = \square$

$2 \cdot \square = 6$

$2 \cdot \square = 14$

$4 : 2 = \square$

$12 : 2 = \square$

$6 : \square = 3$

$14 : \square = 7$

$16 : 2 = \square$

$14 : 2 = \square$

- 6 12 л соку розлили у дволітрові банки. Скільки використали таких банок?

- 7 Склади задачу на ділення за малюнками.

16 грн

18 грн

Що дорожче
і на скільки?

- 8 Маса кавуна 2 кг та ще стільки само. Яка маса його половини?

Таблиця ділення на 2 (закріплення)

1 Усно полічи двійками від 20 до 2.

2 Переконайся, що таблицю ділення на 2 складено правильно. Полічи, скільки разів по 2 вміщується в добутках, отриманих при множенні числа 2.

4 → $4 : 2 = \square$

6 → $6 : 2 = \square$

8 → $8 : 2 = \square$

10 → $10 : 2 = \square$

12 → $12 : 2 = \square$

14 → $14 : 2 = \square$

16 → $16 : 2 = \square$

18 → $18 : 2 = \square$

3 Обчисли. Спочатку виконуй дію ділення.

$6 : 2 + 20 = \square$

$14 : 2 + 9 = \square$

$10 : 2 - 3 = \square$

$8 : 2 + 10 = \square$

$16 : 2 - 6 = \square$

$12 : 2 + 7 = \square$

4 Обчисли за допомогою таблиці ділення на 2.

$8 : 2 + 40 = \square$

$16 : 2 - 4 = \square$

$14 : 2 + 20 = \square$

$18 : 2 + 9 = \square$

$\overset{6}{\curvearrowright} 12 : 2 + 30 = 6 + 30 = \square$

$14 : 2 + \square = 10$

$12 : 2 + \square = 10$

$10 : 2 + \square = 10$

$18 : 2 + \square = 10$

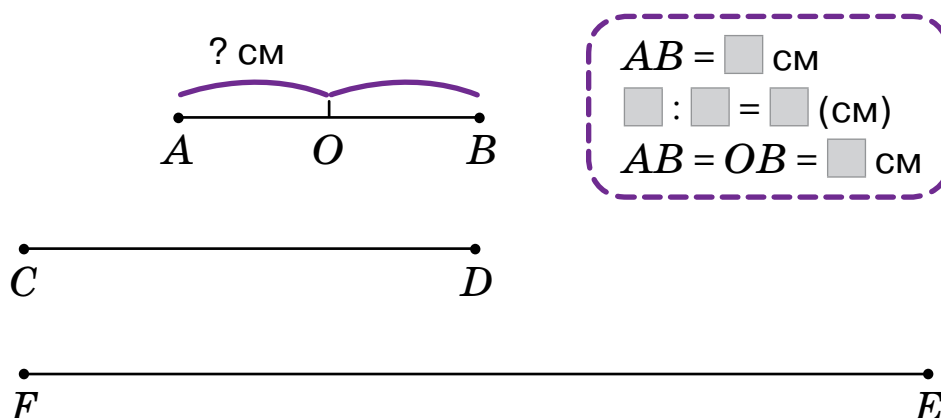
$10 : 2 + 5 = \square$

$8 : 2 + 10 = \square$

$6 : 2 + 3 = \square$

$16 : 2 - 6 = \square$

- 5 Виміряй і побудуй у зошиті відрізки AB , CD , FE . Обчисли половини їх довжин і познач точкою O . Запиши довжини отриманих відрізків.

Щоб знайти **половину** числа, треба це число **поділити на 2**.

- 6 Тато купив 6 кг бананів. Половину бананів з'їли. Скільки кілограмів бананів з'їли? Скільки кілограмів бананів залишилося?
- 7 Як за допомогою трьох дев'яток одержати число 90?

Прості задачі на ділення

- 1 Знайди частки. Запиши рівності в зошиті.

Ділене	4	6	10	14	18	8	12	16
Дільник	2	2	2	2	2	2	2	2
Частка	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- 2 Прочитай задачі. Порівняй умови і розв'язання.

А. 16 помідорів розклали на тарілки, по 2 на кожну. Скільки використали тарілок?

Розв'язання

$$16 : 2 = \square \text{ (т.)}$$

Відповідь: тарілок.

Б. 16 помідорів розклали порівну на 2 тарілки. Скільки помідорів на кожній тарілці?

Розв'язання

$$16 : 2 = \square \text{ (п.)}$$

Відповідь: $\square$ помідорів.

3 Порівняй розв'язання задач. Склади умови.

на рівні частини

на вміщення

А. $14 \text{ кг} : 2 = \square \text{ кг (яблук)}$

$14 \text{ кг} : 2 \text{ кг} = \square \text{ (пакетів)}$

Б. $12 \text{ кг} : 2 = \square \text{ кг (цибулі)}$

$12 \text{ кг} : 2 \text{ кг} = \square \text{ (сіток)}$

4 Постав запитання і розв'яжи задачі.

14 зошитів роздали порівну двом учням. Скільки ... ?

12 слив розклали порівну на дві тарілки. Скільки ... ?

$\square : \square = \square \text{ (слив)}$

16 олівців роздали учням, по 2 олівці кожному. Скільком ... ?

18 цукерок роздали порівну двом дітям. Скільки ... ?

5 А. За 2 однакові олівці заплатили 12 грн. Скільки коштує один такий олівець?

Б. На 12 грн купили олівці, по 2 грн кожний. Скільки купили олівців?

6 Обчисли.

$$42 : 42 = \square$$

$$35 \cdot 1 = \square$$

$$0 + 15 = \square$$

$$27 : 27 = \square$$

$$43 \cdot 1 = \square$$

$$15 - 15 = \square$$

$$63 - 63 = \square$$

$$0 \cdot 15 = \square$$

$$1 \cdot 23 = \square$$

$$72 - 72 = \square$$

$$0 \cdot 20 = \square$$

$$17 \cdot 0 = \square$$

7 Ніка живе на третьому поверсі. Ігор, піднімаючись на свій поверх, долає удвічі більше сходинок, ніж Ніка. На якому поверсі живе Ігор? Зауваж, що сходів до першого поверху немає.

Таблиця множення числа 3

- Полічи трійками від 3 до 30.
- Скільки всього кульок? Доповни рівності на додавання і множення.

$$2 + 2 + 2 = \square \quad 2 \cdot \square = \square$$

$$3 + 3 = \square \quad 3 \cdot \square = \square$$

Що у виразах означає перший множник? другий множник? добуток?

- Прочитай і поясни, як склали таблицю множення числа 3.

$3 + 3 + 3$ 6 9	по 3 взяти 3 рази одержимо 9	$3 \cdot 3 = 9$
$3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12	по 3 взяти 4 рази одержимо 12	$3 \cdot 4 = 12$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12 15	по 3 взяти 5 разів одержимо 15	$3 \cdot 5 = 15$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12 15 18	по 3 взяти 6 разів одержимо 18	$3 \cdot 6 = 18$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12 15 18 21	по 3 взяти 7 разів одержимо 21	$3 \cdot 7 = 21$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12 15 18 21 24	по 3 взяти 8 разів одержимо 24	$3 \cdot 8 = 24$
$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$ 6 9 12 15 18 21 24 27	по 3 взяти 9 разів одержимо 27	$3 \cdot 9 = 27$

- Запам'ятай добутки, які отримали при множенні числа 3.
6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 3.
9, 6, 27, 12, 18, 15, 21, 24.

Доповни ряди добутків.

3, $\square$, 9, 12, 15, $\square$, 21, $\square$, 27.
27, $\square$, $\square$, 18, $\square$, $\square$, 9, $\square$, 3.

Знайди помилку. Запиши правильно.

3, 6, 9, 11, 15, 18, 21, 24, 27.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 3.

27, 6, 12, 9, 18, 24, 15, 21.

5 Доповни рівності.

$$3 + 3 + 3 + 3 = \square \cdot 4$$

$$2 + 2 + 2 + 2 = \square \cdot 4$$

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 3 \cdot \square$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 2 \cdot \square$$

6 Розв'яжи задачі усно.

А. В одному кошику 3 кг

. Скільки кілограмів грибів у 4 таких кошиках?

Б. Один коштує 3 грн. Скільки коштують 6 таких олівців ?

7 Із 9 однакових паличок побудуй 4 трикутники.

Таблиця множення числа 3 (закріплення)

1 Запиши добутки, отримані при множенні числа 3.

2 Обчисли вирази, користуючись таблицею множення числа 3.

$$3 \cdot 2 + 20 = \square$$

$$3 \cdot 8 - 20 = \square$$

$$3 \cdot 3 - 9 = \square$$

$$3 \cdot 4 + 14 = \square$$

$$3 \cdot 6 - 10 = \square$$

$$3 \cdot 9 - 7 = \square$$

$$3 \cdot 7 - 20 = \square$$

$$3 \cdot 5 + 15 = \square$$

$$3 \cdot 2 - 1 = \square$$

3 Простеж і поясни, як можна отримати значення наступного виразу з попереднього.

$$3 \cdot 2 = 6$$

$$3 \cdot 3 = 6 + 3 = 9$$

$$3 \cdot 4 = 9 + 3 = 12$$

$$3 \cdot 5 = 12 + 3 = \square$$

$$3 \cdot 6 = 15 + 3 = 18$$

$$3 \cdot 7 = 18 + 3 = 21$$

$$3 \cdot 8 = 21 + 3 = 24$$

$$3 \cdot 9 = 24 + 3 = \square$$

4 Порівняй вирази і числа.

$3 \cdot 7 \bigcirc 22$

$25 \bigcirc 3 \cdot 6$

$3 \cdot 8 \bigcirc 24$

$18 \bigcirc 3 \cdot 4$

$3 \cdot 5 \bigcirc 14$

$15 \bigcirc 14$

$16 \bigcirc 3 \cdot 5$

$16 \bigcirc 15$

Порівняй, не обчислюючи.

$3 \cdot 5 \bigcirc 3 \cdot 4 + 3$

$3 \cdot 7 \bigcirc 3 \cdot 6 + 3$

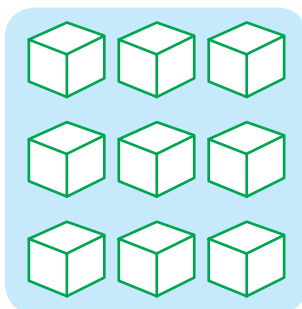
$3 \cdot 5 \bigcirc 18$

$3 \cdot 2 \bigcirc 6$

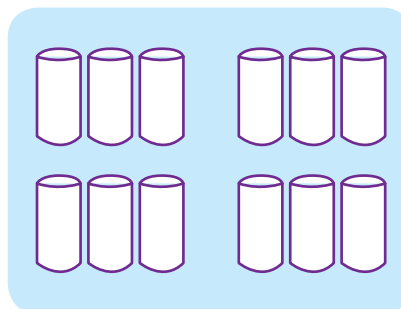
$24 \bigcirc 3 \cdot 7$

$13 \bigcirc 3 \cdot 3$

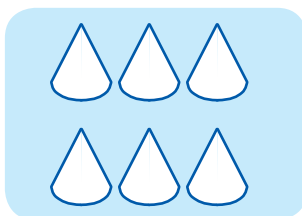
5 Склади вирази за малюнками.

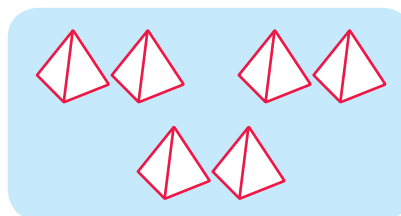
$\square \cdot \square = 9$

$\square \cdot \square = 12$

$\square \cdot \square = 6$

$\square \cdot \square = 6$

6 $15 + 15 + 15$

$12 + 12 + 12$

$46 - 11 - 11$

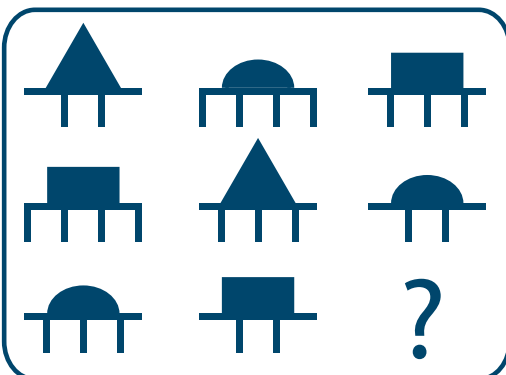
$72 - 10 - 10$

$22 + 22 + 22$

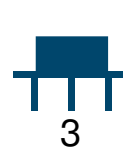
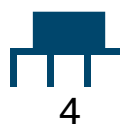
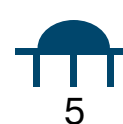
$84 - 12 - 12$

7 Купили 3 л соку, по 9 грн за літр, і молоко за 20 грн. Яка вартість усієї покупки?

8

Варіанти відповіді

Порядок виконання дій у виразах

1 Прочитай вирази й обчисли їхні значення.

**Сума
чисел
40 і 15**
 $40 + 15$

**Різниця
чисел
40 і 15**
 $40 - 15$

**Добуток
чисел
3 і 9**
 $3 \cdot 9$

**Частка
чисел
9 і 3**
 $9 : 3$

2 Знайди значення виразів.

A. $60 - (25 - 5)$

$(40 + 10) - (20 + 10)$

$60 + (30 - 10)$

$(70 - 50) + (50 - 40)$

$40 + (20 - 10)$

$80 - (40 + 30)$

Пригадай!

Якщо у виразах є дужки, то спочатку виконують дії, записані в дужках, а потім решту дій у порядку їх запису.

Якщо у виразі без дужок є тільки додавання і віднімання (або тільки множення і ділення), то ці дії виконують у порядку їх запису.

B. $70 + 30 - 60$
 $80 - 40 + 20$

$16 : 2 \cdot 1$
 $1 \cdot 7 \cdot 2$

$2 \cdot 3 : 2$
 $3 \cdot 4 : 2$

Якщо у виразі без дужок є додавання, віднімання, множення і ділення, то спочатку виконують множення і ділення, а потім додавання і віднімання в порядку їх запису.

B. $42 - 2 \cdot 6$
 $53 + 14 : 2$

$55 - 10 : 2$
 $64 + 12 : 2$

$3 \cdot 4 + 2 \cdot 4$
 $20 - 9 : 3 \cdot 2$

3 Обчисли.

$8 + 4 - 3$
 $18 : 3 \cdot 2$

$15 + (20 - 5)$
 $2 \cdot 4 + 3 \cdot 7$

$9 + 3 - 2$
 $16 : 2 : 2$

$16 - (4 + 2)$
 $5 \cdot 2 + 3 \cdot 2$

Знайди помилку. Обчисли правильно.

$$7 + 3 - 2 = 8$$

$$21 : 3 \cdot 2 = 14$$

$$40 - (7 + 3) = 30$$

$$3 \cdot 5 + 2 = 21$$

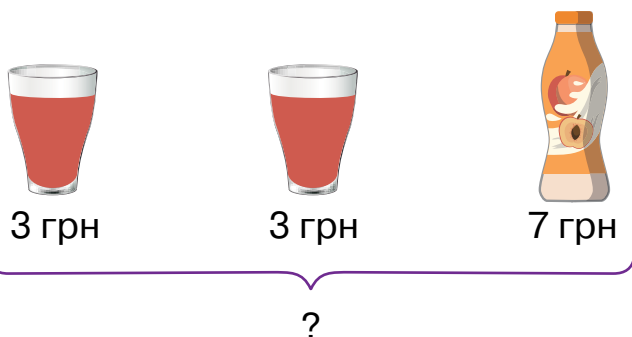
$$10 - 5 + 7$$

$$16 : 2 \cdot 3$$

$$20 - (6 + 4)$$

$$3 \cdot 4 + 2 \cdot 5$$

4 Склади задачу про покупку компоту і йогурту. Розв'яжи.

$$\square \cdot \square + \square = \square \text{ (грн)}$$

5 Постав знаки дій так, щоб рівності стали істинними. Напиши в зошиті.

$$3 \square 4 \square 3 \square 5 = 27$$

$$6 \square 6 \square 3 \square 2 = 6$$

Таблиця ділення на 3

1 Упорядкуй добутки, отримані при множенні числа 3.

6, 12, 21, 9, 24, 27, 15, 18.

2 З виразу на множення склади дві рівності на ділення.

$$3 \cdot 5 = \square$$

$$\square : 3 = 5$$

$$\square : 5 = 3$$

$$3 \cdot 7 = \square$$

$$\square : 3 = 7$$

$$\square : 7 = 3$$

$$3 \cdot 6 = \square$$

$$\square : 3 = 6$$

$$\square : 6 = 3$$

$$3 \cdot 4 = \square$$

$$\square : 3 = 4$$

$$\square : 4 = 3$$

3 Знайди невідомий доданок за зразком. Виконай перевірку.

$$\square + 4 = 14$$

$$14 - 4 = 10$$

$$10 + 4 = 14$$

$$15 + \square = 20$$

$$20 - 15 = \square$$

$$15 + \square = 20$$

$$25 + \square = 40$$

$$40 - 25 = \square$$

$$25 + \square = 40$$

- 4 Поясни складання таблиці ділення на число 3. Пригадай правило знаходження невідомого множника.

$3 \cdot 3 = 9$

$9 : 3 = \square$

$3 \cdot 6 = 18$

$18 : 3 = \square$

$3 \cdot 4 = 12$

$12 : 3 = \square$

$3 \cdot 7 = 21$

$21 : 3 = \square$

$3 \cdot 5 = 15$

$15 : 3 = \square$

$3 \cdot 8 = 24$

$24 : 3 = \square$

$3 \cdot 9 = 27$

$27 : 3 = \square$

- 5 Обчисли, користуючись таблицею ділення на число 3.

$12 : 3$

$24 : 3$

$27 : 3$

$12 : 3$

$3 \cdot 2 = 6 \longrightarrow 6 : 3 = \square$

$3 \cdot 3 = 9 \longrightarrow 9 : 3 = \square$

$15 : \square = 5$

$\square : 3 = 9$

$\square : 3 = 6$

$\square : 3 = 4$

$15 : 3$

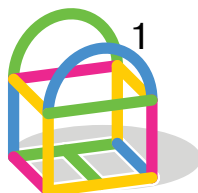
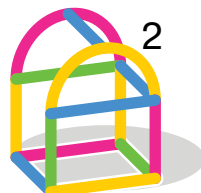
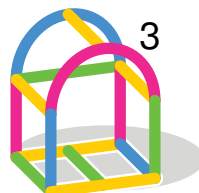
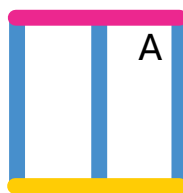
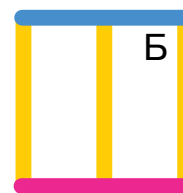
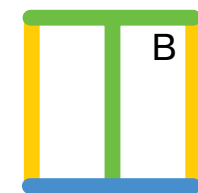
$18 : 3$

$24 : 3$

$12 : 3$

- 6 15 л молока розлили в трилітрові банки. Скільки використали таких банок?

- 7 Для кожного об'єкта знайди його вигляд зверху. Поясни свій вибір.

Таблиця ділення на 3 (закріплення)

- 1 Полічи трійками від 30 до 3.

- 2 За допомогою таблиць ділення і множення обчисли вирази.

$$\begin{matrix} \textcircled{1} & \textcircled{2} \\ 12 : 3 + 40 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \textcircled{1} & \textcircled{2} \\ 15 : 3 + 25 \end{matrix}$$

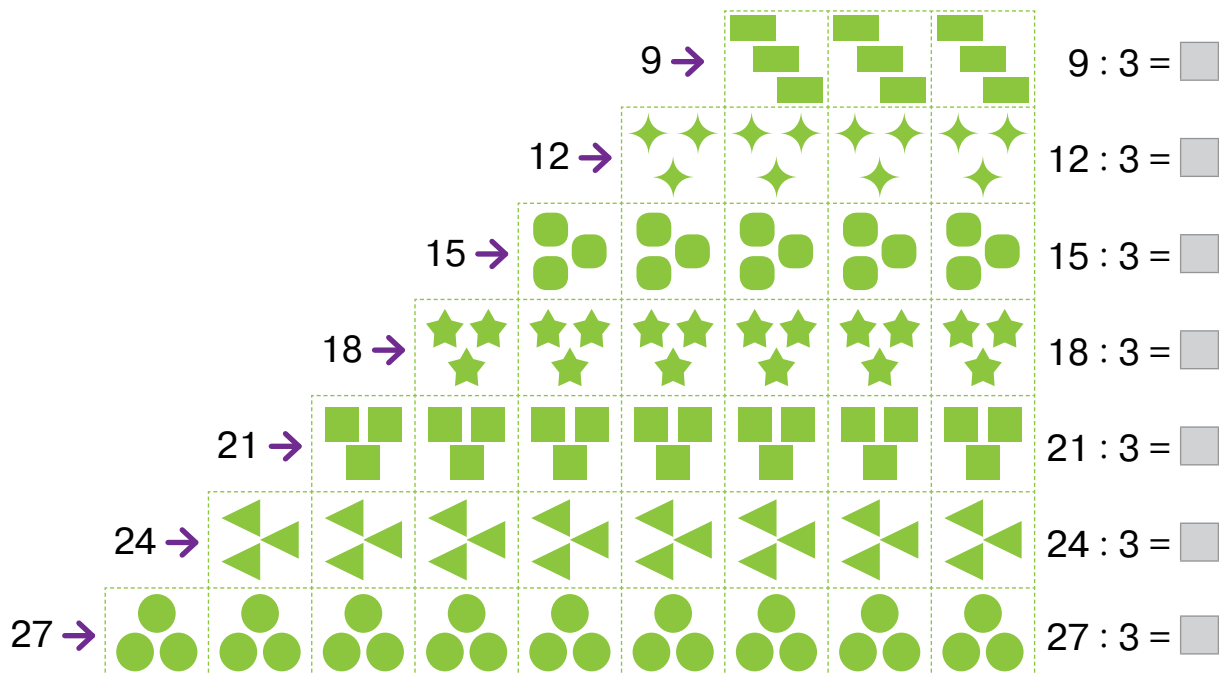
$$\begin{matrix} \textcircled{1} & \textcircled{2} \\ 18 : 3 + 10 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \textcircled{2} & \textcircled{1} \\ 40 - 2 \cdot 3 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \textcircled{2} & \textcircled{1} \\ 25 - 15 : 3 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} \textcircled{2} & \textcircled{1} \\ 40 - 18 : 3 \end{matrix}$$

- 3 Перевір, чи правильно складена таблиця. Полічи, скільки разів по 3 вміщується в добутках, отриманих при множенні числа 3.

- 4 Знайди значення виразів.

$24 : 3 + 8$

$17 + 9 : 3$

$12 : 3 + 10$

$27 : 3 - 8$

$15 : 3 + 20 = 5 + 20 = \square$

$18 : 3 + 12 = 6 + \square = \square$

$21 : 3 - 2 = 7 - \square = \square$

$3 \cdot 2 + \square = 10$

$3 \cdot 7 - \square = 20$

$18 : 3 + \square = 20$

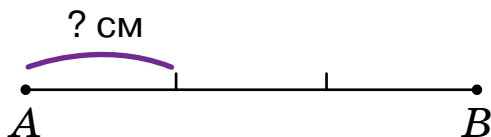
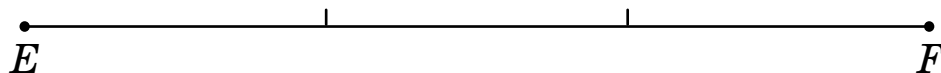
$24 : 3 + 10$

$27 : 3 - 9$

$12 : 3 + 6$

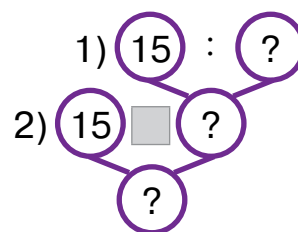
$9 : 3 + 7$

- 5 Вимірй відрізки AB і EF і побудуй у зошиті. Обчисли третину їх довжин.

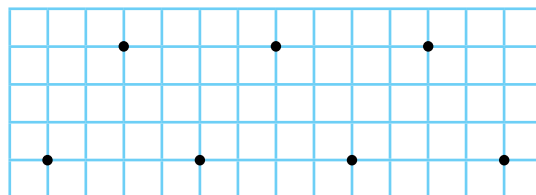

Щоб знайти **третину** числа, треба це число **поділити на 3**.

- 6 Знайди третину чисел: 9, 15, 24, 27.
- 7 У коробці було 15 цукерок. Третину цукерок з'їли. Скільки залишилося цукерок у коробці?

- 8 Відтвори точки в зошиті так, як подано на малюнку. З'єднай їх, щоб одержати 5 трикутників.

- 9 Цуценяті по кличці Доллі 36 днів. А його матусі Моллі — стільки само тижнів від дня народження. Скільки років собаці Моллі?

Ділення на 1. Ділення рівних чисел. Ділення нуля на число. Неможливість ділення на 0

- 1 Розв'яжи усно задачі.
- А. 6 зошитів роздали 6 учням порівну кожному. По скільки зошитів одержав кожен учень?
- Б. 12 квіток роздали 12 дівчаткам порівну. Скільки квітів одержала кожна дівчинка?

При діленні будь-якого числа a , що не дорівнює нулю, на те саме число отримуємо 1.

- 2 Розглянь, як обчислили вирази, і прочитай правила.

$$34 : 1 = 34$$

$$0 : 25 = 0$$

$$6 : \cancel{0}$$

$$7 : 1 = 7$$

$$0 : 6 = 0$$

$$\cancel{0} : \cancel{0}$$

При діленні будь-якого числа a на 1 одержимо в частці те саме число. $a : 1 = a$

При діленні 0 на будь-яке число в частці одержимо нуль.

Ділення на нуль неможливе!

3 Обчисли.

$12 : 12$

$0 : 23$

$0 : 12$

$5 : 1$

$12 : 1$

$6 : 6$

$9 : 9 = 1$

$8 : 1 = \square$

$8 : 8 = \square$

$0 : 3 = 0$

$9 : 1 = 9$

$0 : 4 = \square$

$13 : \square = 13$

$13 : \square = 1$

$\square : 3 = 0$

$\square : 13 = 0$

$0 : 15$

$42 : 42$

$0 : 34$

$3 : 1$

$16 : 16$

$7 : 1$

4 Порівняй вирази, не обчислюючи їх. Поясни.

$30 : 30 \bigcirc 30 + 30$

$12 : 1 \bigcirc 12 + 1$

$0 : 9 \bigcirc 0 + 9$

$40 : 40 \bigcirc 40 + 40$

$14 : 1 \bigcirc 14 + 1$

$0 : 5 \bigcirc 0 + 5$

5 Обчисли.

$15 : 3 + 12 : 2$

$21 : 3 - 12 : 3$

$3 \cdot 5 + 20$

$3 \cdot 4 + 3 \cdot 7$

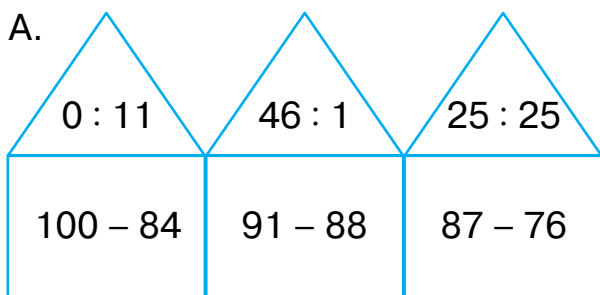
$12 : 2 + 18 : 2$

$2 \cdot 7 + 10$

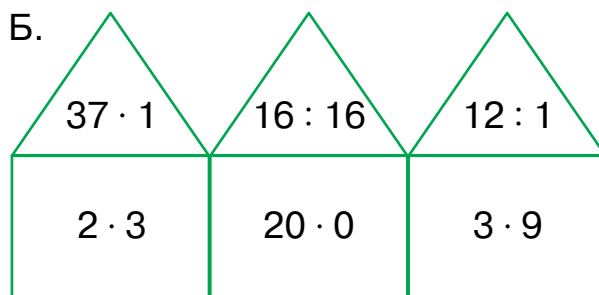
6 Які два однакові числа треба відняти від 30, щоб одержати 20?

7 На скільки сума відповідей у трикутниках більша за суму відповідей у чотирикутниках?

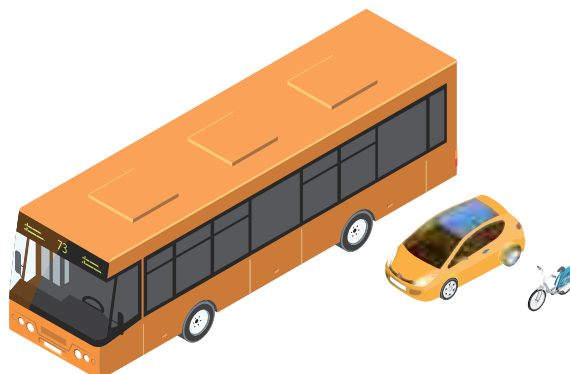
А.

Б.

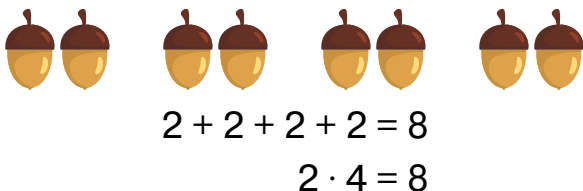
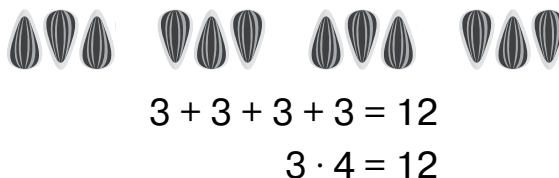
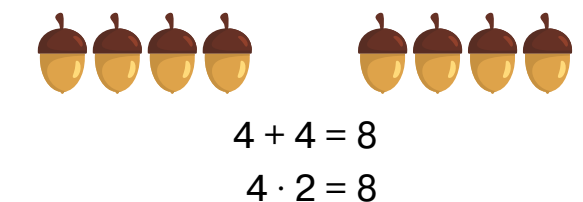
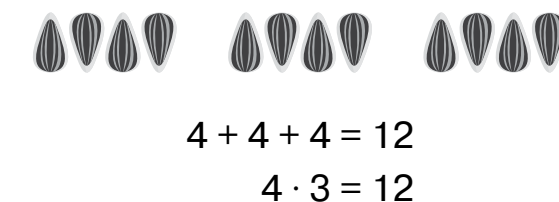
8 Довжина автобуса 12 м. Довжина легковика утричі менша від довжини автобуса та вдвічі більша від довжини велосипеда. Яка довжина велосипеда?

Таблиця множення числа 4

1 Полічи четвітками від 4 до 40 та у зворотному порядку.

2 Поясни обчислення виразів і зроби висновок.

3 Прочитай і поясни, як склали таблицю множення числа 4.

$4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16	по 4 взяти 4 рази одержимо 16	$4 \cdot 4 = 16$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16 20	по 4 взяти 5 разів одержимо 20	$4 \cdot 5 = 20$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16 20 24	по 4 взяти 6 разів одержимо 24	$4 \cdot 6 = 24$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16 20 24 28	по 4 взяти 7 разів одержимо 28	$4 \cdot 7 = 28$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16 20 24 28 32	по 4 взяти 8 разів одержимо 32	$4 \cdot 8 = 32$
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$ 8 12 16 20 24 28 32 36	по 2 взяти 9 разів одержимо 36	$4 \cdot 9 = 36$

- 4 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 4.
8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36.

Упорядкуй ряд добутків,
отриманих при множенні
числа 4.

20, 8, 12, 16, 36, 24, 28, 32.

Заповни пропуски за
допомогою таблиці
множення числа 4.

36, , 28, , 20, , 12, , 4.

Знайди помилку. Запиши
правильно.

8, 12, 16, 21, 24, 28, 32, 36.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 4.

8, 36, 28, 12, 16, 32, 20, 24.

- 5 Доповни рівності.

$$4 + 4 + 4 + 4 = 4 \cdot \square$$

$$3 + 3 + 3 + 3 = \square \cdot 4$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 4 \cdot \square$$

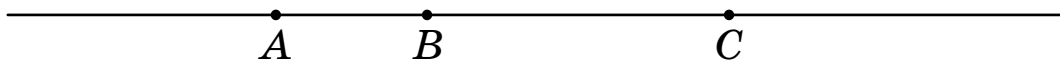
$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 = \square \cdot 5$$

- 6 Розв'яжи задачі усно.

А. Купили 5 зошитів по 4 грн кожний. Скільки грошей заплатили за всі зошити?

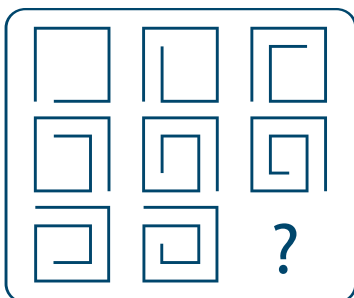
Б. Купили 3 кавуни по 4 кг кожний. Яка маса всіх кавунів?

- 7 На прямій поставили три точки. Скільки відрізків утворилося? Назви їх.

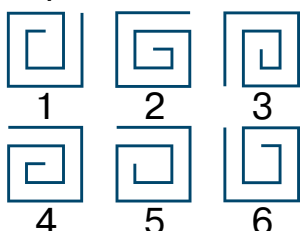

8

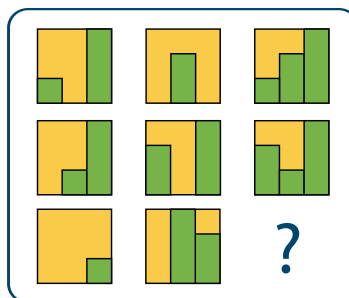
А.

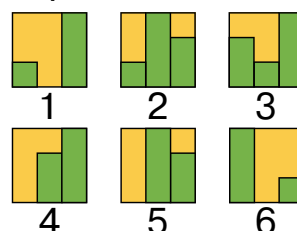
Варіанти відповіді

Б.

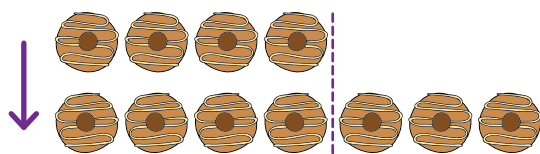
Варіанти відповіді

Задачі на збільшення числа на кілька одиниць і збільшення числа в кілька разів

1 Збільш на 4 числа: 6, 7, 5, 9, 8, 4, 3.

2 Розглянь малюнки і записи. Поясни.

На 3 більше

4 збільшити на 3 буде 7.

$$4 + 3 = 7$$

У 3 рази більше

2 збільшити у 3 рази буде 6.

$$2 \cdot 3 = 6$$

Збільшити число **на кілька одиниць** — виконати додавання.

Збільшити число **у (в) кілька разів** — виконати множення.

3 Обчисли.

15 збільшити на 5

40 збільшити на 7

4 збільшити в 5 разів

25 збільшити на 10

3 збільшити в 4 рази

4 збільшити в 7 разів

4 Обчисли самостійно.

Збільш на 7 числа:

12, 21, 35, 46.

Збільш у 4 рази числа:

8, 9, 6, 7.

Збільш на 3 числа:

8, 9, 12, 17. (дія додавання)

Збільш у 3 рази числа:

4, 6, 7, 8. (дія множення)

Збільш на числа:

20, 24, 32, 47.

Збільш у рази числа:

5, 4, 6, 7.

Збільш на 3 числа:

6, 9, 12, 18.

Збільш у 2 рази числа:

6, 8, 7, 9.

5 Пенал коштує 15 грн, а фломастери — на 3 грн дорожчі. Скільки коштують пенал і фломастери разом?

6 За олівець заплатили 4 грн, а за блокнот — у 3 рази більше. Скільки гривень заплатили за всю покупку?

- 7 Склади задачу про книжки і полички за коротким записом. Розв'яжи.

I п. — 16 кн.

II п. — ?, на 2 кн. більше

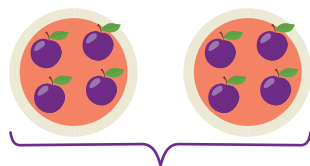
III п. — ?, у 2 рази менше

- 8 Драбина має 17 щаблів. На який щабель треба піднятися, щоб бути посередині драбини?

Таблиця ділення на 4

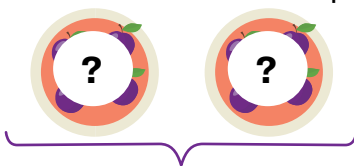
- 1 Запиши добутки при множенні числа 4.
2 Розглянь короткі записи задач. Поясни вибір арифметичних дій.

Скільки всього слив?

$4 \cdot 2 = \square$ (сл.)

Скільки слив на кожній тарілці?

8 слив
 $8 : 2 = \square$ (сл.)

Скільки використали тарілок?

$8 : 4 = \square$ (т.)

- 3 Поясни складання таблиці ділення на 4.

Перший множник **Другий множник** **Добуток**

$4 \cdot \square = 12$

$4 \cdot 4 = 16$

$16 : 4 = 4$

$4 \cdot 5 = 20$

$20 : 4 = 5$

$4 \cdot 6 = 24$

$24 : 4 = 6$

$4 \cdot 7 = 28$

$28 : 4 = 7$

$4 \cdot 8 = 32$

$32 : 4 = 8$

$4 \cdot 9 = 36$

$36 : 4 = 9$

- 4 З рівності на множення склади по дві рівності на ділення.

$3 \cdot 7 = 21$

$3 \cdot 8 = 24$

$4 \cdot 5 = 20$

$4 \cdot 7 = 28$

- 5 Знайди невідомий другий множник.

$3 \cdot \square = 12$
 $12 : 3 = 4$

$3 \cdot \square = 21$
 $\square : 3 = \square$

$2 \cdot \square = 14$
 $\square : 2 = \square$

$2 \cdot \square = 16$
 $\square : 2 = \square$

6

$16 : 4 = \square$

$20 : 4 = \square$

$24 : 4 = \square$

$28 : 4 = \square$

$4 \cdot 3 = 12 \longrightarrow 12 : 4 = \square$

$4 \cdot 2 = 8 \longrightarrow 8 : 4 = \square$

$4 \cdot \square = 20$

$4 \cdot \square = 36$

$20 : \square = 4$

$32 : \square = 8$

$32 : 4 = \square$

$36 : 4 = \square$

$16 : 4 = \square$

$20 : 4 = \square$

7

А. За 4 квитки на автобус заплатили 20 грн. Скільки гривень коштує один квиток на автобус?

Б. За 20 грн купили квитки на автобус, по 5 грн кожний. Скільки купили квитків?

8

Обчисли.

$60 - 5 = \square$

$60 - 34 = \square$

$40 - 8 = \square$

$70 - 6 = \square$

$70 - 46 = \square$

$50 - 34 = \square$

9

Лимон дорожчий за яблуко в 3 рази. Що дорожче: 15 яблук чи 5 лимонів?

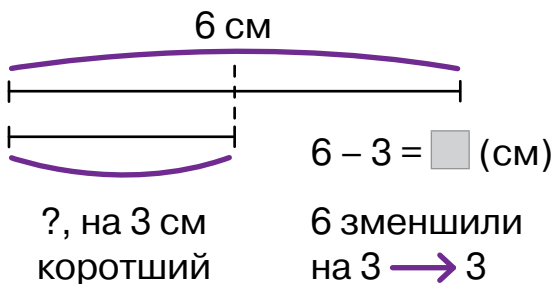
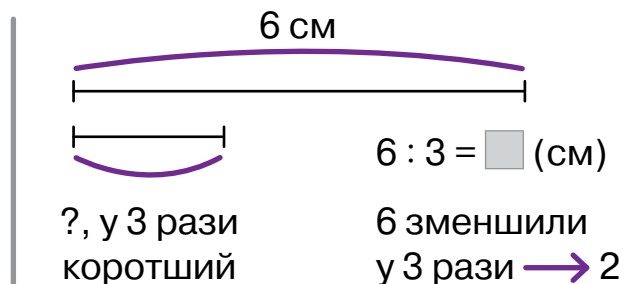
Задачі на зменшення числа на кілька одиниць і в кілька разів

1

Зменш на 10 числа: 36, 45, 72, 84, 46, 53.

2

Розглянь схеми і поясни.

Зменшити число **на кілька одиниць** — виконати віднімання.
Зменшити число **у (в) кілька разів** — виконати ділення.

3 Запиши вирази й обчисли їхні значення.

12 зменшити на 4

15 зменшити на 3

20 зменшити в 4 рази

20 зменшити на 4

12 зменшити в 4 рази

15 зменшити в 3 рази

4 Запиши та обчисли.

Зменш на 7 числа:

12, 21, 28, 34.

Зменш у 4 рази:

16, 20, 36, 32.

Зменш на 2 числа:

8, 10, 16, 20. (дія віднімання)

Зменш у 2 рази:

16, 10, 12, 18. (дія ділення)

Зменш на числа:

30, 50, 60, 70.

Зменш у рази числа:

21, 24, 15, 12.

Зменш на 3 числа:

6, 9, 12, 15, 18.

Зменш у 3 рази:

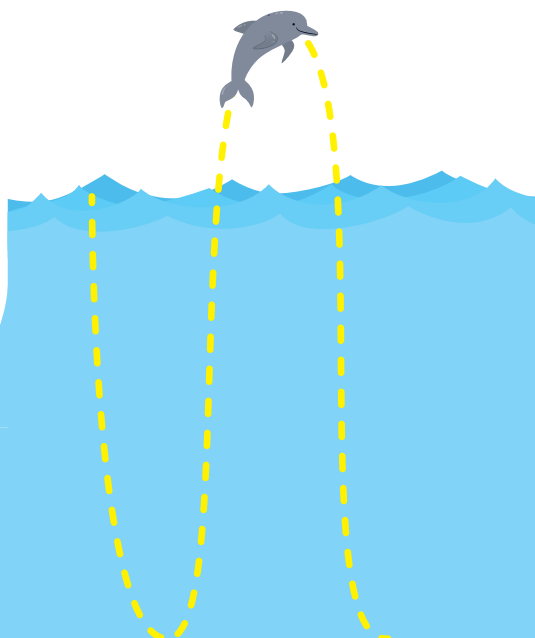
15, 18, 21, 24.

5 А. Оксана вирізала 12 сніжинок, а Софія — на 4 сніжинки менше. Скільки всього сніжинок вирізали дівчатка?

Б. Іван вирізав 12 сніжинок, а Гнат — у 4 рази менше. Скільки всього сніжинок вирізали хлопчики?

6 Кіносеанс триває 1 годину та ще півгодини без 5 хвилин. Скільки хвилин триває кіносеанс?

7 З поверхні води дельфін пірнув на глибину 6 м і піднявся знову на поверхню. А потім вистрибнув з води на 2 м вгору і знову пірнув у море на таку саму глибину, як першого разу. Яку відстань подолав дельфін, щоб опинитися вдруге на глибині 6 м?

Таблиця ділення на 4 (закріплення)

1 За допомогою таблиці ділення на 4 знайди значення виразів.

$16 : 4 + 23$

$32 : 4 + 12$

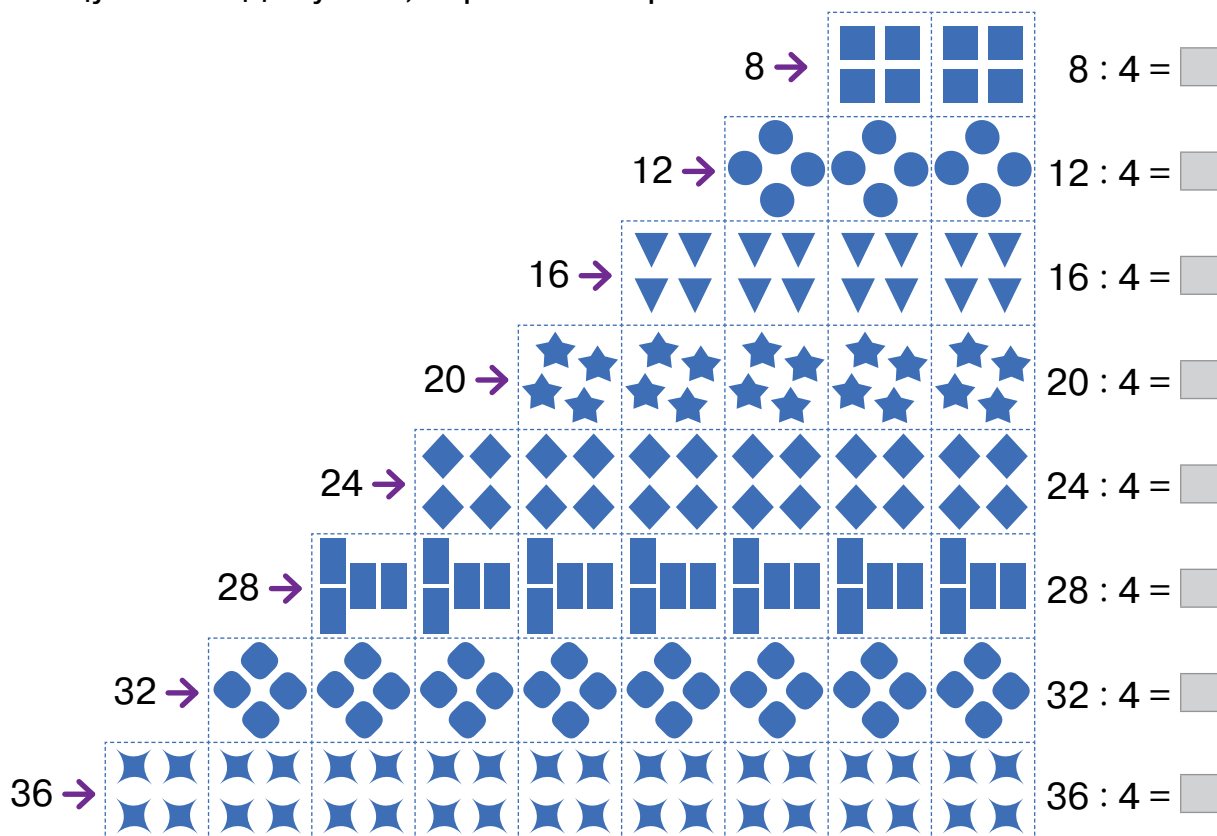
$20 + 20 : 4$

$12 : 4 + 10$

$36 : 4 + 9$

$60 - 24 : 4$

2 Перевір, чи правильно складена таблиця. Полічи, скільки разів по 4 вміщується в добутках, отриманих при множенні числа 4.

3 Обчисли, користуючись таблицею ділення на 4.

$20 : 4 + 13$

$50 - 16 : 4$

$32 : 4 - 6$

$40 - 12 : 4$

$12 : 4 + 15 = 3 + 15 = \square$

$16 : 4 + 10 = 4 + 10 = \square$

$16 : 4 + \square = 20$

$36 : 4 - \square = 4$

$8 : 4 + \square = 10$

$\square - 20 : 4 = 31$

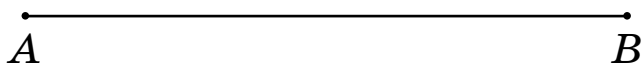
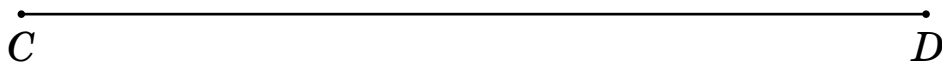
$8 : 4 + 10$

$16 : 4 + 7$

$30 - 12 : 4$

$20 - 36 : 4$

- 4 Виміряй відрізки AB і CD . Побудуй їх у зошиті. Обчисли чверть відрізка. Познач її точкою O .

Щоб знайти **чверть** (четверту частину) числа, треба це число **поділити на 4**.

- 5 У дівчинки було 32 грн. Чверть усіх грошей вона витратила. Скільки гривень залишилось у дівчинки? На скільки більше гривень залишилося, ніж вона витратила?

- 6 Обчисли зручним для себе способом.

$$67 + 5$$

$$48 + 7$$

$$38 + 4$$

$$29 + 6$$

$$74 - 5$$

$$42 - 7$$

$$63 - 8$$

$$54 - 8$$

- 7 Дев'ять дерев росте в одному ряду. Відстань між двома сусідніми деревами 3 м. Яка відстань між двома крайніми деревами в ряду?

Таблиця множення числа 5

- 1 Полічи п'ятірками від 1 до 50 й у зворотному порядку.

- 2 Розглянь записи. Пригадай переставний закон множення.

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10$$

$$2 \cdot 5 = 10$$

$$3 \cdot 5 = 15$$

$$4 \cdot 5 = 20$$

$$5 + 5 = 10$$

$$5 \cdot 2 = 10$$

$$5 \cdot 3 = \square$$

$$5 \cdot 4 = \square$$

3 Прочитай і поясни, як склали таблицю множення числа 5.

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

10 15 20 25

по 5 взяти 5 разів
одержимо 25

$$5 \cdot 5 = 25$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

10 15 20 25 30

по 5 взяти 6 разів
одержимо 30

$$5 \cdot 6 = 30$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

10 15 20 25 30 35

по 5 взяти 7 разів
одержимо 35

$$5 \cdot 7 = 35$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

10 15 20 25 30 35 40

по 5 взяти 8 разів
одержимо 40

$$5 \cdot 8 = 40$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

10 15 20 25 30 35 40 45

по 5 взяти 9 разів
одержимо 45

$$5 \cdot 9 = 45$$

4 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 5.
5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45.

5 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 5.
10, 20, 15, 25, 45, 40, 30, 35.

Віднови ряд добутків.
5, , 15, , 25, , 35, , 45.
45, 40, , 30, , 20, , 10.

Знайди помилку. Запиши правильно ряд добутків.
10, 15, 20, 26, 30, 35, 40, 45.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 5.
10, 20, 15, 30, 45, 40, 25, 35.

6 Доповни вирази другим множником. Обчисли.

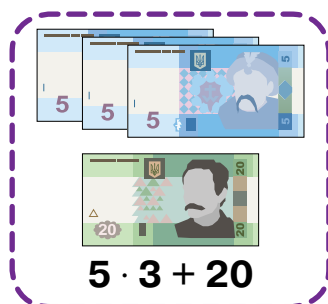
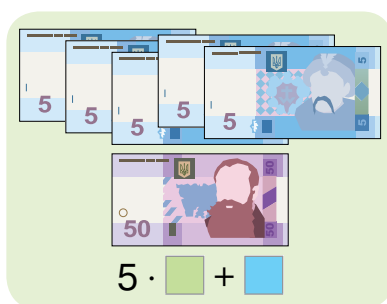
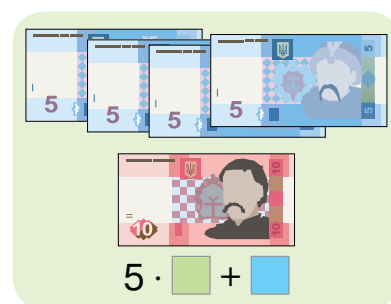
$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot \square = \square$$

$$5 + 5 + 5 = 5 \cdot \square = \square$$

$$5 + 5 + 5 + 5 = 5 \cdot \square = \square$$

$$4 + 4 + 4 = 4 \cdot \square = \square$$

7 За малюнками і зразком склади вирази. Обчисли.

8 У Дмитра було 4 купюри по 5 грн і 20 грн однією купюрою. Скільки грошей було у Дмитра?

9

$$84 - 29 = (84 - 20) - 9 = \square$$

$$84 - 29 = (84 - 30) + 1 = \square$$

$$42 + 39 = (42 + 30) + 9 = \square$$

$$42 + 39 = (42 + 40) - 1 = \square$$

$$72 - 48 = \square$$

$$64 - 38 = \square$$

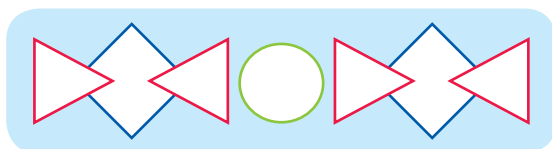
$$35 + 29 = \square$$

$$56 + 29 = \square$$

$$52 - 19 = \square$$

$$42 + 49 = \square$$

10 Які фігури не використано в орнаменті? Назви їх.

Кратне порівняння чисел

1 Порівняй числа.

24 більше від 10 на $\square$

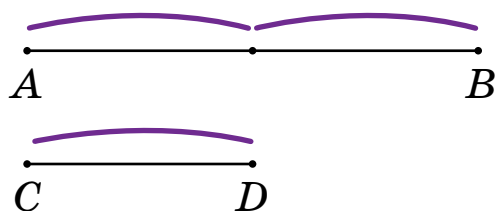
10 менше від 24 на $\square$

76 більше від 4 на $\square$

4 менше від 76 на $\square$

2 Розглянь записи і поясни, як дізнатися, у скільки разів один відрізок довший (коротший) за інший.

Щоб дізнатися, у скільки разів одне число більше (менше) за інше, треба більше число поділити на менше.

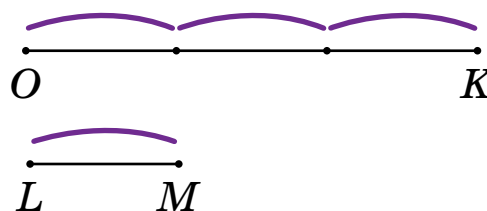

$$6 : 3 = 2$$

6 см > 3 см у 2 рази

3 см < 6 см у 2 рази

$AB > CD$ у 2 рази

$$6 : 2 = 3$$

6 см > 2 см у 3 рази

2 см < 6 см у 3 рази

$OK > LM$ у 3 рази

3 Доповни записи.

На скільки більше (менше) — виконати віднімання.

У (в) скільки разів більше (менше) — виконати ділення.

$24 > 4 \text{ на } \square$

$4 < 24 \text{ на } \square$

$35 > 5 \text{ на } \square$

$5 < 35 \text{ на } \square$

$24 > 4 \text{ у } \square \text{ разів}$

$4 < 24 \text{ у } \square \text{ разів}$

$35 > 5 \text{ у } \square \text{ разів}$

$5 < 35 \text{ у } \square \text{ разів}$

4 Доповни записи.

$20 > 4 \text{ на } \square$

$4 < 20 \text{ на } \square$

$20 > 4 \text{ у } \square \text{ разів}$

$4 < 20 \text{ у } \square \text{ разів}$

$12 > 3 \text{ на } \square \text{ (дія віднімання)}$

$18 > 2 \text{ на } \square \text{ (дія віднімання)}$

$12 > 3 \text{ у } \square \text{ рази (дія ділення)}$

$18 > 2 \text{ у } \square \text{ разів (дія ділення)}$

$15 > \square \text{ на } 10$

$\square < 15 \text{ на } 10$

$15 > \square \text{ у } 3 \text{ рази}$

$\square < 15 \text{ у } 3 \text{ рази}$

$10 > 5 \text{ на } \square$

$5 < 10 \text{ на } \square$

$10 > 5 \text{ у } \square \text{ рази}$

$5 < 10 \text{ у } \square \text{ рази}$

5 Склади і розв'яжи задачі.

А. **3 кг моркви по 7 грн**
2 кг картоплі по 9 грн на ?

Б. **Кавун — 15 грн**
Диня — 5 грн у ? разів

6 Поясни вибір арифметичної дії в кожній задачі. Розв'яжи їх.

А. У Максима 5 марок про тварин, а в Артема — на 10 марок більше.
Скільки марок у Артема?

Б. У Максима 5 марок, а в Артема — 15. У скільки разів більше марок в Артема, ніж у Максима?

7 Запиши в зошит рівності, розставляючи дужки.

$100 - 10 + 50 = 40$

$100 - 40 + 30 = 30$

$40 + 80 - 40 = 80$

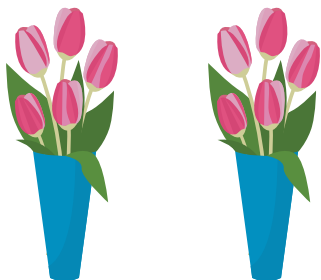
$50 + 30 - 20 = 60$

Таблиця ділення на 5

1 Запиши добутки, отримані при множенні числа 5.

2 Поясни вибір арифметичних дій.

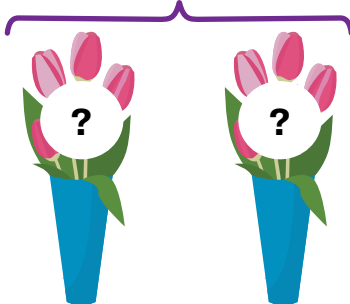
Скільки всього квітів?

$$5 \cdot 2 = 10 \text{ (кв.)}$$

Скільки квітів у кожній вазі?

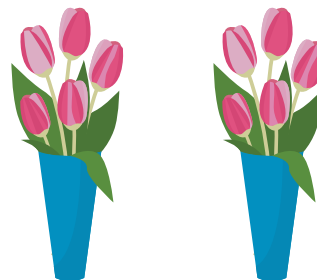
10 квіток

$$10 : 2 = 5 \text{ (кв.)}$$

Скільки треба ваз?

10 квіток

$$10 : 5 = 2 \text{ (в.)}$$

3 Знайди невідомий другий множник.

$$4 \cdot \square = 12$$

$$12 : 4 = 3$$

$$4 \cdot \square = 24$$

$$24 : \square = \square$$

$$3 \cdot \square = 18$$

$$18 : \square = \square$$

$$4 \cdot \square = 28$$

$$28 : \square = \square$$

4 3 рівності на множення склади по дві рівності на ділення.

$$2 \cdot 5 = 10$$

$$10 : 5 = \square$$

$$\square : \square = \square$$

$$3 \cdot 5 = 15$$

$$15 : 5 = \square$$

$$\square : \square = \square$$

$$4 \cdot 5 = 20$$

$$20 : 5 = \square$$

$$\square : \square = \square$$

5 Поясни складання таблиці ділення на 5.

$$5 \cdot 4 = 20$$

$$5 \cdot 5 = 25$$

$$5 \cdot 6 = 30$$

$$20 : 5 = 4$$

$$25 : 5 = 5$$

$$30 : 5 = 6$$

$$5 \cdot 7 = 35$$

$$5 \cdot 8 = 40$$

$$5 \cdot 9 = 45$$

$$35 : 5 = 7$$

$$40 : 5 = 8$$

$$45 : 5 = 9$$

6 Обчисли, користуючись таблицею ділення на 5.

$$45 : 5 = \square$$

$$30 : 5 = \square$$

$$40 : 5 = \square$$

$$35 : 5 = \square$$

$$5 \cdot 2 = 10$$

$$10 : 5 = \square$$

$$5 \cdot 3 = 15$$

$$15 : 5 = \square$$

$40 : \square = 8$

$\square : 5 = 4$

$\square : 5 = 6$

$\square : 5 = 9$

$20 : 5 = \square$

$25 : 5 = \square$

$35 : 5 = \square$

$5 : 5 = \square$

7 $62 + 40 : 5 = \square$

$15 : 5 + 17 = \square$

$35 : 5 + 25 : 5 = \square$

$34 - 20 : 5 = \square$

$10 : 5 + 18 = \square$

$45 : 5 - 20 : 5 = \square$

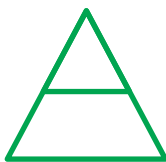
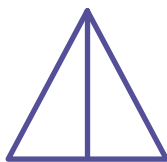
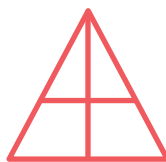
8 Розв'яжи задачі.

А. 15 л соку розлили в бутилі, по 5 л у кожний. Скільки використали бутилів?

Б. 15 л соку розлили в 3 бутилі порівну. Скільки літрів соку в одному такому бутилі?

9 В одному пакеті 9 волоських горіхів, а в іншому — у 5 разів більше. Скільки волоських горіхів у двох пакетах разом?

10 Скільки трикутників на кожному малюнку?

Таблиця множення числа 5. Таблиця ділення на 5 (закріплення)

1 Запиши послідовно всі частки, отримані при діленні на 5.

2 Обчисли.

$5 \cdot 2 + 10$

$45 - 45 : 5$

$35 : 5 + 40$

$5 \cdot 3 + 15$

$75 - 5 \cdot 5$

$5 \cdot 7 - 20$

3 Поясни, як з попереднього виразу можна одержати значення наступного.

$5 \cdot 2 = 10$

$5 \cdot 3 = 10 + 5 = 15$

$5 \cdot 4 = 15 + 5 = 20$

$5 \cdot 5 = 20 + 5 = 25$

$5 \cdot 6 = 30$

$5 \cdot 7 = 30 + 5 = 35$

$5 \cdot 8 = 35 + 5 = 40$

$5 \cdot 9 = 40 + 5 = 45$

4 Порівняй вирази і числа.

$5 \cdot 7 \bigcirc 30$

$22 \bigcirc 5 \cdot 4$

$30 : 5 \bigcirc 10$

$25 \bigcirc 40 : 5$

$5 \cdot 3 \bigcirc 16$

$3 \bigcirc 20 : 5$

$15 \bigcirc 16$

$3 \bigcirc 4$

$5 \cdot 3 \bigcirc 5 \cdot 2 + 5$

$5 \cdot 5 \bigcirc 5 \cdot 4 + 5$

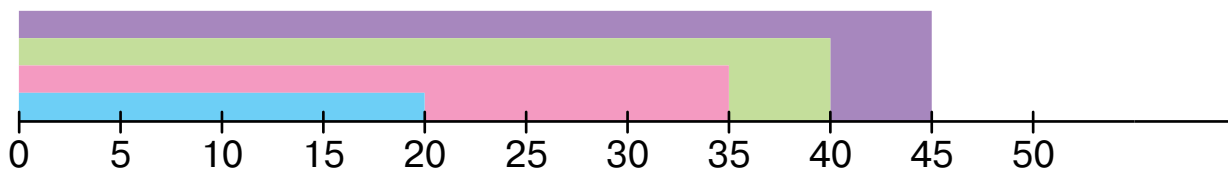
$5 \cdot 6 \bigcirc 35$

$27 \bigcirc 5 \cdot 4$

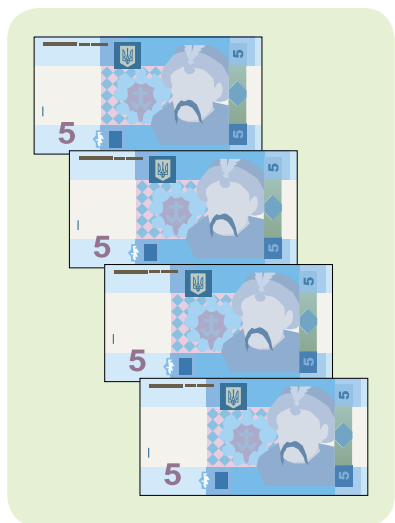
$35 : 5 \bigcirc 12$

$20 \bigcirc 25 : 5$

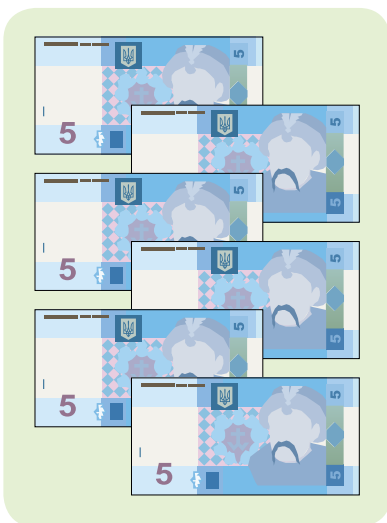
5 За числовим променем склади рівності на множення числа 5, а з них — по дві рівності на ділення.

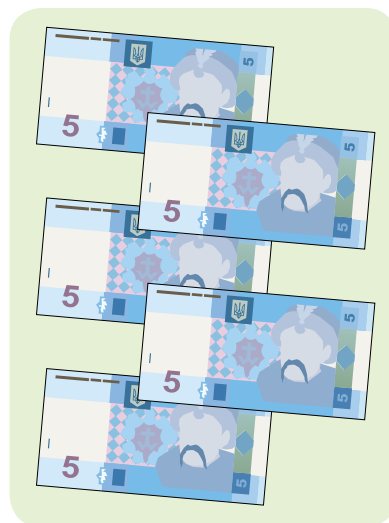
6 Полічи гроші. Склади рівності на множення.

$\square \cdot \square = \square$

$\square \cdot \square = \square$

$\square \cdot \square = \square$

7 На озері плавало 12 лебедів і 7 гусей. До них підпливли 20 качок. Скільки птахів стало на озері?

8 **$4 \text{ дм } 2 \text{ см} + 3 \text{ дм } 8 \text{ см} = 7 \text{ дм } 10 \text{ см} = 8 \text{ дм}$**

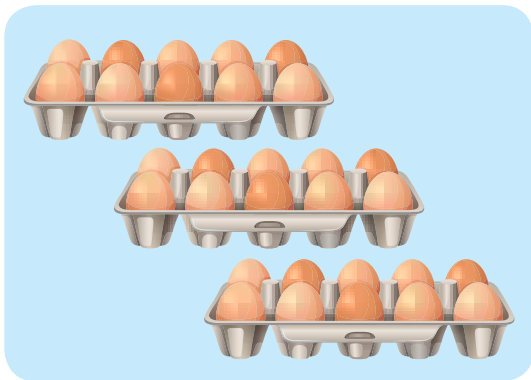
$6 \text{ дм } 3 \text{ см} + 2 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см} = \square \text{ дм}$

$2 \text{ дм } 6 \text{ см} + 5 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см} = \square \text{ дм}$

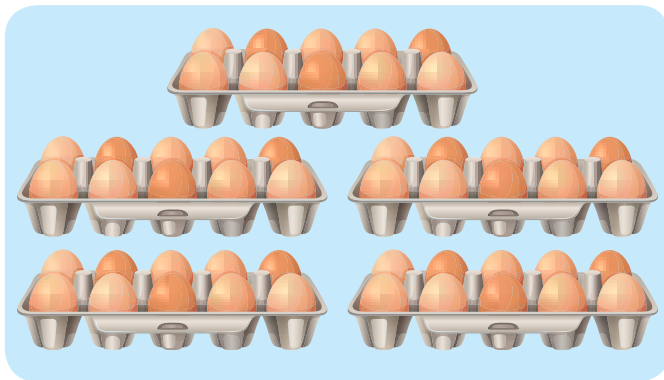
9 Як можна розміняти купюру 50 грн? Назви кілька способів.

Множення числа 10. Ділення на 10

- 1 Назви круглі числа в межах 100.
- 2 Склади за малюнками вирази на додавання і заміни множенням. Обчисли.

$$10 + 10 + 10 = 10 \cdot \square = \square$$

$$10 + \dots + 10 = 10 \cdot \square = \square$$

- 3 З рівності на множення склади рівність на ділення на число 10.

$$10 \cdot 2 = 20 \longrightarrow 20 : 10 = 2$$

$$10 \cdot 3 = 30 \quad 30 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 4 = 40 \quad 40 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 5 = 50 \quad 50 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 6 = 60 \quad 60 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 7 = 70 \quad 70 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 8 = 80 \quad 80 : 10 = \square$$

$$10 \cdot 9 = 90 \quad 90 : 10 = \square$$

Щоб помножити число на 10, треба до цього числа дописати справа нуль.

Щоб число з нулем поділити на 10, треба в цьому числі відкинути справа нуль.

4

$$2 \cdot 10$$

$$20 : 10$$

$$6 \cdot 10$$

$$60 : 10$$

$$3 \cdot 10 = 30$$

$$30 : 10 = 3$$

$$4 \cdot 10 = \square$$

$$40 : 10 = \square$$

$$\square \cdot 10 = 30$$

$$\square : 10 = 3$$

$$\square \cdot 10 = 40$$

$$\square : 10 = 4$$

$$7 \cdot 10$$

$$70 : 10$$

$$8 \cdot 10$$

$$80 : 10$$

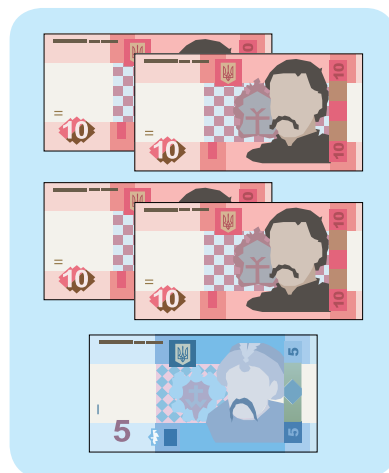
6 Полічи гроші на кожному малюнку.

$$10 \cdot 4 + 20 = \square$$

$$10 \cdot \square + \square = \square$$

$$\square \cdot \square + \square = \square$$

7 Склади задачі за короткими записами. Порівняй розв'язання.

А. I ящ. — 3 кг апельсинів
II ящ. — ?, у 10 разів більше } ?

Б. I ящ. — 30 кг апельсинів
II ящ. — ?, у 10 разів менше } ?

8	$38 + 4$	$38 + 52$	$50 - 4$	$32 + 29$
	$76 + 4$	$83 - 64$	$60 - 27$	$43 + 28$

9 Дві матері, дві доньки та бабуся з онукою. Скільки всіх?

Таблиця множення числа 6 (ознайомлення)

1 Полічи шістками від 6 до 60 і у зворотному порядку.

2 Розглянь записи. Пригадай переставний закон множення.

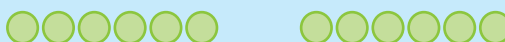

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 12$$

$$2 \cdot 6 = 12$$

$$3 \cdot 6 = 18$$

$$4 \cdot 6 = 24$$

$$6 + 6 = 12$$

$$6 \cdot 2 = 12$$

$$6 \cdot 3 = 18$$

$$6 \cdot 4 = 24$$

3 Продовж у зошиті складати таблицю множення числа 6.

$6 + 6 + 6 + 6 + 6 = 30$
 12 18 24
 $6 \cdot 5 = 30$

**По шість узяти п'ять разів —
отримаємо тридцять.**

4 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 6.

6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48, 54.

5 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 6.
12, 30, 42, 18, 54, 36, 24, 48.

Доповни ряд добутків, отриманих при множенні числа 6.
6, , 18, , 30, , 42, , 54.

Знайди помилку. Запиши рівність із правильним результатом.

6, 12, 18, 25, 30, 36, 42, 48, 54.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 6.
18, 30, 6, 12, 36, 42, 54, 24.

6 Знайди відповідні вирази. Запиши їх у зошиті за зразком.

(6 + 6 + 6 + 6 = 6 · 4 = 24)

$6 + 6 + 6$

6 · 7

18

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

6 · 5

$6 \cdot 3$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

30

42

7 У гаманці було 6 купюр по 2 грн і 50 грн однією купюрою. Скільки грошей було в гаманці?

8 Виконай обчислення за зразком.

$$7 \text{ м } 4 \text{ дм} + 2 \text{ м } 3 \text{ дм} = 9 \text{ м } 7 \text{ дм}$$

$$6 \text{ дм } 7 \text{ см} + 2 \text{ дм } 2 \text{ см}$$

$$8 \text{ дм } 3 \text{ см} + 1 \text{ дм } 5 \text{ см}$$

$$5 \text{ дм } 1 \text{ см} + 4 \text{ дм } 9 \text{ см}$$

$$3 \text{ см} + 7 \text{ см} = 10 \text{ см} = 1 \text{ дм}$$

$$8 \text{ cm} + 2 \text{ cm}$$

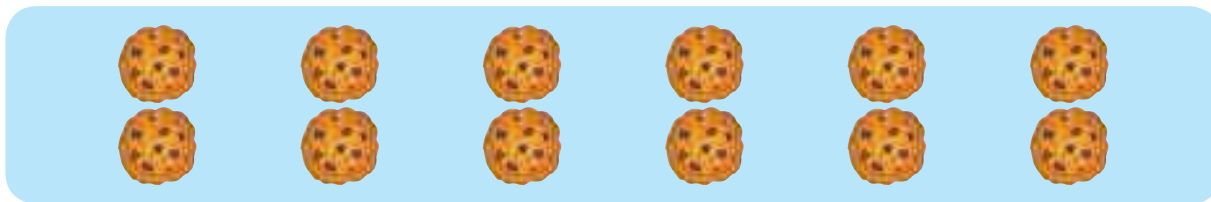
$$6 \text{ cm} + 4 \text{ cm}$$

$1 \text{ дм} + 9 \text{ дм}$

Таблиця ділення на 6 (ознайомлення)

1 Пригадай добутки, отримані при множенні числа 6.

2 Розглянь, як об'єднали / розділили печиво.

$$2 \cdot 6 = 12 \text{ (штук печива)}$$

$$12 : 6 = 2 \text{ (ряди печива)}$$

3 З рівності на множення склади рівність на ділення на число 6.

$$(6 \cdot 3 = 18 \longrightarrow 18 : 6 = 3)$$

$$6 \cdot 4 = 24$$

$$6 \cdot 6 = 36$$

$$6 \cdot 8 = 48$$

$$6 \cdot 5 = 30$$

$$6 \cdot 7 = 42$$

$$6 \cdot 9 = 54$$

4 Обчисли, користуючись таблицями множення числа 6 і ділення на 6.

$$62 - 12 : 6$$

$$25 + 18 : 6$$

$$45 + 30 : 6$$

$$24 : 6 \cdot 5$$

$$\begin{array}{c} 6 \\ \hline 36 : 6 + 20 = 6 + 20 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 2 \\ \hline 12 : 6 + 18 = \square + \square = \square \end{array}$$

$$35 - 30 : \square = 30$$

$$18 : 6 + \square = 20$$

$$6 \cdot 4 : \square = 6$$

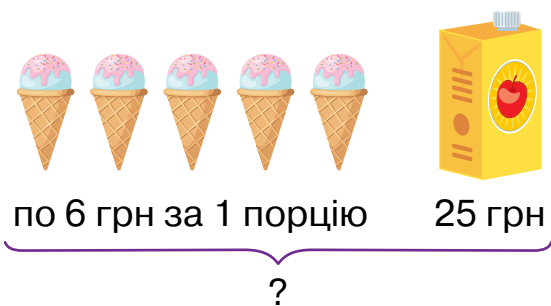
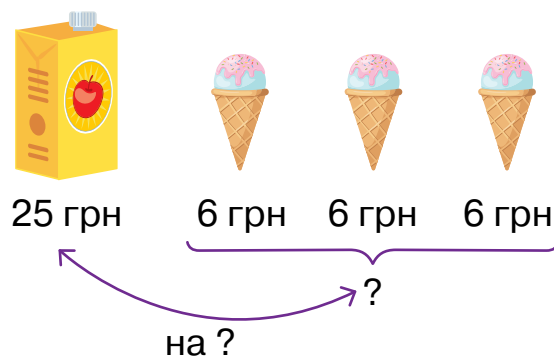
$$6 \cdot 4 : 3$$

$$40 - 12 : 6$$

$$54 : 6 + 9$$

$$30 + 36 : 6$$

5 Склади за малюнками задачі на дві дії.

6 Запиши в зошиті вирази парами. Знайди їхні значення.

$3 \cdot 4$

$20 : 5$

$2 \cdot 9$

$25 : 5$

$4 \cdot 5$

$12 : 4$

$5 \cdot 5$

$42 : 6$

$6 \cdot 3$

$18 : 6$

$6 \cdot 7$

$18 : 2$

7 Змодельюй будинок (намалюй, склади з елементів, вирізаних з паперу тощо), який складається з 3 квадратів, 1 трикутника, 1 прямокутника, 1 круга.

Складені задачі на різницеве і кратне порівняння

1 Порівняй числа: 30 і 6; 2 і 14; 24 і 4. Скористайся зразком.

$45 > 5 \text{ на } \square$

$45 > 5 \text{ у } \square \text{ разів}$

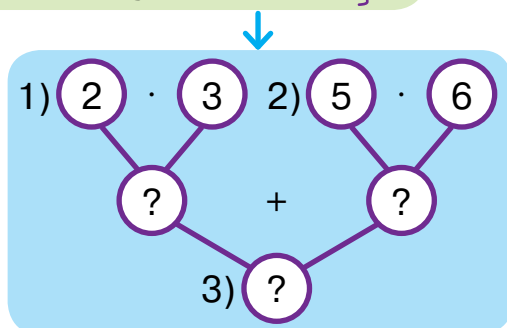
$5 < 45 \text{ на } \square$

$5 < 45 \text{ у } \square \text{ разів}$

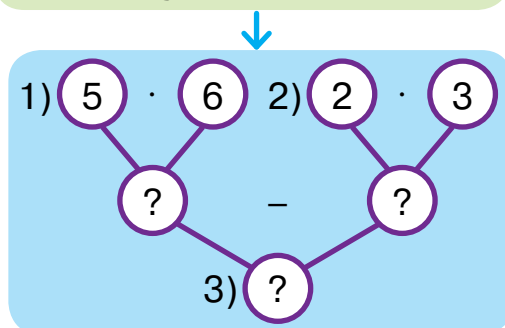
2 Прочитай умову задачі. Розглянь короткі записи, що містять різні запитання. Розв'яжи задачі за схемами.

У Сашка було 3 купюри по 2 грн, а в Олені – 6 купюр по 5 грн.

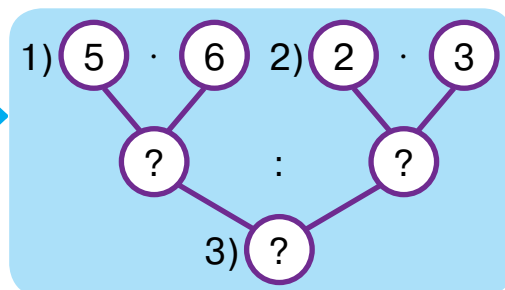
А. С. – 3 куп. по 2 грн
Ол. – 6 куп. по 5 грн } ?

Б. С. – 3 куп. по 2 грн
Ол. – 6 куп. по 5 грн } на ?

В. С. – 3 куп. по 2 грн
Ол. – 6 куп. по 5 грн } у ? разів

3 Склади і розв'яжи задачу за коротким записом.

8 куп. по 5 грн } на ? } у ? разів
2 куп. по 5 грн }

4 куп. по 5 грн } на ? } у ? разів
2 куп. по 2 грн }

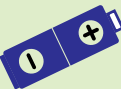
$\square \cdot \square - \square \cdot \square$ (на ?)
 $(\square \cdot \square) : (\square \cdot \square)$ (у ? разів)

$\square$ куп. по $\square$ грн } на ? } у ? разів
 $\square$ куп. по 2 грн }

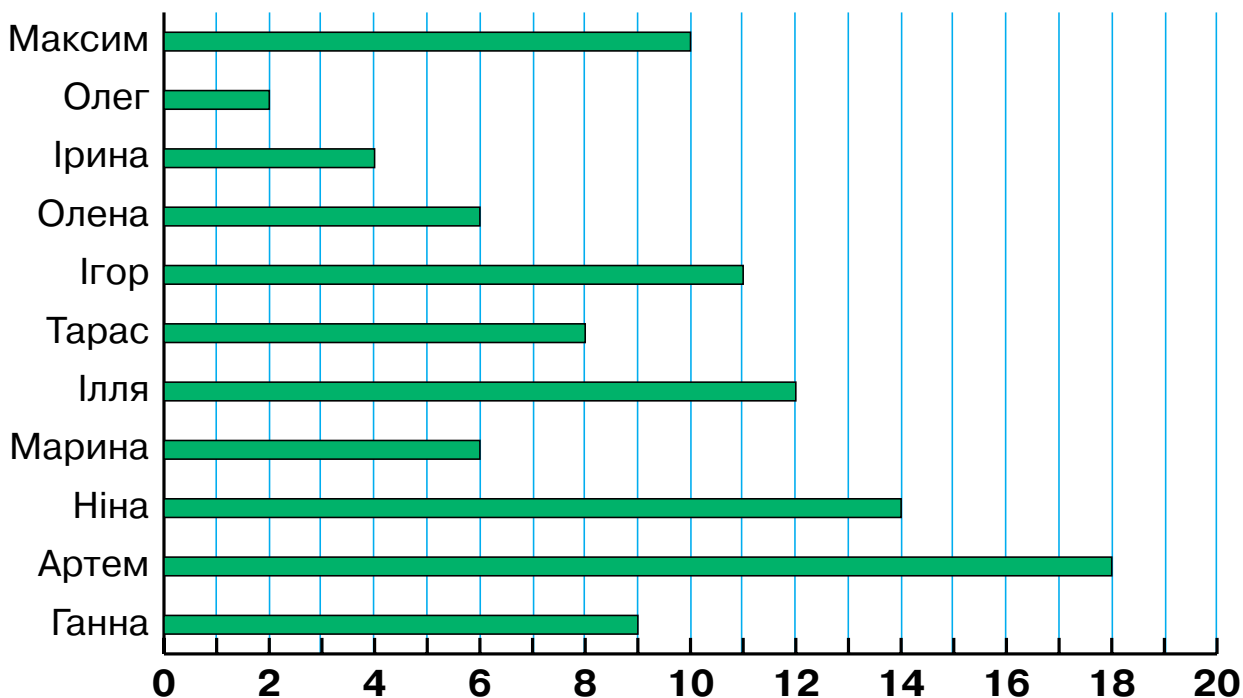
9 куп. по 2 грн } на ? } у ? разів
3 куп. по 2 грн }

4 Прочитай діаграму про збір учнями 2–В класу використаних батарейок для утилізації.

Пам'ятай!

Використані батарейки – шкідливі для природи. Одна ,

потрапляючи в ґрунт, знищує 1 , 2 та псує 400 л води.

Порівняй письмово дані, використовуючи слова: на скільки більше / менше; у скільки разів більше / менше.

Годинник. Задачі на обчислення часу в межах доби

1 За зразком назви час, який показують годинники. Запиши в зошиті.

Ранок

07:00, або

сьома година ранку

День

15:00, або

третя година дня

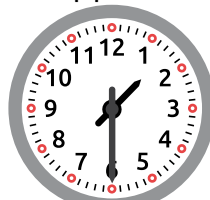
Ніч

04:30, або

опів на п'яту ночі

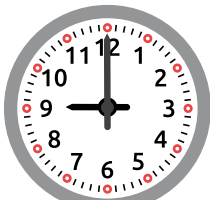
День

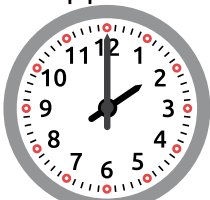
13:30, або

опів на другу дня

Ранок

День

Ранок

День

Вечір

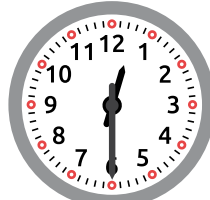
Ніч

Вечір

Ніч

2 Визнач час. Запиши в зошиті.

Ранок

Вечір

День

Ніч

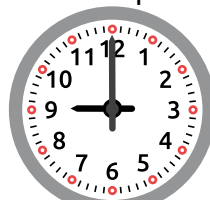
Ніч

03:00, або

☐ год ночі

Вечір

21:00, або

☐ год вечора

Ранок

08:00, або

☐ год ранку

День

13:00, або

☐ год дня

Який час показує годинник?

23:00
12:00
11:30

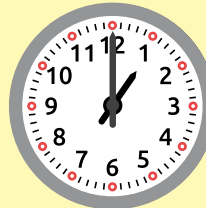

09:00
21:30
19:30

Вечір

Ніч

Ранок

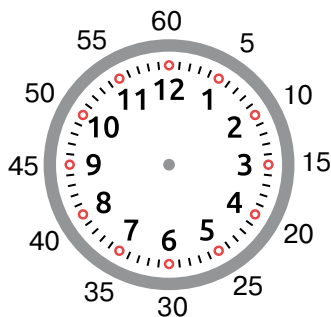
День

3 Скільки годин тривала ранкова екскурсія в музеї?

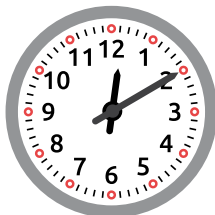

4 Визнач, скільки хвилин показують годинники.

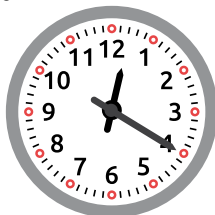

Пригадай!

Повний оберт хвилинна стрілка здійснює за 1 годину. Відстань між двома сусідніми числами вона долає за 5 хвилин.

12:

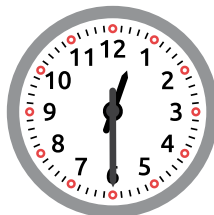
12:

12:

12:

12:

5 Злива почалася о дев'ятій годині вечора і тривала 2 години. О котрій годині вона закінчилась?

6 Тренування з плавання тривало 3 години і закінчилося о 15:00. Коли розпочалося тренування?

Таблиця множення числа 7 (ознайомлення)

1 Полічи сімками від 7 до 70.

2 Поясни обчислення виразів. Який закон множення використано?

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 14$$
$$2 \cdot 7 = 14$$

$$7 + 7 = 14$$
$$7 \cdot 2 = 14$$

3 $3 \cdot 7 = 21$ $7 \cdot 3 = 21$

$$4 \cdot 7 = \square$$

$$7 \cdot 4 = \square$$

$$5 \cdot 7 = \square$$

$$7 \cdot 5 = \square$$

$$6 \cdot 7 = \square$$

$$7 \cdot 6 = \square$$

4 Продовж складати в зошиті таблицю множення числа 7.

$$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 = 49$$

14 21 28 35 42

$$7 \cdot 7 = 49$$

**По сім взяти сім разів —
отримаємо сорок дев'ять.**

5 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 7.
7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63.

6 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 7.
21, 35, 7, 49, 42, 14, 56, 63, 28.

Доповни ряд добутків, отриманих при множенні числа 7.
7, $\square$, 21, $\square$, 35, $\square$, 49, $\square$, 63.

Знайди помилку. Запиши рівність із правильним результатом.
7, 14, 21, 28, 36, 42, 49, 56, 63.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 7.
7, 14, 28, 21, 42, 35, 49, 63, 56.

7 Заміни множення додаванням.

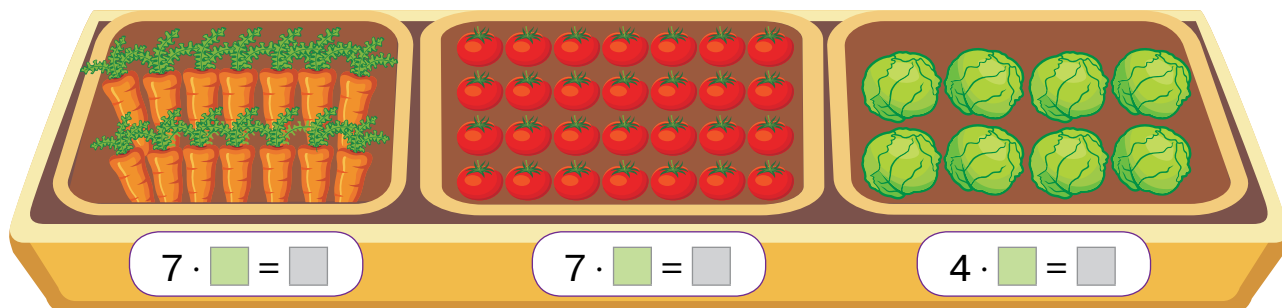
$$7 \cdot 4 = 7 + \square + \dots$$

$$6 \cdot 3 = 6 + \square + \dots$$

$$5 \cdot 7 = 5 + \square + \dots$$

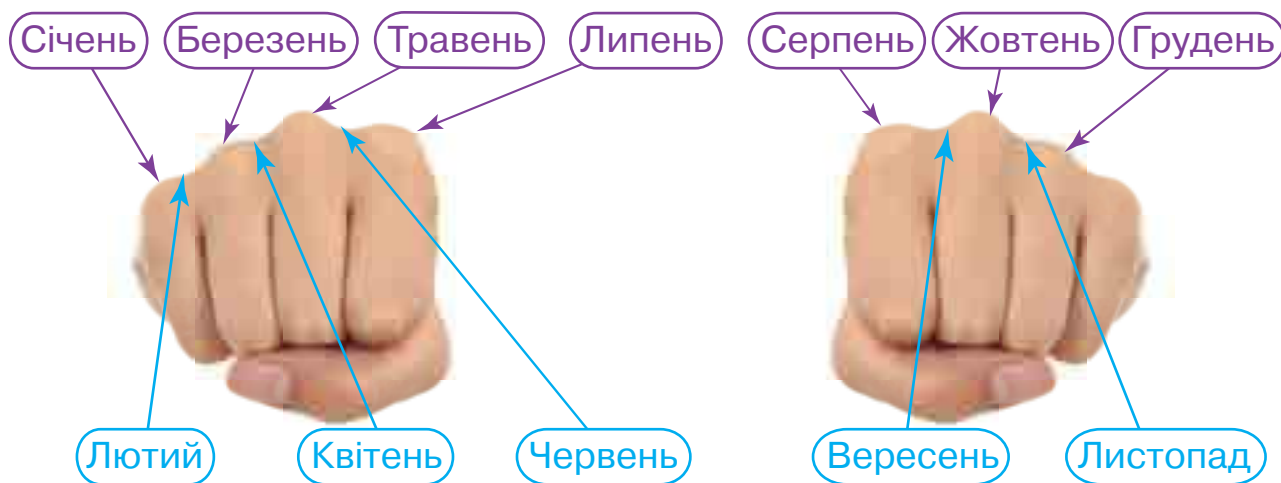
$$7 \cdot 6 = 7 + \square + \dots$$

- 8 Полічи овочі в кожному лотку. Доповни рівності.

Робота з календарем

- 1 Назви по порядку місяці року: перший – січень, другий – лютий,
- 2 Скільки днів має кожен місяць? Роздивися малюнки, які допоможуть тобі запам'ятати, по скільки днів у кожному місяці року.

Пам'ятай!

На кісточках — **31 день**, у ямках між кісточками — **30 днів**,
а в лютому — **28** або **29 днів (у високосний рік)**.

- 3 Напиши словами число і місяць року.

03.04 — третє квітня

15.01 — п'ятнадцате ...

07.08 — ...

20.10 — ...

31.12 — ...

01.01 — ...

- 4 Назви порядковий номер кожного поданого місяця року.

Квітень, січень, березень,
лютий, серпень, листопад,
грудень, червень, травень,
жовтень, вересень, липень

За допомогою кишенькового
календаря або на телефоні
запиши по порядку місяці
року.

Назви останні місяці кожної
пори року.

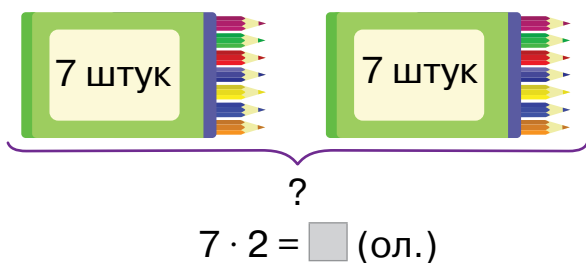
Грудень, лютий, березень,
травень, жовтень, листопад,
січень, квітень, червень,
серпень, липень, вересень

- 5 Назви числа всіх понеділків червня (скористайся кишеньковим календарем або на телефоні).
- 6 Якщо 20 липня припадає на неділю, то який буде день тижня через 3 дні? А число?

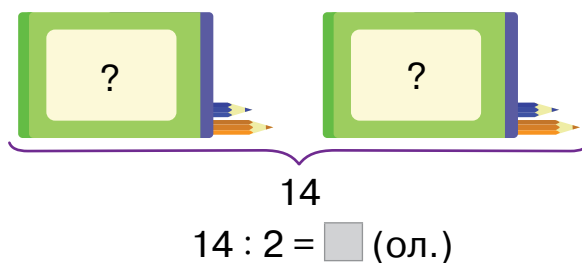
Таблиця ділення на 7 (ознайомлення)

- 1 Запиши добутки, отримані при множенні числа 7.
- 2 Розглянь короткі записи і склади за ними задачі. Поясни вибір арифметичної дії.

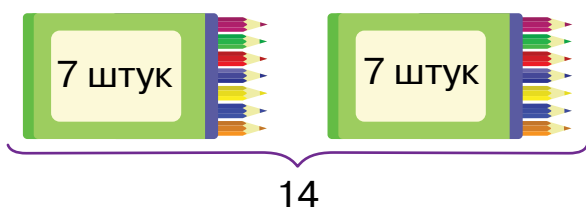
А.

Б.

В.

$$14 : 7 = \square \text{ (кор.)}$$

3 З рівності на множення склади рівність на ділення на число 7.

$(7 \cdot 1 = 7 \rightarrow 7 : 7 = 1)$

$7 \cdot 2 = 14$

$7 \cdot 4 = 28$

$7 \cdot 6 = 42$

$7 \cdot 3 = 21$

$7 \cdot 5 = 35$

4 Знайди невідомий другий множник. Запиши ці рівності.

$7 \cdot \square = 14$

$7 \cdot \square = 35$

$7 \cdot \square = 56$

$7 \cdot \square = 63$

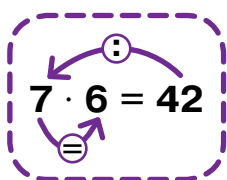
$14 : 7 = \square$

$35 : 7 = \square$

$56 : 7 = \square$

$63 : 7 = \square$

5 Поясни складання таблиці ділення на 7.

$7 \cdot 7 = 49$

$49 : 7 = \square$

$7 \cdot 8 = 56$

$56 : 7 = \square$

$7 \cdot 9 = 63$

$63 : 7 = \square$

6 Обчисли (доповни) вирази, користуючись таблицею ділення на 7.

$63 : 7$

$14 : 7$

$7 \cdot 4 = 28 \rightarrow 28 : 7 = \square$

$56 : 7$

$49 : 7$

$7 \cdot 5 = 35 \rightarrow 35 : 7 = \square$

$\square : 7 = 4$

$\square : 7 = 8$

$21 : 7$

$7 : 7$

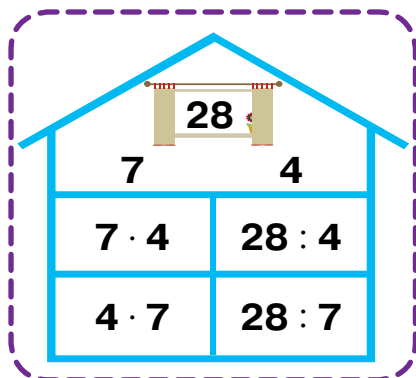
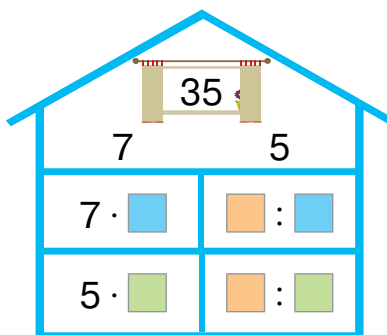
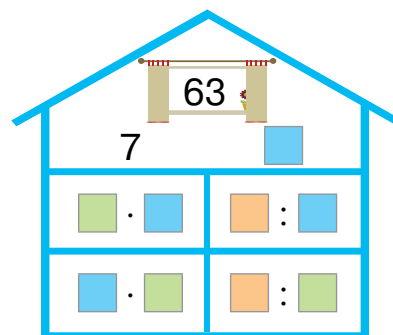
$\square : 7 = 5$

$\square : 7 = 6$

$42 : 7$

$63 : 7$

7 Склади і запиши рівності в зошиті.

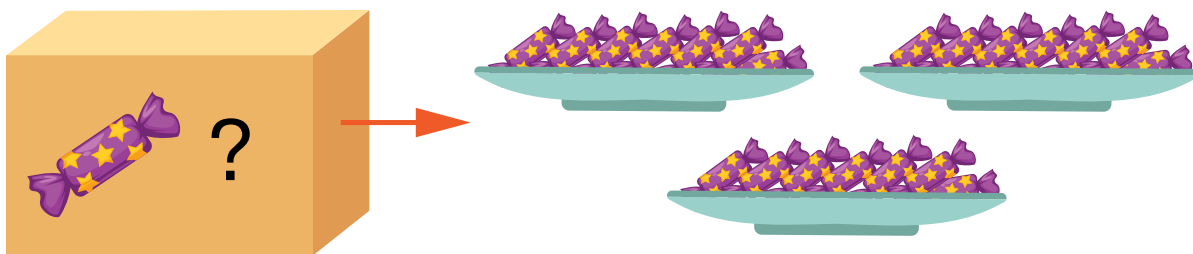

8 Запиши число 14 у вигляді суми двох чисел. Скількома способами це можна зробити?

Знаходження невідомого діленого і дільника

1 Прочитай умови задач і поясни їх розв'язання.

А. Усі цукерки з коробки розклали на три тарілки, по 7 штук на кожну. Скільки цукерок було в коробці?

Щоб дізнатися, скільки було цукерок у коробці, треба виконати дію множення: по 7 взяти 3 рази — одержимо 21.

Ділене

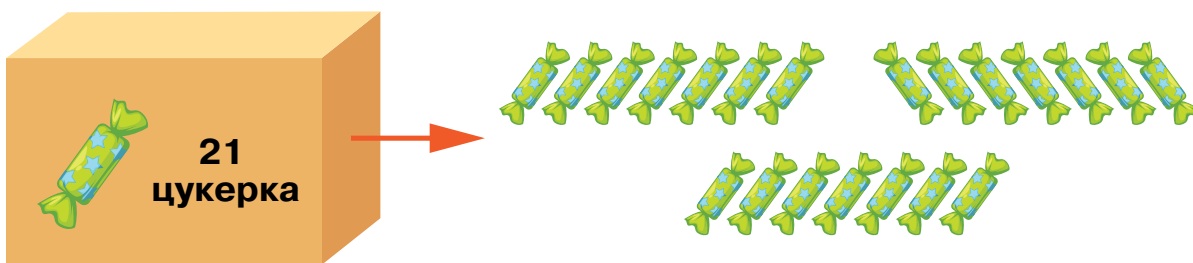
Дільник

Частка

$$\begin{array}{rclcl} \square & : & 3 & = & 7 \\ \hline 7 & \cdot & 3 & = & 21 \\ 21 & : & 3 & = & 7 \end{array}$$

Отже, щоб знайти невідоме ділене, треба частку помножити на дільник.

Б. 21 цукерку з коробки треба розкласти на тарілки так, щоб на кожній їх було по 7. Скільки знадобиться тарілок?

Ділене

Дільник

Частка

$$\begin{array}{rclcl} 21 & : & \square & = & 7 \\ \hline 21 & : & 7 & = & 3 \\ 21 & : & 3 & = & 7 \end{array}$$

Отже, щоб знайти невідомий дільник, треба ділене поділити на частку.

- 2 Яке число поділили на 5 і одержали 7?

$$\square : 5 = 7$$

$$7 \cdot 5 = \square$$

На яке число поділили 18 і одержали 9?

$$18 : \square = 9$$

$$18 : 9 = \square$$

- 3 Знайди невідомі компоненти дії ділення.

$$\square : 6 = 7$$

$$42 : \square = 6$$

$$\square \cdot \square = \square$$

$$\square : \square = \square$$

$$\square : 2 = 8$$

$$8 \cdot 2 = \square$$

$$15 : 3 = \square$$

$$3 \cdot 5 = \square$$

Склади рівності на знаходження невідомих компонентів дії ділення.

$$\square : 4 = 7$$

$$\square \cdot \square = \square$$

$$48 : \square = 6$$

$$\square : \square = \square$$

- 4 Обчисли, не користуючись таблицями ділення. Який вираз тут «зайвий» і чому?

$$27 : 3$$

$$24 : 4$$

$$25 : 5$$

$$40 : 40$$

$$16 : 2$$

$$40 : 5$$

$$36 : 4$$

$$30 : 5$$

Таблиці множення числа 8 і ділення на 8 (ознайомлення)

- 1 Полічи вісімками від 8 до 80; від 80 до 8.

- 2 Використай переставний закон множення.

$$2 \cdot 8 = 16$$

$$8 \cdot \square = \square$$

$$5 \cdot 8 = 40$$

$$8 \cdot \square = \square$$

$$3 \cdot 8 = 24$$

$$8 \cdot \square = \square$$

$$6 \cdot 8 = 48$$

$$8 \cdot \square = \square$$

$$4 \cdot 8 = 32$$

$$8 \cdot \square = \square$$

$$7 \cdot 8 = 56$$

$$8 \cdot \square = \square$$

- 3 Заверши складати в зошиті таблицю множення числа 8.

$$8 \cdot 8 = \square$$

По 8 взяти 8 разів: $8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8 = 64$

16 24 32 40 48 56

4 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 8.
8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 72.

5 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 8.
32, 40, 8, 16, 56, 72, 48, 24, 64.

Доповни ряд добутків, отриманих при множенні числа 8.
8, , 24, , , 48, , 64, .

Знайди помилку. Запиши рівність із правильним результатом.
8, 16, 24, 32, 41, 48, 56.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 8.
24, 32, 40, 64, 72, 8, 16, 56, 48.

6 З рівності на множення склади рівність на ділення на число 8.

$8 \cdot 2 = 16$	$16 : 8 = \square$	$8 \cdot 6 = 48$	$48 : 8 = \square$
$8 \cdot 3 = 24$	$24 : 8 = \square$	$8 \cdot 7 = 56$	$56 : 8 = \square$
$8 \cdot 4 = 32$	$32 : 8 = \square$	$8 \cdot 8 = 64$	$64 : 8 = \square$
$8 \cdot 5 = 40$	$40 : 8 = \square$	$8 \cdot 9 = 72$	$72 : 8 = \square$

7 Знайди значення виразів зі змінною. Запиши в зошиті.
 $a : 8 + 20$, якщо $a = 64$; $a = 32$; $a = 48$.
 $8 \cdot b - 6$, якщо $b = 2$; $b = 5$; $b = 7$.

Перетворення іменованих чисел

1 Пригадай!

1 м = 100 см
1 м = 10 дм

1 дм = 10 см
1 доба = 24 год

1 год = 60 хв
1 грн = 100 к.

2 Перетвори іменовані числа за зразком.

(10 см = 1 дм)

20 см = дм
30 см = дм

(12 см = 1 дм 2 см)

24 см = дм см
46 см = дм см

(14 дм = 1 м 4 дм)

34 дм = м дм
72 дм = м дм

(10 дм = 1 м)

20 дм = м
40 дм = м

(1 год = 60 хв)

64 хв = 1 год 4 хв
67 хв = год хв

(24 год = 1 доба)

25 год = 1 доба 1 год
30 год = доба год

3 Подай величини в менших одиницях вимірювання.

(1 дм = 10 см)

3 дм = см

5 дм = см

7 дм = см

(2 дм 4 см = 24 см)

4 дм 6 см = см

6 дм 7 см = см

2 дм 8 см = см

(1 м 3 дм = 13 дм)

2 м 5 дм = дм

4 м 6 дм = дм

5 м 4 дм = дм

4 Подай у заданих одиницях вимірювання.

6 дм = см

60 см = дм

15 дм = м дм

23 см = дм см

·10

4 дм = см

20 см = дм

:10

40 см = дм

3 дм = см

дм = 20 см

см = 4 дм

2 м 4 дм = дм

5 дм 3 см = см

7 дм = см

70 см = дм

12 дм = м дм

14 см = дм см

5 Порівняй.

1 м ○ 1 дм

1 см ○ 1 дм

1 м ○ 1 см

1 год ○ 1 хв

1 доба ○ 24 год

60 хв ○ 1 год

1 дм 2 см ○ 12 см

2 м 4 дм ○ 24 дм

2 дм 5 см ○ 30 см

Таблиці множення числа 9 і ділення на 9 (ознайомлення)

1 Полічи дев'ятками від 9 до 90; від 90 до 9.

2 Обчисли. Використай переставний закон множення.

$1 \cdot 9 = 9 \cdot 1 = 9$

$2 \cdot 9 = 9 \cdot \text{■} = 18$

$3 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

$4 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

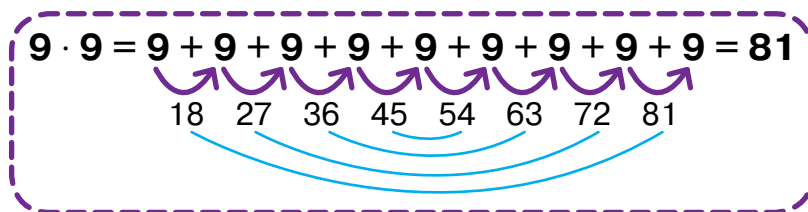
$5 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

$6 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

$7 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

$8 \cdot 9 = \text{■} \cdot \text{■} = \text{■}$

- 3 Розглянь множення числа 9 на 9. Яку особливість розміщення цифр у добутках ти помітив чи помітила?

- 4 Запам'ятай добутки, отримані при множенні числа 9.
9, 18, 27, 36, 45, 54, 63, 72, 81.

- 5 Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 9.
9, 27, 45, 63, 18, 72, 36, 54, 81.

Доповни ряд добутків, отриманих при множенні числа 9.
9, , 27, , , 54, , 72, .

Знайди помилку. Запиши рівність із правильним результатом.
18, 27, 36, 45, 55, 63, 72, 81.

Упорядкуй ряд добутків, отриманих при множенні числа 9.
81, 72, 63, 54, 45, 27, 9, 18, 36.

- 6 З рівності на множення склади рівність на ділення на 9.

$9 \cdot 2 = 18$	$18 : 9 = \square$	$9 \cdot 6 = 54$	$54 : 9 = \square$
$9 \cdot 3 = 27$	$27 : 9 = \square$	$9 \cdot 7 = 63$	$63 : 9 = \square$
$9 \cdot 4 = 36$	$36 : 9 = \square$	$9 \cdot 8 = 72$	$72 : 9 = \square$
$9 \cdot 5 = 45$	$45 : 9 = \square$	$9 \cdot 9 = 81$	$81 : 9 = \square$

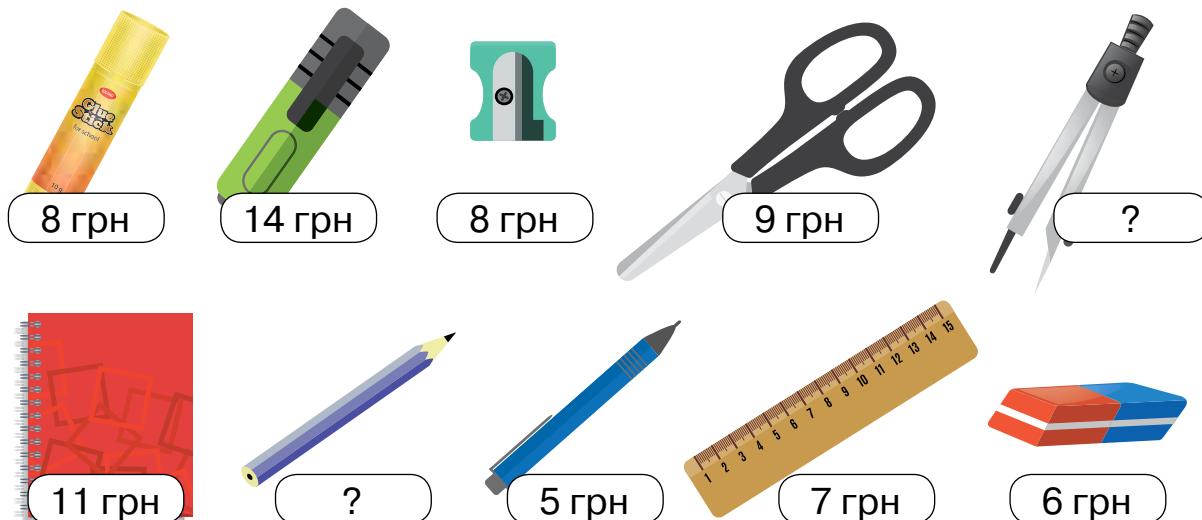
- 7 Порівняй задачі А і Б, В і Г. Поясни вибір арифметичної дії.

- А. У Дениса 7 грн, а в Марії — на 9 грн більше. Скільки гривень у Марії?
- Б. У Дениса 7 грн, а в Марії — у 9 разів більше. Скільки гривень у Марії?
- В. У Ірини 18 грн, а в Олега — на 9 грн менше. Скільки гривень у Олега?
- Г. У Ірини 18 грн, а в Олега — у 9 разів менше. Скільки гривень у Олега?

До кожної задачі постав запитання так, щоб вона розв'язувалася двома діями.

Повторення вивченого

- 1 Роздивися ціnnики на товарах у канцелярському відділі магазину. Розв'яжи подані нижче задачі.

А. За точилку заплатили 8 грн, за клей — стільки само, а за циркуль — на 4 грн менше, ніж за точилку і клей разом. Скільки коштує циркуль?

Точилка – 8 грн
Клей – стільки само
Циркуль – ?, на 4 грн менше

1) $\square + \square = \square$

2) $\square - \square = \square$

Б. Школяр заплатив за блокнот, маркер і олівець 28 грн. За блокнот він заплатив 11 грн, за маркер – 14 грн. Скільки гривень школяр заплатив за олівець?

I спосіб

1) $\square + \square = \square$

2) $\square - \square = \square$

II спосіб

1) $\square - \square = \square$

2) $\square - \square = \square$

В. Купили дві гумки по 6 грн і три ручки по 5 грн. Яка вартість покупки?

Г. Склади задачі про покупку шкільного приладдя за коротким записом і розв'яжи їх.

I – 11 грн
II – 14 грн } ?
III – 7 грн

I – 7 грн
II – 9 грн } 22 грн
III – ?

I – 14 грн
II – ?, у 2 рази менше } 26 грн
III – ?

- 2 12 книжок розклали порівну у три стоси. По скільки книжок у кожному стосі?

$$12 : 3 = \square \text{ (кн.)}$$

- 12 книжок розклали у стоси, по 3 книжки в кожному. Скільки утворилося стосів?

$$12 : 3 = \square \text{ (ст.)}$$

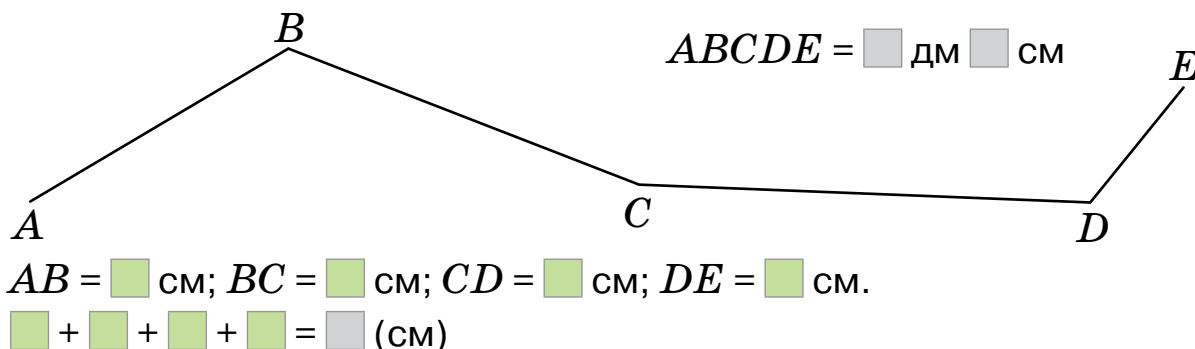

- 3 Порівняй розв'язання задач.

А. 9 л соку розлили порівну в три однакові банки. Скільки літрів соку в кожній банці?

Б. 9 л соку розлили порівну в банки, по 3 л в кожен. Скільки використали банок?

- 4 Виміряй ланки ламаної. Обчисли її довжину в дм і см.

- 5 Побудуй квадрат зі стороною 4 см. Знайди його периметр.

- 6 Периметр квадрата становить 24 см. Яка довжина сторони квадрата?

- 7 Знайди периметр прямокутника.

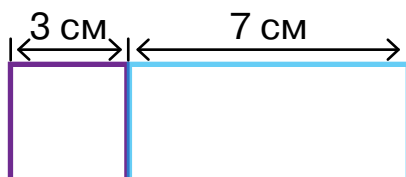
Довжина – 6 см
Ширина – ?, у 2 рази менша
Периметр – ?

1) $6 : \square = \square \text{ (см)}$

2) $6 + \square + 6 + \square = \square \text{ (см)}$

- 8 Периметр прямокутника становить 12 см. Якою може бути довжина його сторін? Склади таблицю в зошиті і заповни її.

- 9 Знайди периметр квадрата та прямокутника.

$P_{\square} = \square \text{ см}$

$P_{\square} = \square \text{ см}$